

Kenya'da Bir
Kadın Köyü

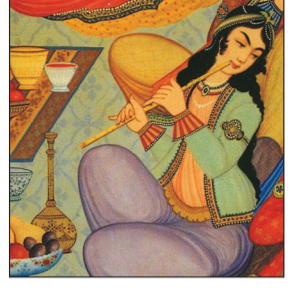
Dünya ◀ sayfa 5

'Ez Fêkiya Darekî
Pir Gewdedar im'

Kurdî ◀ rûpel 9

Müziyen
Bitkiler

Ekoloji ◀ sayfa 16

İnkara Karşı Özgürlük Cephesinde Daba da Çoğalacağız

**'KADIN AKLI
IRKÇI MİLİTARİST
YÖNTEMLER
TANIMAZ'**

Kürdistan'da tırmandırılan savaş, şoven milliyetçilik ve güncel gelişmelere ilişkin Partiya Azadiya Jinên Kürdistan (PAJK) Koordinasyon Üyesi çarpıcı açıklamalarda bulundu.

sayfa 3

**'TARİH TEKERRÜR
ETMEYECEK'**

YJA-Star Karargah Komutanlığı, TBMM'de karar olarak çıkan tezkereyi, ABD'nin Ortadoğu'ya ilişkin politikalarını, KCK Önderliği Abdullah Öcalan üzerindeki imha politikalarını, Türkiye'de tırmandırılan şoven dalgayı gazetemize değerlendirdi.

sayfa 4

Bir sistemin ne kadar demokratik olduğunu merak ediyorsak, o toplumun kadın konusundaki yasalarına bakmamız; bir toplumun ne kadar huzur içinde yaşadığını bilmek istiyorsak, o toplumda yaşayan kadınların durumuna bakmamız yeterli olacaktır. Yaşadığımız dünyada sistemlerin ne kadar demokratik ve huzur içinde yaşadığı konusunda ise sadece günlük gelişmelere bakmamız bile yeterli olabilmektedir. **Sayfa 3**

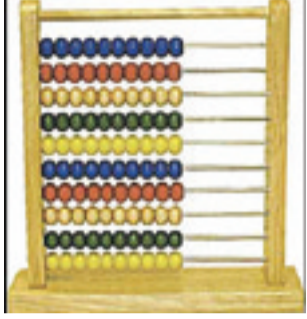

Şakir AKKURT
Diyanbakır D Tıptı Cezaevi

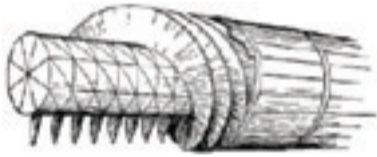
- ✓ Êdî Bes e Hamlesi ve Gençlik /Yeni Kuşak sayfa 7
- ✓ Yıkıcılığın ve Yapıcılığın Kökeni /Perspektif sayfa 8
- ✓ De Huidige Situatie Rondom de ... /Dutch sayfa 12
- ✓ Hüseyin Çelebi Şiir ve ... /Kültür-Sanat sayfa 13
- ✓ Emeklilik Yok Belgeseli ... /Kültür-Sanat sayfa 14
- ✓ Güvenli Annelik /Sağlık sayfa 17
- ✓ Sınavların Girdabında Bir Ömür /Yaşam sayfa 19

Tarihe Yön Veren 10 Önemli Buluş

Ingiliz 'Independent' gazetesi insanlık tarihine yön veren önemli buluşların bir listesini yayınladı. İşte bu buluşlardan en etkili 10 tanesi...

Abaküs: Milattan Sonra 190'da Hun İmparatorluğu'nda bulunan, o devirde Babiller'in de kullandığı abaküsler tarihin ilk hesap makinesi olarak kabul ediliyor.

Arşimed'in su vidası (Milattan Önce 700): Yunanlı bilgin Arşimed burgusu olarak da bi-

Aspirin (Yıl 1899): Ateş düşürücü ve ağrı kesici Aspirin'in temellerini Hipokrat atmıştı. Alman kimyager Felix Hoffman ise mükemmel hale getirip piyasaya çıkardı.

Atari (Yıl 1977): Bugünkü değeri 30 milyar dolar olan oyun endüstrisinin atası sayılıyor.

Dikenli tel (Yıl 1873): Çiftçilikte devrim yaratan dikenli telleri icat eden Amerikan çiftçisi zengin oldu. Ekinlerin büyükbaş hayvanlar tarafından telef edilmesini önleyen çitler hâlâ başta.

Barkod (Yıl 1973): Bir üniversite öğrencisi tarafından evrensel ürün kodu olarak geliştirilen barkodlar, ürün güvenliği alanında devrim yarattı.

Pil (Yıl 1800): Galvani tarafından bir kurbağanın vücudu kullanılarak geliştirilen ilk elektrik devresi olan piller, sürekli yenileniyor ama önemini

kaybetmiyor.

Bisiklet (Yıl 1861): Ulaşım alışkanlıklarını değiştiren ve insanları özgürleştiren bisiklet, Fransız Pierre Marchaux tarafından icat edildi.

Tükenmez kalem (Yıl 1938): Macar gazeteci Laszlo Jose Biro tarafından icat edilen tükenmez kalem, kısa sürede günlük yaşamın vazgeçilmez bir parçası haline geldi.

Yay ve ok: Avcılığın temellerini atan bu icat, ilk çağlarda insanların yaşamını sürdürmesini sağlayarak önemli işlev gördü.

Haber Merkezi

Dünyayı En Çok Kirleten Ülkeler

Dünyanın kirlenmesinde en büyük sorumluluk sahibi olan ülkeler belirlendi. Center for Global Development adlı düşünce kuruluşunun desteğiyle dünya

genelinde yapılan araştırmaya göre, ilk sırayı alan ülke ABD; dünyayı en çok kirleten halk ise Avustralyalılar.

Araştırma için, karbon salınımında kişi başına düşen pay hesaplandı ve Avustralyalıların, ülkeler listesinin ikinci sırasındaki Çin'in büyük farkla önünde olduğu görüldü. 50 bin kadar elektrik santrali ve 4 bin firmayı dahil ederek yapılan araştırmaya göre, kişi başı karbon salınımında 10 tonla başı çeken Avustralyalıları 8 tonla Amerikalılar izliyor.

Ülke bazında listenin başında ABD, ikinci sırada Çin var. Araştırmada, ABD'nin sahip olduğu elektrik santrallerinden atmosfere her yıl 2.5 milyar ton karbon salındığı, bu alanda

ikinci sırada 2.4 milyar tonla Çin'in yer aldığı dikkat çekiliyor.

Karbon gazı salınımında ABD ilk sırayı 2. milyar tonla çekerken, ikinci sıradaki Çin'in atmosfere saldığı karbon gazı miktarı 1.43 milyar ton. Rusya 600 milyon tonla üçüncü, Hindistan, 529 milyon tonla dördüncü, Japonya 363 milyon tonla beşinci. Onu sırasıyla Almanya, Avustralya, Güney Afrika, İngiltere ve Güney Kore izliyor. Kişi başına karbon salınımında birinci 10 milyon tonla Avustralya. Onu ABD, İngiltere, Çin ve Hindistan izliyor.

Kömür öldürür

Bu raporların açıklandığı gün, kirletme potansiyeliyle listede üst sıralara yerleşen Avustralya'da çevrecilerin başlattığı eylem, polis müdahalesiyle son buldu. Ülkenin doğusunda bir enerji santralının tepesine 'Kömür öldürür' yazıp 'İklim değişikliği burada başlıyor' yazılı pankartlar astıktan sonra kendilerini bir nakliye aracına zincirleyen 15 Greenpeace aktivisti tutuklandı. Yakıt olarak kömür kullanan santral Sydney'in 125 km. kuzeyinde bulunuyor. 15 aktivistin hancaya tecavüzle suçlanması bekleniyor.

Radikal

'Düşünceleri Sese Dönüştürme' Umut Oldu'

Biliminsanları, bilinci yerinde ancak konuşamayan hastaların düşüncelerini okuma yolunda.

New Scientist dergisinde yayınlanan habere göre, biliminsanları 8 yıl önce geçirdiği bir trafik kazası sonucunda felç olan, bilinci yerinde ancak konuşamayan bir hastanın beyninin, konuşmayla ilgili bölümüne elektrotlar yerleştirdiler.

Araştırmacılar, elektrotlar vasıtasıyla beynin konuşma bölümünden gelen titreşimleri kaydettiler.

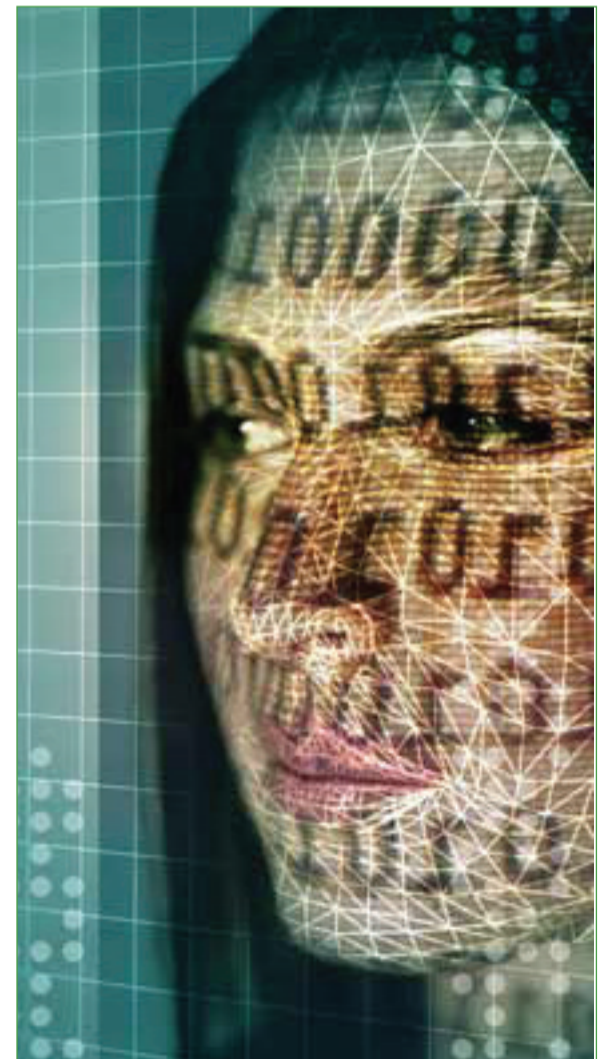
Bilimadamları, bundan sonraki aşamada, bu sinyalleri 'bir konuşma yazılımına' dönüştürmek için çalışacaklarını belirtti.

Birkaç hafta içinde bir bilgisayar, hastanın düşüncelerini seslere dönüştürme görevini yerine getirmeye başlayacak.

Teknolojinin geliştirilmesinde katkısı olanlardan Joe Wright, bunu başaracaklarını umduğunu belirterek, "Karşılıklı konuşma hedefine ulaşmak isterdik ama henüz bundan çok uzağız" dedi.

Bilimadamları, bu tekniğin beyin okuma makinesiyle bir ilgisinin bulunmadığını özellikle vurguladı.

Max Planck Enstitüsü'nden Prof. John Dylan Haynes, "Bazı temel düşünceleri tercüme edebilmeye baş-

lamamız çok heyecan verici bir şey. Ancak bir beyin okuma makinesinden henüz çok uzağız" dedi.

Prof. Geraint Rees de "Şu anda kısıtlı bir kelime hazinesinin kodunu çözmeye doğru gidiyoruz" diye konuştu.

Milliyet

newaya *Şin*

Bugün dünyanın en demokratik sistemlerine sahip olduğunu söyleyen ülkelerde bile kadınların yaşadığı sosyal, siyasal, ekonomik eşitsizlikler gündemden düşmeyen konular olmaktadır. Bir 25 Kasım Kadına Karşı Şiddete Hayır Günü dolayısıyla tüm sistem ve toplumlarda yaşayan kadınlar mevcut sorunlarıyla yürüyüş, panel ve farklı etkinliklerle gündemdeki yerini korudular.

25 Kasım dolayısıyla resmi kurumlar, her zaman olduğu gibi kadının içinde bulunduğu durumlara ilişkin olarak çeşitli istatistiksel açıklamalar yaparken, kadınlar da kendi taleplerini dillendiren oldukça renkli yürüyüşler gerçekleştirdiler. Hem bilinçlendirdiler, hem bilinçlendiler, hem de bunu pratikleştirerek sokaklara döküldüler. Bu konuda gerek sivil toplum örgütlenmelerinin çabaları gerekse tabandan örgütlenen kadın kurumlarının çabalarının da çok yeterli olmadığı, her gün yaşanan kadın katliamlarından, tecavüze uğrayan, sokakta kalan ve çözümsüzlüğü bir çözüm olarak gören intiharların sıklığından görebilmek mümkün.

Şu bir gerçek ki, acısı çok olanın isyanı da çok olabiliyor. Bundandır ki 25 Kasım'da sokaklarda olanlar daha çok savaşların acısını yaşayan, demokratik özgürlüklerinden yoksun olanlardır. Ama kadın olmak tüm kadınların yaşadığı sorunlara karşı mücadele etme konusunda duyarlı ve sorumlu olmak demektir. Bunu ne yazık ki dünya üzerindeki bütün hemcinslerimiz için belirtmek mümkün değil. Bu nedenle savaşın yaşandığı bölgelerdeki anaların çığlıklarına kulaklarını kapatan sadece sistemler değil, ister bilinçli olsun ister bilinçsiz, tüm dünya kadınları da buna ortak olabilmektedir. Özellikle Türkiye'de tırmandırılan şovenizm dalgası içerisinde Kürt halkının temsilcilerinden olan kadın vekillerin uğradığı saldırı gözler önünde.

Bu gün dolayısıyla gazetemizin bu sayısında da kadının yaşadığı siyasal, sosyal ortamın yarattığı sorunları işlemeye çalıştık. Özellikle temel gündemlerimiz içerisinde Türkiye'de tırmandırılan milliyetçilik üzerinden bir halkın şahsında Kürt kadınlarının da uğradığı saldırılar ve buna karşı geliştirilmesi gereken savunma gücünü ele almaya çalıştık. Bu konuda sorunların çözümü için çaba harcayan öncü örgütlenmelerden görüşler aldık.

Yaşamı kadın merkezli örgütlemek pek çok sorunun çözümünü içerisinde barındırır. Tamamıyla Samburu Kadınlarının bir yaratımı olan Kenya'daki "Umoja" isimli köyün yaşantısını anlatan haberi ilgililerinize sunuyoruz.

Türkiye de geliştirilmek istenen halklar düşmanlığına karşı 2 Aralıkta anlamlı bir etkinlik düzenleniyor: "Halkların Dostluğu Girişimi". Pek çok demokrat örgüt ve kişinin katıldığı platform ortamında yer alan Ayşenur Kolivar adlı bir sanatçıyla Türkiye'de geliştirilen milliyetçi şoven dalgaya karşı halkların dostluğunu, bir arada yaşama kültürünü, barış için halkların dayanışmasını konuştuk. Yine Mahmur Kadın Vakfının tanıtımı ve 2007'deki çalışmalarına ilişkin haberi bulabilirsiniz.

Bu sayımızın Kültür Sanat sayfalarında geçtiğimiz ay gerçekleştirilen Hüseyin Çelebi Şiir ve Öykü yarışması etkinliğine hazırlanan ilginç bir belgeselin tanıtımına yer verdik.

40 yıldır Almanya da yaşayan bir avukat, bir yazar, en önemlisi de bir kadın olarak hayatın zorluklarına karşı büyük mücadele yürüten Av. Seyran Ateş'in yaşamına ait çarpıcı yazımızı da 'Ateşe Büyük Yürüyen Kadın' başlığı altında okuyabilirsiniz. Şiddetsiz, daha demokratik eşit ve özgür yaşamların yaratılması umuduyla, hoşça kalın.

Kadın Akıllı Militarist İrkçi Yöntemler Tanımaz

'Demokratikleşme için kadının demokratik aklına, demokratik zihniyet ve kardeşçe yaşam kültürüne, yine bu zihniyet ve kültürü şekillendiren, duygularına ve sezgilerine ihtiyaç vardır.'

Kürdistan'da tırmandırılan savaş, şoven milliyetçilik ve güncel gelişmelere ilişkin Partiya Azadiya Jinên Kürdistan (PAJK) Koordinasyon Üyesi çarpıcı açıklamalarda bulundu.

Günümüz Türkiye'sinin kanyan en büyük yarasının, Kürt sorunu ve cumhuriyetin demokratikleşmesi sorunu olduğunu belirten Zilar Stêrk, Kürt sorununun demokratik çözümüne devlet ve iktidarın bir türlü çözüme yanaşmamasının Türkiye'nin demokratikleşmesine yanaşmaması olarak okunması gerektiğini belirtti. Türkiye'nin demokratikleşme sorununu ve Kürt sorununun çözümünü devletten beklememek gerektiğini, Kürtlerin hiçbir zaman bu duruma girmediğini önemle vurguyan Stêrk; 'Kürt halkı, kendi toplumsal potansiyeli ile otuz yılı aşkındır, özgürlük ve demokrasi mücadelesini yürütmektedir. Ancak sorunun Türkiye'deki demokratik kesimler tarafından ele alınış tarzı, sorunun çözümünü devletten beklemek biçiminde oldu. Demokratik çözümlerin gelişmesini devletten beklemek ve böyle bir demokrasi sorununu devlet ve iktidara bırakmak, devletin savaş ve şiddet stratejisindeki ısrarını güçlendirmiştir' dedi.

Kürt sorununda çözümün sivil demokratik bir toplum anlayışının gelişip güçlenmesine bağlı olduğunu belirten Stêrk, Türkiye'deki sivil toplum örgütleri ve demokratik kurumlaşmalarının, sorunun demokratik çözümü konusunda üzerlerine düşen görev ve sorumluluklarına yeterince sahip çıkmadıklarını belirtti. PAJK Koordinasyon Üyesi Stêrk yaptığı açıklamada, demokratik çözümün gelişmemesinde devlet ve iktidarı eleştirmek kadar, demokratik sivil toplum güçlerinin de yaşadığı yetersizlikleri tespit edip gidermenin, çözümün gelişimi açısından önemli olduğuna değindi.

Devlet cephesinden sorunun terör sorunu olarak ele alındığını belirten Stêrk, açıklamasında; 'Türk devleti, Kürt halkının son derece demokratik, siyasal, sosyal ve kültürel hak mücadelesine, bugüne kadar inkar ve imha politikaları ile yöneldi. Devlet imha ve inkar politikaları ile sorunun çözümüne dair hiçbir gelişme elde edemedi. Tersine inkar ettikçe Kürtler daha fazla "biz varız ve buradayız" dedi. Hem özgürlük hareketimize hem de sivil halka imha temelinde yöneldikçe Kürtler, 'bizi yok edemezsin, biz gün geçtikçe özgürlük cephesinde daha da çoğalırız' dediler. Bu karşılıklı birbirini besleyen siyasi mesajlardan devlet hiçbir sonuç çıkarmamış olacak ki, son dönemde Kürtlere imha temelindeki yönelimlerini ve bu eksenindeki savaş stratejisini daha da güçlendirme arayışlarına girdi.' dedi.

Çıkarılan tezkere ardından ABD

ve bölge devletleriyle hızlı bir diplomasi faaliyeti yürütüldüğünü belirten Stêrk şöyle konuştu: "Basına yansıdığı kadarıyla güney Kürdistan ve Kandil üzerinde durmadan istihbarat çalışması yürütülüyor. Peki ABD'nin Türk devletine vereceği istihbaratla ne elde edilecek? Kürt Özgürlük Hareketinin imhası mı? Gerçekleşmesi imkansız olan bu durumu varsaysak bile Kürt sorunu çözülmüş mü olacak? Kaldı ki, Türk Devletinin Kürt Özgürlük Hareketini imha etmesi mümkün değildir. Lider kadrolarının teslim alınması da mümkün değildir. Nitekim, bir hareketin lider kadrosundan bir iki kişinin ele geçirilmesi ile de bir hareketi bitirmek asla mümkün değildir. Bunlar sadece havanda su dövme yöntemleridir" dedi.

Zilar Stêrk, TC Devletinin geçmişte yaptığı bir çok sonuçsuz denemeye rağmen aynı savaş ve şiddet stratejisini sürdürmedeki ısrarını, "bir akıl tutulması" olarak yorumladı. 'Çağımızın ortaya çıkardığı bilimsel, tekniksel ve zihinsel koşullara rağmen, sorunları hala savaş ve şiddet yöntemleriyle çözmeye çalışan bir güç, "akıl gücünü" yitirmiş veya devre dışı bırakmıştır' diyen Stêrk, savaş ve şiddet yöntemlerinin, ortaçağlardan Türk devletine miras kalmış ilkel yöntemler olduğunu belirtti. Bilim çağının temel çözüm yöntemlerinin ise aklın nimetlerini kullanan yöntemler olduğunu söyleyen Stêrk, "Türk devleti çağa giriş yapamamış olacak ki, aklın nimetlerini, sorunlarını çözmeye kullanmıyor. Dolayısıyla Türk devleti, hala akıl ve bilimle yeterince tanışmamış ya da çağın zorlamasıyla da olsa, tanışmışsa bile bundan hoşlanmamış bir ülkedir" dedi.

Savaş ve şiddet sarmalının asıl ayağının toplum içerisinde yürütüldüğünü belirten PAJK Koordinasyon Üyesi Stêrk, açıklamasında 'Türk halkının Kürt halkına karşı kışkırtıldığını, bunu yapan gücün ordu ve devlet destekli, ırkçı, milliyetçi akım olduğuna dikkat çekti. DTP bürolarının ve Kürt demokratik kurumlarının her gün silahlı saldırılara uğradığını. Kürtlerin kahvehanelerde, okullarda, sokaklarda ve meydanlarda her gün linç edilmeye çalışıldığını belirten Stêrk; henüz

Türklüğün, Kürtlüğün, kardeşliğin, düşmanlığın ne olduğunu bilmeyen ilkökul öğrencilerinin bile öğretmenlerinden aldıkları talimatlar gereği sokaklarda gösteri yaptırıldığını belirtti.

PAJK Koordinasyon Üyesi Zilar Stêrk, demokratikleşme ve sorunların demokratik çözümü için değil bir zihniyete ihtiyaç bulunduğunu kaydederek devamla şöyle dedi: "İrkçilik, milliyetçiliğe karşı analarımızın bize aşılama çabasıyla kardeşlik, savaş ve şiddet yöntemlerine karşı ise yine analarımızın bize öğrettiği barış yöntemlerine ihtiyaç var. Çünkü analık akıllı, kadınlık akıllı düşmanlaşmaya, savaşmaya ve çatışmaya onay vermez. Demokrasiye, eşitliğe, adalete ve özgürlüğe onay verir. Hiçbir kadının akıllı, esir askerlerin analarına geri dönmesine "sevinmedim" demez. Hiçbir ananın akıllı Kürt Türk düşmanını demez. 'Savaş sürsün, ölüm sürsün, kan akmaya devam etsin' demez. Dolayısıyla kadınca çözümlerin ırkçı, milliyetçi, militarist yöntemler olmayacağı, savaş, şiddet ve askeri operasyonlara pirim vermeyeceği açık. Demokratikleşme için kadının demokratik aklına, demokratik zihniyet ve kardeşçe yaşam kültürüne, yine bu zihniyet ve kültürü şekillendiren, duygularına ve sezgilerine ihtiyaç bulunmaktadır". Stêrk, Türkiye'deki kadın hareketlerinin ve çeşitli feminist çevrelerin, Kürt sorununun demokrasi ve barış yöntemleri ile çözümü için üzerlerine düşen kadınca sorumluluklarını yerine getirmeleri gerektiğini belirterek konuşmasını sonuçlandırdı.

Kadına dair

Esra
Çiftçi

Paşaların Ülkesi

Paşaların, silahların, ölü mezarlarının ülkesinde fay hatları kırılıyor, ezberler bozuluyor.

Paşalar, geçmişte emir aldıkları ve bu emirleri uyguladıkları paşalarına son derece kızgınlar. Dolayısıyla kırmızı ışık yaktilar: "Konuşmayın, sizin konuşmanız ülkenin birliği, bütünlüğü ve ulusumuza zarar veriyor" dediler.

Bu şifreyi çözersek karşılığı şu; 'Biz Kürt halkına yeni bir askeri savaş ilan ettik. Dolayısıyla bu savaşı riske edecek, zaafa uğratacak, başarısız kılacak, orduyu töhmet altında bırakacak davranış ve hallerden uzak durun.' Aksi durumda sonuçları herkes için ağır olacaktır. Ordunun kutsandığı bir ülkede buna şaşırılmak lazım.

Bu uyarı sadece emekli paşalara gelmedi, aynı zamanda basına, ilgili ilgisiz herkese yüksek tonda yapılmış bir uyarıdır.

Uyarının caydırıcı olması bakımından Genelkurmay TSK iç hizmet yönetmeliğine eklenen "muvazzaflık yaptığı döneme ilişkin beyanat veren subayların askeri ve diğer sosyal tesislere girişi yasaklanabilir" maddesi eklendi. Ben bu haberi okuyunca nedense çok güldüm. Çünkü bu yasaklanan paşalar, bir zamanlar düşüncelerimize karşı gelip bizi yargılayan paşalar. Düşüncelerimizden dolayı onlarca defa yarıldık. Güldüm, çünkü şimdi de emekli oldukları TSK onları susturuyor.

Bu habere bozulan paşalar, "kimse bizi susturamaz, biz konuşuruz" dediler. Konuşun valla, kim tutar sizi? Nasıl olsa sizi zindanlar, işkenceler, yasaklar beklemiyor. Çok çok eşleriniz, ordu evinin kuaföründen yararlanamaz.

Basında yer alan bu habere Genelkurmay, eski silah arkadaşlarını kırmak istememesine; "emekli generallere konuşma yasağı getirildi" şeklinde değerlendirilmemesi gerektiğini kaydetti. Açıklamada; "Bu madde fikir beyanı özgürlüğünü kısıtlamayı değil, TSK'deki silah arkadaşlığı ve ahde vefa geleneğini korumayı amaçlamaktadır", denildi.

Buradaki "Ahd-i Vefa", 'biz birbirimizi biliriz, sırlarımızı açıklamayın' anlamında. Ne de olsa hepsinin eli kanlı... Tabi anlaşıldığı gibi Genelkurmay şunu diyor: "bizim gibi düşünmüyorsanız sizi sustururuz. Ordu'nun hiçbir olanağından yararlanamazsınız."

Düşünsenize, ordu mensupları, düğün, nişan, yemeklerini ordu evlerinde neredeyse bedavaya yaptırıyorlar. Ya eşlerinin kuaförleri?..

Kendi kendime düşündüm de, eli kanlı Kenan Evren'in son açıklamaları mı sinirlendirdi Genelkurmay? Hani, "gün olur devran döner sözü" tamda burada devreye giriyor gibi. 12 Eylül askeri darbesinin başkahraman paşası, bugün susturulmak isteniyor. Olabilir mi? Ne de olsa "biz o zaman yanlış yaptık" diyor.

Tabii yüzü toprağa dönük Kenan Evren istediği kadar günah çıkarsın, öldürülen, sakatlanan, ömürlerinin en güzel yıllarını zindanlarda geçiren gençleri geri getiremez. Eski paşa, açıklamasında ayrıca "biz o yıllarda Kürtçe'yi yasaklayarak yanlış yaptık" diyor. Eli kanlı paşa bile bu yanlışın farkında ama Genelkurmay hala bunun farkında değil. Özünde Yaşar Büyükkantı bir memur, ama memuru aşan konuşmalar yapıyor, bir siyasetçinin bile çekinebileceği açıklamalar...

2008 Ağustos ayını merakla bekliyorum. Zira bu tarihte Büyükkantı o çok sevdiği Genelkurmay Başkanlığı koltuğunu bırakmak zorunda kalacak. Yaş haddinden o da emekli olup Marmaris, Bodrum, Antalya ya da bir sahil kasabasına yerleşecek. Kanımca şimdiden nereye yerleşeceğine karar vermiş ve hayatının sonunu yaşayacağı villasının iç ve dış tasarımına başlamıştır. İşte merak ettiğim şu: Yaşar Büyükkantı ne yapacak? O da bir gün yaptıklarından pişmanlık duyacak mı, o da konuşacak mı? Ya konuşursa onun hakkında da 'sus, konuşma!' denilecek mi?

Bence sayın paşalar, siz de 12 Eylül Anayasasına karşı gelin, yoksa siz de payınıza düşeni alacaksınız.

Hayat ne ilginç! Sizin de düşünceleriniz yasaklanıyor diye bir yazı yazacağım, aklımın ucuna bile gelmezdi.

'Tarih Tekerrür Etmeyecek'

YJA-Star Karargah Komutanlığı, TBMM'de karar olarak çıkan tezkereyi, ABD'nin Ortadoğu'ya ilişkin politikalarını, KCK Önderliği Abdullah Öcalan üzerindeki imha politikalarını, Türkiye'de tırmandırılan şoven dalga ve daha pek çok gelişmeyi gazetemize değerlendirdi.

Geçmişte olduğu gibi bugün de büyük bir kararlılıkla mücadeleyi yükseltme azmi içinde olduklarını belirterek değerlendirmelerine başlayan YJA-Star Komutanlarından Dersim; bu kararlılığın bir sonucu olarak yılın başından itibaren Kürt halkının ve hareketinin de ölüm fermanı anlamına gelen KCK Önderliğini zehirleme girişiminin deşifre edilmesiyle çirkin planlarının önemli oranda boşa çıkarıldığını belirterek şöyle dedi: "Önderliğimizin şahsında hareketimize ve halkımıza dayatılan tasfiye ve teslim alma yaklaşımları bugün çok daha fazla açığa çıkmış, netlik kazanmıştır. Komplocu güçler, bir kez daha Önderimiz ve hareketimizin imhası üzerinden ortak bir konsept temelinde hareket ederek her alanda yönelim geliştirmişlerdir. Her zaman ifade ettiğimiz gibi tüm bu politikaların öncelikli hedefi Önderliğimizin imhası olurken, hareketimizi ve halkımızı Önderliğimizden kopartıp ilkel milliyetçi teslimiyetçi çizgiyle kendi çözümüne çekmeye çalışmıştır", dedi.

Önderliksiz bir çözümün' ABD öncülüğünde adım adım uygulamaya sokulduğunu, bu hedefe ulaşmak için her türlü yöntemi danışıklı yürüten güçlerin teslimiyet anlamına gelen, dolayısıyla otuz yıllık mücadele ve kutsal değerlerine saygısızlık anlamına da gelen çözüme zorlama tutumlarında ısrar ettiklerini vurgulayarak belirten Beritan Dersim, şimdiye kadar KCK Önderliğinin ve hareketinin özgürlük ve barıştan yana çaba ve ısrarı karşısında geliştirilen imha konseptinin bir kez daha son ateşkes sürecinde açığa çıktığını vurgulayarak şöyle söyledi: "Çeşitli güçlerin de arabuluculuğuyla geliştirdiğimiz ateşkes süreci '98 yılının 1 Eylülünde ilan edilen ateşkes oyununun arkasında gizlenen 9 Ekim

komposuna benzer bir komplo da bu seneki ateşkesle oynanmıştır. Bu ateşkesle gizlenen zehir oyunu hareketimizce deşifre edilmiş ve bu güçlerin gerçek niyeti anlaşmıştır. Bu nedenle sorunun tek çözümü gücü ve muhabatı olan Önderliğimizin imhasını hedefleyen güçlerin ne kadar çözümden yana oldukları da anlaşmıştır. Çözümde yana olan ve bu nedenle rol oynamak isteyen güçlerin tek muhabatı vardır, o da Başkan APO'dur".

Kürt Halk Önderliğinin zehirlenmesiyle açığa çıkan bu politikanın son dönemlerde alınan tezkere kararıyla sonuçlandırılmasının hedeflendiğini belirten Beritan Dersim; askeri anlamda yıl boyu kuzeyde aralıksız sürdürülen operasyonlarla birlikte tam beklediği sonucu alamayan güçlerin güney operasyonu Kürt sorununu ortadan kaldırıp kökten çözeceği yanılıgı içine girdiğini ifade etti. Medya aracılığıyla operasyon ve savaş çığırkanlığının yapıldığının altını çizen Dersim; "Her gün medya aracılığıyla Türk askerinin kahramanlıklarının şovmenliği yapılarak kamuoyunu buna endekslemiş durumdadırlar. Sanki tek kurtuluş bu operasyonmuş gibi her gün bununla yatıp kalkmakta, bu temelde ferat figan kopartarak Türk halkında operasyonla Kürt sorunundan kurtulma umudu ve beklentisi yaratılmak istenmektedir. Bunun böyle olmadığını bilmelerine rağmen sadece bu kirli siyasetleriyle rant sağlamak, ömürlerini bununla uzatmayı amaçlamaktadırlar." dedi.

KCK Önderliğinin zehirlenmesinin beklenmedik bir zaman ve biçimde deşifre edilmesinin, kuzeyde yürütülen operasyonlarda en modern teknik, güç yoğunluğu ve yerel korucu güçlerini de kullanarak gerillayı imha etme planlarının, yine yıl boyu gerillanın meşru savunma çizgisinde geliştirdiği direnişle en son Gabar ve Oramar olaylarında görüldüğü gibi boşa düşürüldüğünü ifade eden Dersim, DTP üzerinde geliştirilen baskıların da aldığı darbelerin şoku ve öfkesi sonucu geliştiğini söyledi.

Dersim; son dönemlerde yoğunlaşan güney operasyonuna ilişkin olarak, sınırda güç yığınağı yapan

Bu güçlere güven olmayacağı geçmiş pratiklerden de tecrübe edinilmiştir. İlk dönemlerde yapılan açıklamalarla Kürt halkına 'işte aslında biz Kürt halkının birliğinden yanayız, PKK ile savaşmak istemiyoruz' mesajı ile halkımızı etkileyerek, Kürt halkının ulusal lideriymiş gibi bir imaj yaratmak istemişlerdir".

TC Devletinin askeri güçleriyle savaşa hazırlandığını, ABD'nin U2 uçaklarıyla medya savunma alanlarında aralıksız sürdürdüğü keşif uçuşları ile bu operasyona istihbarat ve keşif bilgileri ile destek verdiğinin açığa çıktığını belirtti. Dersim; bölge güçlerinin ve ABD'nin bilgisi dahilinde medya savunma alanlarına yönelik geliştirilen havan atışlarının da belli aralıklarla sürdürüldüğünü ifade etti. Tüm bu gelişmeler içerisinde KDP'nin durumuna ilişkin olarak da çarpıcı açıklamalarda bulunan Beritan Dersim; "sözde yapılan baskıların zorlaması gerekçesiyle her alanda çalışmalar da zorluk çıkarmakta, alanı güçlerimize daraltmaktadır. Her ne kadar ilk tepkileri olumlu gibi gelse de işin özünün böyle olmadığı bugün daha iyi anlaşmıştır. Bu güçlere güven olmayacağı geçmiş pratiklerden de tecrübe edinilmiştir. İlk dönemlerde yapılan açıklamalar Kürt halkına 'işte aslında biz Kürt halkının birliğinden yanayız, PKK ile savaşmak istemiyoruz' mesajı vererek, halkımızı etkileyerek, Kürt halkının ulusal lideriymiş gibi bir mesaj ve imaj yaratmak istemişlerdir" dedi.

Kürt halkının gerçek liderini ve öncülerini tanıdığını ve kime güveneceğini de bilecek kadar güçlü bir iradeye ve bilince sahip olduğunu belirten Dersim; "halkımızın meydanlarda ortaya koyduğu irade ve tutum nettir. Bu halk Başkan APO'ya bağlıdır. Kimse bunun tersini iddia edemez, bu gerçekliği değiştiremez" dedi ve, gerilla gücü olarak şimdiye kadar ilan edilen ateşkes uyanının gereğini yerine getirdiklerini, gelişebilecek bir operasyon için de her yönlü hazırlıklı olduklarını belirtti.

Kenya'da Bir Kadın Köyü

Samburular, Kuzey Kenya'da savaşçı ve göçmen bir halk. Dilleri yakın akrabaları olan Massailerinkinden Maa dili. Kabilenin ismi Samburr'dan gelmekte. Samburr ise, Samburular'ın et ve bal taşımak için sırtlarında taşıdıkları geleneksel deri torba demek. Hayvancılık, temel yaşam kaynakları. Hayvan sütünden ve bazen de kanından beslenmektedirler. Ayrıca köklerden çorba yapılmakta. Çok özel günlerde et yenilmekte.

yorlar. Ama Umoja alışlagelmiş bir köy değil. Samburu kadınlarının bu yaşamları Afrika'da bir devrim niteliğindedir. Burada söz sahibi kimse değil, kendileridir; yani kadınlardır.

Zamanla Samburular becerikli iş kadınları oldular

Takılardan elde ettikleri gelirle iyi bir yaşam sürdürüyorlar. Barakalar ve topraklar kendi mülkleri olmuş, bu durum toprak ve miras hakkı olmayan Samburu kadınları için alışılmışın çok dışında.

Günlük görüşmelerde tüm kadınların karar sahibi olduğunu belirten köyün Şefi Rachel. "Kadınlar bu kadar aşağılanmaktan sonra sorumluluk üstendiklerinde adeta bir çiçek gibi açıyorlar" diyor ve ekliyor: "Bizim barakalarımızın çatılarını onarmamız lazım, ortak iş bölümü yapıyoruz. Örneğin şimdi yapı malzemesi olarak kullanacağımız çalıtı toplamak için bazılarımız köyün dışına gideceğiz, bazılarımız köyde kalacağız. Artık hiç bir erkeğin işimize karışmaması güzel. Margret hem yakıt için odun, hem de çatıları koymak için çalı toplamak amacıyla başka kadınlarla köy dışına çıkıyor. O burada büyümüş ve hayatının en kötü saatlerini burada geçirmiş. Hatıraları onu hiç bir zaman terk etmeyecek. "Burada, bu tarlada bir İngiliz askeri tarafından tecavüze uğradım. Bu olay tüm hayatımı değiştirdi. Bu tecavüzle birlikte tüm ailemi ve eski hayatımı kaybettim", diyor.

Kadınların serbestliği erkekler için sürekli bir tahrik
Margret ayrıldıktan sonra eşiyile bir daha konuşmamış. Kadının kendi hayatını kendi eline alması, aşırı geleneksel göçmenler için sürekli bir tahrik konusu. Margret bir daha erkeğin denetimine girmek istemiyor. Eşi, kendisini "kirlendiği" için evden attığında yıkılmış. Şimdi ise kadın hakları savunucularının başında geliyor.

"Eskiden yakıt için uzaklara gitmemiz gerekiyordu ama sonra doğa kuruluşlarıyla yaptığımız anlaşma sonucu Ulusal Park'ta yakıt toplamaya izni aldık. Eskiden kadınlar erkekler için çalışıyorlardı, şimdi kendileri için çalışıyorlar. Şu an yaklaşık 40 kadın, çocuklarıyla birlikte Umoja Köyünde yaşamakta. "Biz mutlu bir köyüz. Ekonomik olarak durumumuz eşlerimizin yanında olduğundan çok daha iyi." diyor Margret.

Bazen ağır işler için komşu köylerde erkek işçi tutuyorlar
Umoja kadınları çok para biriktirmişler ve biriktirdikleri bu para

ile turistler için bir kamping alanı oluşturmayı düşünüyorlar. Bu şekilde turistlere Samburuların kültürünü yakından tanıma imkanı sağlayacaklar. Samburu Ulusal Parkı'nın etrafındaki harika doğa, turistleri çekmek için bir kolaylık sağlayacak.

Afrikalı Kadınların özgürlük çabaları şimdye kadar hep şehirlerde yaşanıyor

Şimdye kadar Afrikalı kadınların emansipasyon (düşüncelerin özgürlüğü) çabaları şehirlerde görünüldü. Şimdi ise git gide genç Samburu Kadınları ağır geleneklerden kurtulmaktalar. "Eşim beni sürekli dövdiği için evden kaçtım. Ben oğluma kadına saygı göstermesini öğreteceğim." diyor bir Samburu Kadını.

Margret tam da bu konuyu gündeme getiriyor ve kadınları çocuklarını okula göndermeleri için teşvik ediyor. "Bizim için çocuklarımızın okula gitmesi çok önemli, çünkü biz kadınlar hiç bir zaman okula gidemedik. Çocuklarımız bizim ter-cübelerimizden öğrenmeliler". diyor Margret Ejejo.

Köy şefi Rachel Lolosoli ekliyor: "Biz bu yaşantımız için çok çalıştık ve hor görülmeyle maruz kaldık. Çocuklarımız bugün birinde bizimle gurur duymalıdır."

Sürpriz dolu bir gece

Erkekler şaşkınlık içinde; çünkü Samburu kadınları bir keçi kurban ediyorlar. Kadınlar için bugün bir bayram günü. Kamping alanı için gereken parayı denkleştirebilmişler. Eskiden bu mümkün değildi, çünkü Samburular için bir hayvanın kesilmesi erkek işidir. Umoja kadınları için ise bağımsızlıklarının göstergesi.

"Bu keçi oldukça büyük ve asi. Margret'i tekmeledi. Ama buna katlanacağız, çünkü bu akşam onu yiyeceğiz. Eskiden erkeklerin yemelerini ve doymalarını beklemek mecburiyetindeydik. Artık bize kalyordu" diyor Şef Rachel.

Keçi kanında demir oranı yüksek. Göçebeler için bir hayvanın en değerli yanı hayvanın kanıdır. Bu kanı ancak erkekler içebiliyordu.

"Erkekler bize et yemememiz için, etin iyi olmadığını söylediler. Ama şimdi her şeyi yiyoruz. Eskiden bize sırf keçinin ve devenin bağırsakları verilirdi yememiz için. Şimdi eti keyifle yiyoruz ve anladık ki bu kurallarla erkekler sırf kendi çıkarlarını korumuşlar.

Köy şefi; "Daha gençken kadın haklarını savunuyordum. Babamdan çok şey öğrendim. Sömürgecilik döneminde babam itibarlı bir liderdi." Başarılı bir haftanın ardından kadınlar bu akşam kutlama yapmak istiyor. Bu akşamki eğlenceye komşu köyden bir kaç erkeği dans etmeleri için davet etmişler. "Bu bizim geleneksel Dik-Dik Şarkımız. Bu şarkı erkekleri yükseğe zıplamaya teşvik ediyor. Bu aslında genç Samburu savaşçıları için bir tören. Onlar kadın ve kızların önünde dans etmeli. Kadınlar, erkekler ne kadar kadar yükseğe zıplarsalar o kadar memnun kalıyorlar.

Birgit Virmich/ARD Nairobi

Kadına dair

Bu da Başka bir Şiddet

25 Kasım kadına yönelik şiddete hayır günüydü. Bu konuda çokça yazılar yazıldı, paneller, protestolar ve daha nice etkinlikler düzenlendi. Bizler elbette sadece bugün bu konunun işlenip diğer günlerde rafa kaldırılmasına, başka özel günler gibi yıl boyunca unutulmasına artık göz yummuyoruz.

Ben de bu konuyu ele alırken şiddetin pek görülmeyen bir yüzünü anlatmak istedim. Şiddet toplumumuzda genel anlamıyla kaba dayak olarak algılanır, hatta dayak yemeyen kadınların içi oldukça rahattır. "Ben hiç şiddet görmüyorum" derler ve buna inanırlar da. "Neden kadın ve şiddet, erkek şiddet görmüyor mu" sorusu dile geldiğinde de, cevap çok açık ve net olarak verilebilmektedir artık. Bunun cevabı, kadın cinsiyetinden dolayı, erkeğe göre çok daha fazla şiddete maruz kalmaktadır. Taciz tecavüzden tutalım, bekaret kontrolüne kadar onun arzusuyla gerçekleşmeyen her türlü uygulamaya şiddet kapsamına girmektedir. Hiç bir erkeğe bekarlık kontrolü yapılmamış ve bundan dolayı ceza verilmemiştir. Tacize uğrayan erkeklerin sayısı kadınlarla kıyaslanamaz bile. Ama benim asıl gelmek istediğim ise çok da farkında olmadığımız görünürde masum sayılabilecek fakat insanı kendinden nefret ettirmeye kadar ulaştırabilecek bir şiddet türü. Şimdi düşünün, sırasıyla bunları aktarırsanız bir an için bu durumları yaşayıp yaşamadığınızı gözden geçirin.

1- Evliliklerde erkek adına yalan söylemek.

Bazıları bu duruma evliliklerine yarayacağı düşünülmesiyle başvursalar da, kimileri de yalan söylemeye zorlanmaktadır ama sonuçta durum ne olursa olsun kişi yalan söylemekte ve içten içe zorlanmalar yaşamaktadır.

2- Erkeğin açıklarını kapatmak;

Kadın burada kötü bir duruma düşen erkeğini toplum önünde temize çıkarmakla uğraşır, aslında teşhir edilmesi gereken durumları bile örtbas etmektedir. Buna en çarpıcı örnek olarak kızı babasının tacizine uğrayan kadının kocasını temize çıkarmak, yuvasının dağılmasını engellemek uğruna kızını suçlar bir konuma girmesidir.

3-Onun adına utanmak,

En yaralayıcı olanı da kuşkusuz asıl utanması gereken kişi adına, utanması gerekmeyen kişinin utanmasıdır. Bunlara en çarpıcı örnekleri de şöyle sıralayabiliriz;

*İçkili olan eşinin taşkınlıklarından kadının utanması ve bunu 'utanıcından yerin dibine geçtim' diyerek vurgulaması. Burada utanması gereken kişi, 'içkiliydim, mazur görün' derken, kadın adeta yerin dibine girebilmektedir.

*Kumar oynayıp çevreye borçlanan kişi, alırdmadan durumu kurtarmak adına daha fazla ümitlerle kumar masalarına koşarken, kadın 'uçan kuşa borcumuz var, insan içine çıkamaz oldum' demektedir ve durumdan utanç duymaktadır.

4- Bu son madde -elbette son madde değildir, benim köşemin sığacağı kadarının son maddesidir- sizler de yoğunlaşırsanız buna benzer neler neler bulursunuz. Gelelim son maddeye; hepimiz çeşitli yaşam anlayışlarına sahibizdir doğal olarak. En tutucusundan en özgürlükçüsüne kadar... Ama savunduklarımız ne olursa olsun bunları dile getirmek yaşama geçirmek bizlerin karşısında duran en büyük engellerden biri. Somut bir örnek verecek olursak; kadın-erkek eşitliğinden dem vuran nice kadının özel yaşamlarında bunu pratiğe geçirmek bir yana, evlilik kurumunu sarsmamak adına erkeğin feodal görüşlerini yadsımaması, kadının özgürlüğü için daha çok mesafeler katetmesi gerektiğini göstermektedir.

Kendine yabancılaşmak budur işte. Savunduğun düşünceler gibi yaşayamamak, bunun da ötesinde geri yaşam biçimlerine ses çıkarmaya güç getirememek. Onlar adına utanmak, onların açıklarını kapatmakla ömür tüketmek. İşte size görünür olmayan ama sonuçları içten içe kişiyi yıpratıp, yıllar sonra çeşitli kişilik bozuklukları olarak karşımıza çıkabilecek olan şiddet türleri. Bu da bir başka şiddet işte. Bunları biraz daha görünür kılarak şiddetin her türlüşüne hayır diyebilmeniz umuduyla savaşız ve şiddetsiz bir dünya diliyorum.

Özü İnkara Dayananın Onuru Güzelliği Olamaz!-II

Fuhuş örgütlenmesi de en az tarikat örgütlenmesi kadar Kürdistan'da yaygın bir biçimde kırsal kesime kadar geliştirilmektedir. Açlık ve cinsellik güdüsünün kışkırtılması, bir kez daha Kürt insanının onurunun karşısında teraziye konulan ağırlık rolündedir.

Açlık ve cinsellik Kürt'ün onuru karşısında teraziye konulan ağırlıktır

Devlet bir yandan Kürdistan'da yürütülen savaşla halkı kimlik özelliklerinden ve özgürlük taleplerinden uzaklaştırmaya çalışırken diğer yandan her türlü şiddet ve baskının yanı sıra sistemli bazı uygulamalar geliştirdi. Kürt toplumu açlık sınırında terbiye edilmeye çalışılarak, hem batılılaşmanın çarpıklığına özentili geliştirildi hem de içte bastırılmış, ekonomik olarak kısıtlanmış, işgal edilmiş halkımız dinsel olgulara, tarikat örgütlenmelerine yönlendirilmeye çalışıldı. Özellikle AKP iktidarı süresince Kürdistan'da güçlendirilen tarikat örgütlenmeleri aracılığıyla ulusal bilincin ve mücadele gücünün parçalanmasına dönük ciddi faaliyetler geliştirildi. Kendi özgürlük mücadelesinden vazgeçecek bir halk ve toplum gerçeği yaratılmak istenirken, bunun karşısında direnen odaklar hedef haline getirildi. Bu toplum, gerilla örgütlenmesinin içinden çıkarak, kendisini örgütlemiş bir gerçekliği ifade etmektedir. İşte toplumsal dejenerasyonun her biçimi, gerillaya taban oluşturan bu halk gerçeğini kendi özgürlük savaşçılarıyla vuruşacak hale getirilmek amacıyla geliştiriliyor. Fuhuş örgütlenmesi de en az tarikat örgütlenmesi kadar Kürdistan'da yaygın bir biçimde kırsal kesime kadar geliştirilmektedir. Açlık ve cinsellik güdüsünün kışkırtılması, bir kez daha Kürt insanının onurunun karşısında teraziye konulan ağırlık rolündedir.

Bu kadar çirkin ve onursuzca yürütülen saldırının altında yatan neden de budur. Bizi bizle vurmak, mücadelenin kazandırdığı onuru yerle bir etmek istiyorlar. Kürdistan'da halkın Önderlik öncülüğünde yükselttiği mücadele bastırılarak kimliğimiz, bilincimiz, onurumuz yok edilmek isteniyor. İnkâr ve imha konsepti dediğimiz gerçeklik budur. Bu nedenle Kürdistan'da bazı bölgeler (Amed, Batman, Hakkari, Van) pilot bölge ilan edilmiş durumda. Neden; çünkü bu merkezlerin düşürülmesi mücadelenin önemli oranda darbelenmesidir. Türk devleti siyasal, as-

keri, ekonomik, kontravari faaliyetlerle topyekun savaşı başlatmış bulunmaktadır. Tecavüze uğramış, taciz edilmiş, ekonomik sıkıntısından dolayı satın alınmış bir toplumun çocukları şahsında toplum kişisizleştiriliyor. Peki, hangi toplumsal gerçeğimiz bu yönelimlerin belli düzeyde sonuç almasına yol açıyor diye bir sorgulama yapmamız gerekmiyor mu?

Yeteri kadar örgütlenmemek kimliklerin aşınmasına yol açıyor

Feodal dokunun parçalanmasında yaşanan zorlanma kadar kültürel asimilasyon da ciddi bir toplumsal dejenerasyona yol açıyor. Evinde bastırılan, sosyal anlamda kendisini ifadeden yoksun bir aile gerçeğinde yetişmiş bir genç dizi filmlerde gördüklerini gerçekleştirmek hayali ile, düşmanın yönlendirmesiyle kendisine sunulan imkanı çıkış noktası olarak görebiliyor. Toplum olarak açık olmamak, yeterli örgütlenmemek birçok gencin çıkmazını oluşturan problemlerin çözümsüz kalmasını, dolayısıyla kimliğinin aşınmasına, kullanılmasına yol açıyor. Yani bilinçsizlik temel problemimiz. Derya Ege'nin hikayesinde görüldüğü gibi gerillaya katılmak isteyen bir genç kız en onursuzca yaklaşımlara maruz

Hakkari'yi böyle kullanabilir mi? Kızlarımızı böyle düşürebilir mi? Hakkari'nin mücadele birikimine bu yakışır mı? Ya da Van açısından da aynı şeyler geçerli. Şimdi metropolleşmeye doğru giden bir Kürt şehrinin büyüklüğünü belirleyecek olan; onun gelişim düzeyinin ölçüsü kendi kimlik sınırlarında kendisini örgütleyebilme gücüdür. Ama AKP'nin örgütlenmesine izin veriliyor, toplumsal örgütsüzlük Van gibi bir şehrimizin JİTEM'in merkezi olmasına zemin sunuyor. Ekonomik olarak çökertilen ailelerle neden yardımlaşma tarzında örgütlenmeler geliştirilmiyor? Özellikle yurtsever ailelerin çocukları hedeflenirken toplumun vicdanına, namusuna, ahlakına yönelim geliyor. Kürt halkı bunu kendisi açısından çözümleyemezse, toplumsal açıklık ve mücadele cesareti kadar bunun için gerekli örgütlenmeyi geliştiremezse, elbette toplumsal dokuyu hücre örgütlenmesi temelinde parçalamayı çalışma tarzı olarak belirlemiş JİTEM birçok insanı çökertir. Bunların muhasebesi iyi yapılabilir. Bir o kadar demokratik örgütlenmelere, kadın örgütlerine eleştiri yapmak gerekiyor. Şimdi düşmanın ağına takılan bir genç neden bu örgütlere sığınmıyor, neden çözüm merkezi olarak görülüyor? Van mer-

miz, bizim topraklarımız, bizim toplumumuz. Askeri anlamda işgalin, kültürel anlamda asimilasyonun, ekonomik anlamda sömürgecinin koşulları nasıl ortadan kaldırılacak, toplumsal ayak ve örgütlülüğü bu mücadelenin neresinde ve neyi esas alarak çalışacak? Bu soruları kendimize dürüstçe sormalı cevabını vermeliyiz. Kürdistan'ın özgürlüğü kadın özgürlüğünden geçiyorsa ve düşman en fazla da bu nedenle kadınlarımızı hedefliyorsa hepimizin kendisine soracak soruları, verecek cevapları var demektir.

Bu halkın Önderi; Sayın Abdullah Öcalan, örgütü; KCK, ordusu; HPG, Kadın özgürlük hareketi; KJB, kadının meşru savunma gücü; YJA STAR'dır. Bu kadar örgütlü ve avantajlı bir durumda olan halkın JİTEM korkusu ve endişesi yaşamak değil, ona yönelmek ve Kürdistan'da ortadan kaldırmak gibi bir görevi vardır. Sindirilmiş, midesine, cinsellik güdüsüne hapsedilmiş bir toplum olamayacak kadar birikim, örgüt ve onur sahibiyiz. Gençlerimiz ürkerek kendi şahsında toplumu kişisizleştirecek düşkünlüğe bulaşmayacak kadar bilince ve yüreğe sahip.

Bu nedenle Kürdistan'da AKP örgütlülüğünün tabanını kurutmak, ajançete ağlarını çökertmek, bunun üzerinden her türlü mücadeleyi göze almak ve kaybedemeyecek kadar önemli kazanımlarımızın olduğunun bilinciyle özgürlük hareketine ve mücadelesine akmak bir onur ve namus ilkesidir, böyle olmak yaşayabilmenin tek koşuludur. Ortada kalmanın vakti geçmiştir, ya özgürlük taraftarıyız, ya karşıtı. Bunun başka yolu yoktur. Kürdistan'da akıtılan onca özgürlük kahramanının kanına basarak kimse insanlarımızı "pis Kürt" diye hitap edemez, kızlarımızın cinsel kimliğini sömürerek "Türk erkeğinin tadına bak" diyerek kişiliğini katledemez, fakirleştirilmiş halkımızın önüne kemik atılarak "gel ajanım ol" diyemez. Bu halkın, bu kadınların, gençlerin arkasında hesap soran bir özgürlük ordusu var, gerillası var. Toplum olarak, bunun demokratik örgütlenmeleri olarak kendimizi bu değerlere dayandırmanın, yüreğimize ve beynimize sahip çıkmanın, Başkan APO'nun özgürlüğüne kilitlenmenin zamanıdır. Her türlü kirlilik temizlik gerektirir, temizlik mücadeledir, kişiliktir, kimliktir, gelecektir, kendine ait olabilme gücüdür. Bunun dışında birbirimizin yüzüne bakacak durumda olamayız.

Bu gerçeklikten hareketle halk olarak Kürdistan da güzelleşmeyi, özgürleşmeyi yaratacak kadar yüce değerlerin olduğunun bilinciyle her şehrimiz, köyümüz, insanımız yüzünü Güneş'e dönmeli. Güneş'in aydınlığı ve sıcaklığı Kürt insanını, kadını, gencini özgürlüğe taşıyacaktır. Kürdistan'da onur bu aydınlığa karışmak, sıcaklığında erimek, doğan güne kendini yeniden yaratmaktır.

kaldığında, Hakkari gibi bir yerde neden halka sığınmıyor, neden sorunlarına çözüm bulacak bir sağduyuyu etrafında bulamıyor. Oysa Hakkari özgürlük mücadelemizde çok bedel vermiş bir ilimiz. Ama buna rağmen Damla Pastahanesi'nde fuhuş örgütleniyor, kızlar JİTEM'in tuzağına düşürülüyor ve toplumsal refleks bu türden merkezlerin kapatılmasını geliştiremiyor. Şimdi bu bir çelişki. Nereden çözmek gerekiyor bunu? Elbette toplumsal dokumuzu belirleyen öğeleri tanımaktan ve bunları doğru ele almaktan. Düşman

keze bağlı bir köyde "Hülya" adındaki bir kadın, genç kızları en uyduruk yalanlarla kandırıyor ve kadın örgütleri bunun karşısında bir şey yapamıyor. Aynı köye bu kadın örgütlerinden kimse gitmiş miydi? Halkın, kadınların yaşadığı sorunlarla ilgilenmiş miydi? Onları bilinçlendirme çalışması yürütmüş müydü? Sanırım hayır. Eğer böyle olsaydı bu kadar düşürülmüş bir kadın bu kadar kadın düşmanlığı, halk düşmanlığı yapamazdı.

Burası bizim ülkemiz, bizim insanı-

Êdî Bes e Hamlesi Ve Gençlik

Şu bir gerçek ki toplumlarda değişime açık olan ve her zaman değişimi daha hızlı bir şekilde geliştirecek olan gençlerdir. Zor olanı başarmayı bilen, enerji dolu kesimlerden kaynağını alır bu gerçek.

KCK, Kürt Halk Önderliği üzerindeki tecrit ve imha konseptinin tırmandırılarak devam etmesi, 1 Ekim 2006 tarihinde ilan edilen ateşkese muhatap güçlerin hiç bir şekilde olumlu cevap vermemesi, Kürt örgütleri, gerilla ve halkı üzerinde inkar, imha, asimilasyon konseptinin hızlandırılarak devam etmesi, yine son aylarda TBMM'de çıkan askeri tezkere kararı, Türkiye'nin ABD ve Kürdistan'daki yerel güçlerle yaptığı anlaşmalar sonucu topyekün saldırılar karşısında Kürt Halkı tüm cephelerde aktif savunmayı kapsayan 'Êdî Bes e Hamlesi' başlattı.

Êdî Bes e Hamlesi doğrultusunda Kürt Halkının geliştirdiği eylemsellikler yaygınlaşarak devam ediyor.

Tam da bu süreçte belli bir konsept dahilinde geliştirildiği açıklanan "zehir oyunu" ile Kürt mücadelesi üzerindeki tasfiye planları deşifre edildi. Yürütülen imha konseptinin her açıdan düşündürülen yanları kamuoyu tarafından basından takip edildi.

Amaç, Kürt Hareketinin öncü kadrolarının imhası, aynı zamanda tüm hareketi etkileyen yanların ortaya çıkartılmasıydı. Fakat bunların deşifre edilmesiyle amaçlananlar gerçekleştirilemedi. Zehir oyunu kapsamında ROJ TV ve günlük basın yayınla aktarılan gelişmeler oldukça çarpıcıydı. Tüm Kürt ve demokratik kamuoyunun tepki gösterdiği bu durumun en çarpıcı yanlarından biri genç kadın ve erkeklerin bu oyuna alet edilmesiydi. Bu tablo gençlerin hangi amaçlarla kullanılıp düşürüldüğünü gözler önüne seriyordu. Kürt halkının geleceğini belirleyecek olan gençleri; Kürtleri amaçlarına ters düşüren bir pozisyona düşürerek aynı zamanda bir toplum düşürülmek isteniyor. Özellikle genç kadınların kendi halkına karşı bir duruma dönüştürülmesi ve bu uğurda tecavüz, işkence her türlü yolun mübah görüldüğü yöntemlerin izlendiğini tüm kamuoyu dehşet içerisinde izledi. Aslında Kürdistan'da özgürlük mücadelesinin başladığı yıllardan günümüze kadar gençlik üzerinde yürütülen politikaların incelenmesi ve buna karşı tedbirlerin alınması sürekli gündemde olan konulardan biriydi. Gerek Kürdistan ve Türkiye'de

de gerekse de Avrupa ülkelerinde bu durum böyledir. Fakat şu da bir gerçek ki, geliştirilen kişiliksizleştirme ve kendi karşıtına dönüştürme planları içerisinde gençlerin uyuturucuya teşvik edilmesinden tutalım, fuhuş, kültürel

yozaşma da hızından bir şey kaybetmeden devam etmektedir.

Êdî Bes e Hamle sürecine katılan gençler en çok da bu politikaları boşa çıkaracaklardır. Bu konuda geçtiğimiz günlerde HPG komutanlığının Êdî Bes e Hamlesi doğrultusunda gençlere yaptığı çağrı oldukça çarpıcıydı. Dr. Bahoz Erdal, "Hamlesel süreçlerde en fazla görev, en kritik görev gençliğe düşüyor. Çünkü, gençlik en dinamik toplumsal kesimi ifade ediyor" dedi. Yaptığı çağrı içerisinde Türk Devletinin gençlere yönelik uygulamalarına da dikkat çeken Erdal, çok sistematik geliştirilen bir devlet politikasının var olduğunu ifade etti. Bunun yürütücülerinin de devletin bürokratları ve memurları olduğunu söyleyen Erdal, "Devletin bu konudaki politikalarının en önemli ayağı Milli Eğitim ve İçişleri Bakanlığı'dır. Devlet bürokrasisinin zorunlu eğitim sürecini uzatmadaki dayatıcılıkları bundandır. Özellikle Kürdistan coğrafyası merkeze alınarak geliştirilen 'haydi kızlar okula' vb. bazı kampanyalara çok safça yaklaşamaz. Devletin eğitim sistemi tümüyle bilimsel düşünceden koparmaya, gençliği pasifize etmeye, arayışçı yönlerini törpüle-

meye, asimile etmeye dayanır. Özellikle bu, Kürdistan gençliği açısından böyledir. Yani kültürüne, kimliğine, gençliğin kendine has özelliklerine bir yabancılaşma dayatılmaktadır" dedi.

Gençlik konusunda dikkati çeken ikinci önemli husus işe şu oldu: Özellikle Türkiye'de geliştirilen şoven-milliyetçi dalgaya paralel, Avrupa ülkelerinin pek çoğunda da Ülkücü Gençlik olarak bilinen gençlerin Kürt kurumlarına ve kitlesine saldırmak istemesi, provakasyon girişimlerinde bulunmasıydı. Özellikle gençlerin savaşta yitip gitmesinin Türkiye'deki savaştan yana çıkarılanlar için hiç bir değer ifade etmediği basına da yansdı.

Şu bir gerçek ki toplumlarda değişime açık olan ve her zaman değişimi daha hızlı bir şekilde geliştirecek olan gençlerdir. Zor olanı başarmayı bilen, enerji dolu olan kesimler olmasından kaynağını alır bu gerçek. Ama şunu da görmek mümkün ki, duyarlı gençlik kesiminin üzerine düşen rol yeterince yerine getirilmemekte, ya da getirilememektedir. Özellikle Êdî Bes e hamlesi doğrultusunda harekete geçme durumu oldukça zayıf görünmektedir.

Nurhak Engizek

Gençlere dair

Hüzünlü bir Kente Benziyor Kadınların Ömrü

Bana, şiddet görmeyen bir kadın yok demeyin. Size asla inanmam...

Biz kadınların hayatı bir savaş alanına benziyor. Egemenlerin kıyasıya dövüşüp sonra da bir enkaza döndürdüğü bir savaş alanı. Yenisinin nasıl kurulacağını düşünmeden, bencilce yakıp yıktıkları hüznün dolu bir kente benziyor kadınların ömrü. Arlısı arsız, hırlısı hırsız, cahili aydını ne fark eder; erkekler kadınların ömürlerini yıkık bir kente çevirip yaşıyorlar ne yaşıyorlarsa.

Savaşıyorlar büyük idealler uğruna, yaşıyorlar büyük idealler uğruna, ama nedense hep kadınlara çeviriyorlar namlularını. Tüm dünyaya, Ortadoğu'ya demokrasi ve medeniyeti getireceğiz diyerek yalınlar söylüyorlar. Ve 14 yaşındaki Iraklı bir genç kıza tecavüz ediyorlar. Suçlarını örtbas etmek için de ailesiyle birlikte yakıyorlar. 'Vatan millet Sakarya' nalarıyla ortalarda dolaşırken, evladını kaybetmiş bir ananın yüreğindeki acıyı duymuyorlar. Sonra, 'bizim toprağımızın adeti böyle değildir' deyip, kendilerini tanı yerine koyarak can almaya kadar varıyorlar işi. Kızlarını, kız kardeşlerini vuruyorlar ve kanlı ellerini övünçle göstererek 'namusumu temizledim' diye övünüyorlar. Yoksulluk, işsizlik, eziklik canlarına tak etti mi eve gelip eşlerini dövüyorlar. Nedense yiğitlikleri onlara bütün bunları çektirenlere işlemiyor. Hayata meydan okudukları tek yer kadınların bedeni oluyor. Keyifli olduklarında 'anasını satayım' diyorlar. Öfkeli olduklarında de ana avrat sövüyorlar. Evde, okulda, işyerinde, emniyette sadece hırsız, kapkaççıya karşı değil, en kötüsünden erkeklerin tacizlerine, en iyisinden bakışlarına karşı da korunmaları gerekiyor kadınların. Malum, devir kötü devir ya da toplum gerçekliği. Üstelik bütün bunlara aldırmadığını söyleyen bir kadın bile geceleri tek başına dolaşırken kalbinin küt küt atmasını engelleyemiyor.

Sonra bütün bunlar ve dünyadaki adaletsizlikler canınıza tak edip de sokaklara döküldüğünüzde, 'sen misin bin yılların düzenini değiştireceksin kadın başınla' der gibi daha bir öfkeyle iniyor polis copları bedeninize. Bin yılların yazgısını bozmak için dağlara çıkan kadınlara da bu yüzden bu kadar öfkeli. Bu yüzden onların çalpak cesetlerine basarak resimler çektiriyorlar. İnsanın düşeceği en derin dipsizliğe savrularak, kahramanlıklarını savunmasız bir kadın bedeni üzerinde sınıyorlar. Ve sonra, sevgililerini etkilemek için kestikleri kulakları gösterecek kadar düşen bir özel tim oluyorlar, bedenlerine bastıkları kadınların da sevebilecekleri düşüncesini o küçük beyinlerine sığdıramadan.

Erkekler savaşırken, ekme kavgası verirken, çılgınlar gibi aşık olup da yarını kıskanırken! evlenip çocuk çocuga karşıp da genç kız babası olurken! Yakıp yıktıkları hüzünlü kentlere çeviriyorlar kadınların ömürlerini.

Sakin bana şiddet görmeyen bir kadın yok demeyin bu dünyada. Size asla inanmam...

Bence her kadın bunu kendisine bile itiraf edemese de, şiddetin bir biçimi ile karşılaşmıştır. Bu saydıklarımın ve sayamadıklarımın her kadının ruhunda açtığı yaralar, korkular, travmalar ve özgürlüğe çağırın isyanları ayırır mutlaka. Ama töre cinayetine kurban gitmiş bir genç kızın yaşayamadıklarını, evladını savaşta yitirmiş bir ananın hüznünü her gün binlerce kez karşılaştığımız şiddetin her biçimini hepimizin ortak bir yazgısı olarak görebiliriz. O zaman bu dünyanın erkeklerce çizilmiş tüm sınırlarını, sorunlarını aşarak adaletsizliklere, haksızlıklara karşı aynı dilden sloganlar atabiliriz. O zaman kadınların yakıp yıkılmış hüzünlü bir kente benzenen ömürlerini de yeniden inşa edebiliriz.

Gençler bu konuda çok daha şanslı. Kadınların yazgısını bozacak olan aydınlık bilinçleri, cesaretleri ile nice 25 Kasım'ı karşılayacak kadar uzun bir takvimleri var onların. Yine de geç kalmadık hiçbirimiz. Yeter ki takvimlerimiz her zaman Kadına Yönelik Şiddete Son Günü olan 25 Kasım'ı gösterebilir...

Yıkıcılığın ve Yapıcılığın Kökenleri

Kendisine karşı mücadele yürütmekten vazgeçen her kadın, sahip olduğu yaşamdan da vazgeçiyor demektir.

yunca savaş ve şiddetin devam etmesine alet olanlar olarak da, yaşama karşı duyduğumuz sorumluluğun bir gereği olarak da onu ortadan kaldırmanın ve şiddetsiz, savaşız bir dünya yaratmanın; yani yıkıcılık yerine yapıcılığı yaratmanın özneleri durumundayız.

Bir 25 Kasım Kadına Karşı Şiddete Hayır Günü'nü daha geride bırakırken dünya üzerinde yaşanan savaşların, yıkıcılığın sorumluları olan erkeklerin ve onların yarattığı sistemlerin sürekli biz kadınlara kaybettirdiği açık. Kadınlar olarak şu yakıcı gerçeklik bizi her gün biraz daha yakıyor desek yerinde olacak. Sorumlusu olmadığımız bir yıkıcılığa karşı mücadele etmeye mahkumuz.

Bugünlerde yıkıcılığın kökenlerinden kuşkusuz çok bahsettik. Okuduk, yazdık ya da duyduk. Yıkıcılığın tarihsel kökenlerinin sorumluları biz değiliz belki, ama bir tarih bo-

25 Kasım boyunca yapılan seminer, yürüyüş ve tüm etkinliklerin içerisinde en çok da bu çelişkiyi öne çıkarmak ve işlemek istiyorum. Bugün Kürdistan, Irak ya da dünyanın başka bir coğrafyasında yaşanan savaşların sorumluluğunun insanlık nezdinde ne kadar ağır bir suç teşkil ettiğini biliyoruz. Çünkü her gün sonuçlarını yaşıyoruz. Yaşanan kayıplar, tecavüze uğrayan kadınlar, sokakta kalan çocuklar, kısacası zehir zemberek bir yaşam. Ötesi, sabahı, geleceği, güzelliği, özgürlüğü olmayan

bir dünya Ekolojik dengesi her açıdan alt-üst olan, gün geçtikçe gölgesinde oturacak ağacının bile kalmayacağı, havasını soluyacağımız bir yaşamın olmayacağı bir dünya... Tüm bunların karşısında hiç bir şey yapmamanın sorumluluğu, vicdani yükü, yaşanılacak dünyayı zehir etmeli bize. Sözüm tüm kadınlara... İster milliyetçi dalganın peşine takılıp ne yaptığının bile farkında olmayan kadınlar olsun, ister gerilla anası, ister asker, ister aydın, ister demokrat. Çünkü sorumluluk o ya da bu kesimden değil, tüm kadınların... Yapıcılığın kadında yaşadığını, kökenlerinin kadında saklı bulunduğunu bilerek belirtiyoruz bunu. Tüm kadınlar olarak ortak bir mücadele yürütülmesi de böyle düşünmek, kadınca olması gerekeni düşündürmektedir. Çünkü yıkıcılığa en kötü rol oynayanların er-

keğe benzeyen, erkekten daha erkek olan kadınların yaptığı bir gerçek. Tıpkı iktidarda yer alan ve savaşı her halükarda onayan devlet, siyasi parti vs. gibi. Yoksa bugün Kürt kadınları ve halkı adına TBMM'de bulunan DTP Van milletvekili Fatma Kurtulan da bir kadın, fakat kendisine yapılan saldırıları onayan kadınlar da var. Türkiye'de geliştirilen şoven-milliyetçi dalganın etkisinde

olup ona göre hareket eden kadınlar da...

Nereden bakarsak bakalım, özgürlüğü, mücadele etmeyi ve başarmayı başkalarına bıraktığımız noktada ya da duyarsız yaşadığımız anda bir kez daha kaybetmiş demektir. Tıpkı tarihin ilk kaybedişinde olduğu gibi... Kaybetmeye alıştıran, kaybetmeye mahkum felsefesiyle büyütülen kadınlar olarak kazanmayı öğrenmenin zamanı çoktan geçiyor. Kazanmak, kadının kaybettiği her yerden başlayarak adım adım ilerlemektir. Kendimizden, yine evde kaybettiklerimizle başlayabiliriz. Her ailede mutlaka eşitsizlikler ve haksızlıklar mevcut. Bu eşitsizliklerin kaynağının tek başına aile olmadığını bilsek de, bunun düzelmesi tabii ki pes etmeyen bir mücadeleyle mümkündür.

Kazanmanın yöntemlerini yaratmak ve bir tarza dönüştürmek de önemli tabii. Kişisel bir olgu olarak ele almak, tarihselliği ile birlikte güncelliğine de anlam veremeyi gerektirir. Yani yıkıcılığa karşı yapıcı olmanın dili ve tarzı olabilmeli. Bu taleplerimize ve amaçlarımıza yansıyabilmeli. Tıpkı Kürt kadınlarının "Jin Jiyan e Jiyanê Nekuje" diyerek, alanlarda slogan atarak ifade ettikleri gibi... Pankartlarında bu gerçeği işledikleri ya da seminerlerde dile getirdikleri gibi...

Unutmayalım, evinde haksızlıklara göz yuman bir kadın, dışarıda yaşanan savaşa karşı da tavırsız kalacaktır. Güney Kürdistan'a giren Türk Devleti'ne ve bunu onayanlarla işbirliği yapanlara karşı sessiz kalan bir kadın, evinde ve en başta da kendisine karşı yenilmiş anlamına gelmektedir. Kendisine karşı mücadele yürütmekten vazgeçen her kadın sahip olduğu yaşamdan da vazgeçiyor demektir. Dolayısıyla savaşlarda yitip giden canları düşünmek yerine, her gün kaybettiklerinin peşinden ağlayacak mecali bile kalmamış olan kadındır.

Tüm bunları kadının bir kez daha kaybetmemesi için, kadın haklarını yılda bir kez 25 Kasım'da hatırlama pozisyonuna girmemek için; kadının, dolayısıyla yaşamın kazanması için sadece hatırlatmak istedik. Jin Jiyan e Jiyanê Nekuje!

Dozgin Zozan

özgür yaşam diyalogları

Ekolojik yaşamın pratik sorunları da oldukça günceldir. Doğal çevre felaketlerini durdurmak için kurulmuş çok sayıda örgütlenmeyi derinleştirmek, demokratik toplumun ayrılmaz bir parçası kılmak, yine feminist ve özgürlükçü kadın hareketiyle dayanışma içinde olmak eylemlilik görevleridir. Çevreye ilişkin bilinçlenme ve örgütlenmeyi yoğunlaştırmak, demokratikleşmenin en temel faaliyetlerinden birisidir. Bir dönemlerin yoğun sınıf ve ulus bilinci gibi yoğun demokrasi ve çevre bilinci kampanyalarını düzenlemek durumundayız. Hayvan haklarından tutalım, ormanları korumaya ve hızla doğayı yeniden ormanlaştırmaya doğru bir eylemlilik toplumsal eylemliliğin vazgeçilmez bir parçası olmalıdır. Biyolojik duyarlılığı olmayanın

toplumsal duyarlılığı sakattır. Gerçek ve anlamlı olan duyarlılık ikisi arasındaki bağı görmekten geçer. Önümüzdeki dönemler çıplak hale getirilmiş doğanın büyük bir orman ve diğer bitki örtüsüne ve hayvanlarına kavuşması için verilmesi gereken büyük mücadelelere tanık olacaktır, tanık olmalıdır. Adeta ormanlaştırma şansını vermek gerekecektir. 'En büyük yurtseverlik ağaçlandırmak ve ormanlaştırmaktan geçer' sloganı, herhalde en değerli sloganlardan biri olacaktır. Hayvanları sevip korumayanın insanları koruyup sevemeyeceği daha iyi anlaşılacaktır. Hayvan ve bitkilerin insana emanet olduğu kavrandıkça, insanın değeri bir kat daha artacaktır.

Ekolojik bilinçten yoksun bir toplumsal bilinçlilik, reel sosyalizm olgusunda da görül-

düğü gibi çözülmek ve yozlaşmaktan kurtulamaz. Ekolojik bilinç temel ideolojik bir bilinçtir. Felsefeyle ahlakın sınırları arasındaki köprü gibidir. Çağdaş krizden kurtarıcı politika ancak ekolojik olduğunda doğru bir toplumsal sistemliliğe götürebilir. Kadın özgürlük probleminde olduğu gibi, ekolojik sorunların çözümünde de bu denli gecikmiş ve yanlışlıklarla dolu yaşamın altında ataerki devletçi iktidar anlayışının temel bir rolü vardır. Ekolojisi ve feminizmi geliştirdikçe, ataerki devletçi sistemin tüm dengeleri bozulmaktadır. Gerçek bir demokrasi ve sosyalizm mücadelesi ancak kadının özgürlüğü ve çevrenin kurtuluşu amaçlandığında bütünlük kazanabilir. Ancak böylesine bütünleşmiş bir yeni toplumsal sistem mücadelesi gün-cel kaostan çıkışın en anlamlı

biçimlerinden biri olabilir.

Halkların tarih boyunca sergiledikleri daha çok komünal ve demokratik duruş tarzı, kendini kaosu aşabilecek teorik ve taktik yenilemelerle güçlendirmek durumundadır. Eski dönemlerin reel sosyalizmi doğuran 'sol' anlayışlarla daha yakın dönemlerdeki 'yeni sol,' 'ekoloji' ve 'feminist' hareketleri ve Porto Allegre Toplantıları kaosu kavrayıp aşacak yetenekten uzaktırlar. Bu hareketleri de yadsımadan, küresel bir 'demokratik, cinsiyet özgürlüğü ve ekolojik toplum' için genel teorik perspektiflerle yerel özgün taktikler üzerinde yoğun bir tartışma ve çözüm tarzlarına şiddetle ihtiyaç vardır. Bunu yaparken, eskinin ya 'devletleri yıkarak ya da ele geçirerek' iktidar ve çözüm olmaya odaklı teorik ve taktik yaklaşımlarına

'elveda' demek temel koşullardan başta gelenidir. Devlet odaklı zihniyet ve kurtuluşçu kalkınmacı yöntemler terk edilmedikçe, reel sosyalizm olayında da görüldüğü gibi kapitalist sisteme en kötüsünden hizmet edilmekten kurtuluş olamayacaktır. Yine eskinin ülke, ulus, sınıf ve din biçimindeki genelleştirici, soyut, ideolojik yani ağır basan kavramlar temelinde devlet, sosyalizm, ulus, vatanın ve dinin kurtuluşu gibi slogan ve programlarla kitleler ayaklandırılarak, savaşlar düzenlenerek halkların gerçek özgürlük ve eşitlik taleplerine yanıt verilemez. Verilse bile sonuçta kapitalist sistem içinde erimekten ve onu daha da güçlendirmekten öteye rol oynayamaz.

KCK Önderliği
Abdullah Öcalan

Ekolojik Bilinç Temel İdeolojik Bir Bilinçtir

‘Ez Fêkiya Darekî Pir Gewdedar im’

Em axlebiyên ku dixwazin bi cewaziyên xwe re, li kêlekê hevdu, biratiyane, di nava aşitiyê de, mirovane û bi rûmeta xwe bijîn”.

Peyana Dostaniya Gelan’ a ku Komela Çand û Lêkolîna Anatoliya Navîn (AKA-DER), Ali Nafîle, Bîrol Topaloglu, Weşangeha Chîvîyazilari, Dalepe Nena, Esat Korkmaz, Komela Gola a Çand-Hûner û Ekolojîyê, Grup Helesa, Rojnameya Jineps, Nor Zartong, TrabzonSport.com û VOVA pêk aniye û gelek rewşenbîr, hûnermend û nivîskarên demokrat jî destek kiriye; di 2’ê Kanûnê de mîhrîcanekî li dar dixê. Bi hûnermenda bi navê Aşşenur Kolivar a ku di qada vî platformê de cih digre re, li ser tevî pêla netewperest û şoven ku li Tirkîyê tê pêşxistin, dostaniya gelan, çanda jiyana bi hev re û ji bo aşitiyê hevgerîna gelan axivî.

• **Dikarin xwe ji bo me binasînin?**

Sala 1976’ê, li Çayelî ya Rîzeyê ji dayik bûm. Heya salên xwe yê dibistana amadeyî jî di nava sîstemekî niv koçber de jiyam. Sala 1993’ê ji bo perwerdeya xwe ya zanîngehê hatim Stenbolê. Lê havînan dîsa diçim Derya Reşê. Ez hê jî koçber im. Û heta gengaz be dixwazim li gundê xwe werim goşîkirin. Li ser xaka xwe...

Di salên xwe yê zanîngehê de bi muzîkê re mijûl bûm. Serboriya min a muzîkê jî li gel Kardeş Turkuler û Kulûba Folklor a Bogazîçî dest pê kir. Piştî min xebatên xwe bi muzîsyenên cewaz ên ku di mijara muzîkên Derya Reş dixebitîn re domand. Di vî navberê de sala 1996’ê min di mijara çandên cihî de cara ewil dest bi xebatên xwe kir. Destpêkê zêdetir bi mereqa kesî û daxwaza fêrbûnê min dest bi karê lêkolîn û arşîva di mijara çandên Rojhilata Derya Reş kir, ev yek piştî vegeftî xebatekî akademîk. Min perwerdeya xwe lîsans û ser lîsansê re di Beşa Ziman û Wêjeya Tirk a Zanîngeha Bogazîçiyê tamam kir. Niha li Zanîngeha Têknîk a Stenbolê, di Şaxê Muzîkolojî

û Teoriya Muzîkê de doktora dikim. Xebatên xwe yê di asta îcra û lêkolînê de di nava Projeya Helesa de didomînim. Helesa; di demekî ku çand popûler û medyatîk dibe de, hewl dide ku bibe komekî ku nereve hêsaniyê, keda ku mafê vî çandê ye, jê re bide. Wekî din li Kadikoyê li cihêkî biçûk organîzatoriya muzîkê dikim. Bi hevalên xwe yê bi rûmet a muzîsyen ve hewl didin ku merca muzîkêkî alternatîf biafirînin.

Ez dikarim bêjim ji bo giyana xwe vî karî dikim. Her konserekî ji bo me dibe cerbekî ku dewlemend dike û dibe cihanekî din. Dîsa karekî din a ku min têr dike û ji jiyane hêz digrim, mamostatî ye. Mamostatîya Zimanê Tirkî dikim. Li hemberî we ciwanên ku di demên herî xweş a jiyana xwe de dijîn, lê mixabin di nava perwerdeyekî çewt de bi jiberan ve hatine arastin. Tevlî-hevkirina serê van, jêpirskirina gumana çewtiya tiştên ku heta niha rast zanîne, her çiqas ji bo min mandîker jî be, mirovên wekî min ku dixwazin tevî her tiştî li benda rojên xweş in, girîng e.

• **Di mijara pêla netewperest ku tê pêşxistin, gelo hûn çî difikirin?**

Li Tirkîyê dema we vegotinekî antî-netewperest got, dibêjin ‘ma hezkirina gelê xwe sîc e?’ Helbet mirov di mijara hezkirin û heznekirina netewa xwe de azad e. Wekî din divê şeweyên hezkirina cuda jî hebe. Çalakiyekî vegotina hezkirina welatê xwe, dibe ku li gorî min bewardar were.

Qesta me ew e ku netewperestiya Tirkîyê saziyên dewletê jî digre li pêy xwe, di rastekekî legal de gotinekî rewa pêş dixê. Her çiqas di demên dawî de jiber hewldanên ketina Yekîtiya Ewropa ev gotin were dorpêkirin jî, ji hezkirina netew-welat bêhtir, aliyê vî ku ji bo min derdikeve pêş, ne hezkirina ya din e. Yanî netewperestiya Tirk ji aliyê bilêvkirina xwe yê ne Tirk ve balkeş e. Komên etnîk û çandî ku di

bêje parveker û cudaxwaz in, di bingeh de bixwe têkilî pê nake û cuda dike. Netewperestiya ku di dema dawî de bilind dibe, êdî ziviriye bangêra şer. Tiştê ku min dikesirîne, gel bê ku bifikire ka ew şer kêrî kî tê, dibe pergala jê re. Hûn dibêjin ‘çî dide windakirin?’ Nefret ji yekî kirin, hela hela netewperestiya derbdanî tu tiştêk bi dest naêxe. Ev vegotin li ser dij-minkirina gelan e. Dema te gel kir dijmina hevdu, derbaskirina astengiyên ku pêk hatî, ji derbas-kirina astengiyên siyasî zortir e.

• **Ez bawerim hestên jina Tirk jî jê tîn xwarin. Hin jin hewl dan ku xwe ji bo leşkeriyê binivîsînin. Hûn di vî mijarê de çî difikirin?**

Rêzdariya min li hember êşên mirovan bê dawî ye. Mirovê ku canê wê şewitî, asayî ye ku li hember çavkanîya vî bertek nîşan bide. Ji bo mirovan çirokekî weke “Kurdên bêbext ku dixwazin welatê me yê xweşik parve bikin...” heye. Helbet wê bixwazin xwe ji bo leşkerî binivîsin, çekek bigrin destê xwe û Kurdê ku li ber van diçe, gule berde serê wî. Hûn li bendê ne ku hin dezgeh aqlêselîm tevbigerin û di rastekekî cuda de nîqaş bikin, ew jî bertekên mînanî destek dikin. Eger wiha be êdî mesele ji rêçê xwe derdikeve.

• **Hûn wekî hûnermend û jinekî, di mijara aşitiya li Tirkîyê û biratiya gelan de dikarin çî bêjin? Hûn dikarin qala projeyên xwe yê Dostaniya Gelan jî bikin?**

Ji bo ku gel biratiyane û di nava aşitiyê de bijîn, naskirina hevdu şert e. Mirovên ku hevdu nenasin, gelo wê çawa bikarin hevdu binasin? Di kîjan girêdanê de werin gel hevdu û têkilî ava bikin? Ev yek yek ji rêgezên aşitiya civakê ye. Ez wekî muzîsyenekî hewl didim ku destpêkê muzîkên gelên li ser

erdnîgarê xwe fêhm bikim. Jiber ku ez difikirim, jibo naskirina hevdu rola muzîkê girîng e. Muzîkê parçeyekî çanda ku jê derketiye ye. Bi mirovan re parkirina newaya ji Rojhilata Derya Reş, ji bo min parkirina cihana est û ramanên wan e, xwe nêzîkkirina wan e.

Peyana Dostaniya Gelan, li hember netewperestiya ku di demên dawî de li Tirkîyê bilind dibe, platformekî ku hin kes û saziyên ku xwe li beramberê wê berpirsyar dibînin, dixwazin ava bikin. Em dibêjin, li gel hevdu pêşxistina çanda karkirina gelên cuda, xwe nasîna hevdu gava ewil ya biratî û dostaniyê ye. Em hewl didin ji bo ku van xakan vegeftîna bahçê biratiya gelan. Ji bo li gel hev jiyana rêzdariya cewaziyana gava yekemîn e, lê ne bes e. Divê gavekî duyemîn bavêjin û çanda ku ji ya we cewaztir e binasin û parve bikin, divê hewl bidin nîşandan. Peyana Dostaniya Gelan, weke gaveke sazîkirina vî hewlê dibînim. Ev platform çalakiya xwe ya yekemîn, di 2’ê Kanûnê de, di dîka Yenî Melek a Stenbolê de, wê bi navê ‘Hevdîtina Gelan’ pêk bîne. Rojekî sax li ser erdnîgarê xwe emê weke bira û dost li gel hev banga jiyane bînin ziman.

Denîz Êvar

Mijarekî baş derket, ji bo ku çapemeniya Tirkîyê li ser biaxive. Jixwe ji aliyê axaftina li ser tiştên vala tu kes ser van re tune ye. Tu xebatekî nakin ku civak pê rohnî bibe, tiştan bidest bixê. Di van deman de gotin “PKK, operasyona li ser Iraqê” û hin karên xerîkbûna bi parlamenterên DTP’yî dîtin jixwe re. Nûçeyên derew li ser derewê dikin. Tu dibêjî qey civak hemû jî ji bo ku bi quldir bawer bikin, guhên xwe vekirine û hema ji her tiştê ku tê gotin bawer dikin. Ji wê re tê gotin xwe xapandin. Medyaya Tirkîyê jî ji karên xwe xapandinê tehmeke mezin digre.

Hewlên ji qewet xistina Fatma Kurtulan a parlementera DTP’yî ewqas bi amatorî tîn kirin ku, yê ku ji qewet dikeve ne Fatma Kurtulan e. Vîna Kurd bi hilbijartinên 22 Temmûzê heşt jinên parlamenter şandin meclîsê.

Di bingeh de wekî ku dibêjin; “de ka li van jinên Kurd binêrin! Dibin parlamenter hee! Emê nîşanî we bidin”, ji destpêkê ve êrîş dan destpêkirin û her carê ji xwe re yekî

dikin armanc. Di rojên destpêkê de Sabahat Tuncel bû. Dema berfîdaniyên Sabahat Tuncel encam neda, lê binêrin Fatma Kurtulan girtin rêzê. Wekî ku biryar hatiye dayin ku, ewê êrîşên li ser parlamenterên Kurd timî bibe.

Wê çî bikin? Ji wan parlamenterên ku di serbest berdana heşt leşkeran de rîsk girtin ser milên xwe, wê heriyekî çawa bavêjin? Çawa lêanî; Fatma Kurtulan çûye çiyê û çek bi kar aniye û hevalê wê li gerîla ye... Gelek lêanînan mîna wan. Divê carê were pirsîn, li her malekî Kurd ku gerîla tê tune heye gelo? Li her malbatê Kurd gerîla hene, şehîd hene. Heta heta ji bo ku li hember gerîla, li hember birayê xwe şer kiriye û bi vî awayî miriye, gelek asker hene. Hûnê ev tevîneka civakî ku ewqas nava hev bûyî çawa jihev vekin? Yan jî çawa terfî bikin? Ev e yê ku divê were pirsîn, nexwe êrîşên li ser parlamen-

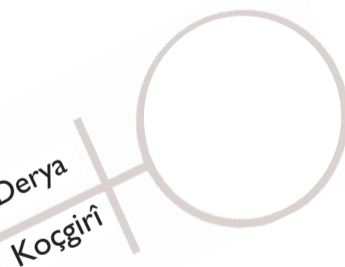
terên jin jî, rêbazekî şewîşandina rastîyan e. Fatma Kurtulan here çiya jî, neçe jî wê çî bibe? Yê herî girîng cihê ku îro lê sekinî ye.

Têgihîştina wê jixwe gelek zor e. Bûyerekî trajediya komîk e. Trajediyekî bêçaremayîna Dewleta Tirk û medyaya wî, bi awayekî pêkenok hatiye raxistin berçavan. Aliyê vî ya şewîşandinê deynin hêlekî, ezê li ser armanca wan ya esas rawestim.

Jinên Kurd di dîroka têkoşîna azadiyê de pêşketinên girîng afirandin. Zana bûn û rêxistinên ku bikarin xwe tê de bilêv bikin derxistin holê. Bandora têkoşînê hişt ku jinên me zêdetir bixwe bawer bin û tevî jiyana civakî bin. Cesaret dan nîşandan ku bibin şîrkê mekanizmayên biryaran ên zîlam tê de desthilatdar e. Her wiha sedema van êrîşan a herî bingehîn jî, pêşketina îradeyî ku jinên Kurd di têkoşîna azadiyê de danîn holê ye. Di nav mec-

lîsê de hebûna wekîlên jinan, dihêle ku di zemînekî rewa û hiquqî de jin bikarin li dijî hemû têngîhên zîhniyeta dewleta desthilatperest têbikoşin. Zîhniyeta dewlet ku ji zanebûna mirovên Kurd tehamul nake, ji bo ku nîrxê ku jina Kurd di nava civakê de afirandiye, biçûk bibîne, êrîşekî wiha dixê dewrê. Mixabin van polîtîkayan ne niha, tu carî nîrx nedîtiye. Aliyê vî ya komîk trajîk ev e jixwe. Jixwe civaka Kurd baweriya xwe bi van nûçeyan nayne, dizane ku bi van nûçeyên derew çî tê armanckirin.

Gelê Kurd zêdetir xwedî Fatma Kurtulan derdikeve. Gelê Kurd her tim ji têkoşîna jina Kurd ya bi şerefê pê serbilind bûye. Di her xebatê ku jin tê de cih girtiye de, gelê me baweriyekî mezin daye ku ev xebat biçê serî. Jiber ku jina Kurd di kîjan qadê têkoşînê de cih girtiye, di vî derkeftin derketiye holê. Gelê Kurd ev 30 sal e bînerê vî bûye. Niha

parlamenterên jin ên ku ketine meclîsê jî, xwedî zanîn û performansa ku bikarin pêşengiya ji serkeftinên nû bikin. Tîrsa dewletê a bingehîn ev e.

Belê, lê dewletekî ewqas li ser derewan polîtîka birêve dibe, çawa ji gelê xwe re bide bawerkirin? Her çî bibe jî lê divê berdevk û medyayên vî dewletê li hember van dij rastîyan ji gelê Tirkîyê lêborînê bixwazin. Lêborîn xwestina ji Fatma Kurtulan hevî nakin. Ji ber ku Kurtulan, bi serbilindî, bi awayekî dizane ka çî dike, têkoşîna xwe ya birûmet dide. Mercekî ku ew fedî bike tune. Yê di nav fihê de Dewleta Tirk bixwe û medyaya wî ya qeşmeriya wê dike ye.

Trajediya Pêkenok

Biserxistin û Jiyîna Zoriyê

Niştêcîhên Wargeha Penaberên Mexmûr ku berbi nediyariyê ve derketine rê û di encama têkoşînekî dirêj de roj bi roj bi esalekî bêderfetiye bi serxistine, biryariya avakirina jiyaneke nû nîşan didin. Her wiha di vê beza têkoşîna behna demdirêj de jinên Mexmûrê, weke hewla avakirina jiyaneke ku xwe dispêre hezkirin û wekhevîyê, hêz û îniyatîffa kes derdixê pêş, Weqfa Jinên Mexmûr saz kirin. Weqfa Jinên Mexmûr, ji Tebaxê 2002 û vir ve di nava derfetên gelek kêma de xwe bi rêk xist, niha jî xizmetên tenduristî, çandî û aborî dide.

Delal Nurhaq a ji Rêveberiyên Weqfa Jinên Mexmûr, di derbarê xebatên ku di vê salê de bi rêvebirin, li ser bingeha yekeyên Perwerde, Têkiliyên bi Gel re, Tenduristî, Çapemenî, Atolye û Têkiliyên Derve pirsên me bersivand.

• Destpêkê noqteyên bingehîn ku di xebatên we de we dixê zoriyê çi ne?

Tevayî pêdiviyên weqfê, jiber statûya wê ya penaberîyê ji aliyê Netewên Yekbûyî û Hikûmeta Cihî tê pêşwazîkirin. Dîsa ji ber awaya xwe ya feodal û eşîriyê, avayekî ku dixwazê nêzîkatîyên kevneşopî yê paşverû ku li dijî jinê ye jî biparêze. Mînak, îsal zewaca bi du jinî hem ji hundir hem jî ji derve li ser wargehê tê ferzkirin. Li hemberê wê ji aliyê Weqfa Jinên Mexmûr û Meclîsa Îştar ve têkoşînekî cînsî hatiye dayin.

• Belê, hûn bi nêzîkatîyên paşverû yê bir awayî re çawa têdikoşin?

Em bawer dikin ku dema têkoşîna tê dayin, xala herî girîng, dîsa derbaskirina pirsgrêkên civakî, aborî, siyasî û çandî ya vê civakê ye. Jiber vê yekê ji bo sere-rastkirina jiyana civakê û ya jinê rêxistin girîng e. Ji bo derbaskirina van pirsgrêkan û pêşwazîkirina pêdiviyên saziyên cuda hatine avakirin. Di pêşxistina sazî-

bûnan de armanca me ya bingehîn, pêşxistina hêz û îniyatîffa kes, pêşxistina hewla avakirina jiyaneke xwe dispêre hezkirinê, wekhevî û azadiyê ye.

• Hûn dikarin di derbarê yekeyên weqfê de agahiyê bidin?

Yekeya Têkiliyên bi Gel re bi pirsgrêkên civakî yê jinê re têkildar e û li gorî derfetan çareserîya van pirsgrêkan bingeh digre. Armanca Yekeya Çand û Hûner jî ji zarokên wargehê re danasîna çandên xwe ye û di derbarê çand û folklorê Kurd de pêşwazîkirina derfetên perwerde ye.

• Di mijarên tenduristîyê de hûn pirsgrêkên pisporê çawa peyde dikin?

Ji bo nexwaşiyên jinê û zarokan, di binya weqfê de nexweşxaneyekî taybet heye. Di salên borî de doxtorekî jin ku ji aliyê Netewên Yekbûyî ve dihat şandin, sê rojên heftiyê ji bo niştêcîhên wargehê xizmet dida. Lê îsal ew pêkanî ji bo ku hate rawestandî, di mijara têkoşîna nexweşîyan de me gelek zorî kişand. Her çiqas di mijara tenduristîyê de keçên me yê ciwan yê hatine perwerdekirin hebin jî, di xizmet dayînê de kêma dimînin. Ji ber ku tu dahatê nexweşxaneyê me tune, bi dermanên ku NY dayî ve sinordar e. Di vê mijarê de ji bo parastina tenduristîya jinê, nexşedana gelheyê, tenduristî û psikolojiya zarok, anatomiya jinê semîner tên dayin.

• Lingê herî girîng ya avakirina civaka nû, perwerde ye. Di vê derbarê de xebatên bi çi rengî bi rêve dibin?

Wekî min beriya niha gotî, em perwerdeyên jin û zarokan esas digrin. Perwerdeya xwendin û nivîsandinê bi zîmanê zîmkakî, bi awayekî sistematîk di din jinan. Weqfa me par, di qursên xwendin û nivîsandinê de 29 jin û keçên ciwan desturdar kiriye, îsal jî bi 25 kes re xebatên xwe didomîne. Ji bo gi-handina mirovê hemdem yê xwedî vîna cewher, yê ku bikare civakî bifikire û nixkên xwe yê cewher biparêze, perwerdeya ewil tê dayin. Berê jî bi desteka NY'ê Dibistana Dayîk a Şehîd Çiçek 150 xwendevanên xwe desturdar kir. Dîsa bi desteka Weqfa Jina Azad a ku li Holandayê xebata xwe bi rêve dibe, Dibistana Dayîk a Şehîd Mizgîn jî bi kapa-

sîteya xwe ya 150 xwendevanî dest bi xebatên xwe kir. Yanî îsal di du dibistana me de 300 zarok perwerde dibînin.

• Gelo hûn di peydekirina xebatên xwe yê perwerdeyê de zoriyê nabînin? Ji bo derbaskirina zoriyan rêbazên bi çi awayî pêş dixin?

Dezgehên alîkariyê weke NY'ê xebatên me yê dibistanê tê bi rêvebirin. Pêdiviyên weke defter, pênuş, pirtûk hwd. ji aliyê hin rêxistinên civaka sîvil tên şandin. Mamostayên me jî ji niştêcîhên ku di hin mijaran de xwe gihandine pêk tînin û bi tevlihbûnekî jidilî û fedakarî derfetên di dest de tînin nixkandin.

• We behsa hin qursan kir? Dikarin di vê derbarê de hin agahiyên bidin?

Ji bo pêşxistina qursên pişeyî atolyeyên ku me saz kirine hene. Xebatên serekî ku em bi rêve dibin, atolyeyên trîko, birîn û dirûtin û merş in. Di atolya trîko de sala 2007 10 keçên ciwan bûn desturdar û bûn xwedî pişê. Ev xebat îsal jî bi 10 jin ve tê meşandin. Eleqeya keçên ciwan ji vî karî re zêde ye lê, weke di xebatên din di vê xebatê de jî hin tengasiyên bûjenî xebat dixê zoriyê. Dîsa xebatekî din a bi girîngî li ser radiwestin jî, atolyeya merş (berik) e. Bi armanca parastin û pêşxistina hunerên destan a çanda Kurd, ji bo atolyeya merş bi pêkanîna pêdiviyên dest bi kar hatiye kirin. Qursên ku li terzîxaneyê hatiye pêşxistin, tê de 30 jin hatine perwerdekirin. Têgiha ku di van atolyeyan de bingeh digrin jî, ji bo xwe fêr bibe, ji bo xwe bi ser bikeve û hilberîna bi kom ve pêşxistina parî kirin e. Mijarekî din a ku dixwazin li atolyeyan pêş bixin jî ev e: Cil û berên Kurdewarî modernîze bikin, bê ku orjînalîteya xwe xera bikin hem biparêzin, hem jî zêmîna hilberînekî ya jinê a alternatîf pêş bixin. Lê belê ji bo pêkanîna wan, pêdivî bi desteka kesên ku di vê mijarê de pispor in heye. Bi taybetî yê ku dixwazin di vê mijarê de piştgiriya bidin, em dixwazin van kesan li cihwarê xwe bibînin û bi wan re xeyalên xwe pêk bînin.

• Di qada çand û hunerê de çi xebat bi rêve dibin?

Xebatekî din a ku demekî dirêje em bi rêve dibin jî atolyeya wêne ye. Jiber ku yê ku vê xebatê dimeşînin zêdetir

ciwan in, di demên betlanê de giranî tê dayin. Ciwanên me yê ku di vî şaxê de wêne çêdikin, di qada peykerê de jî perwerde dibînin û pêşketin didin nîşandan. Di xebatên çand de komên lîs-kêna gelerî ku ji zarokên 8-15 salî pêk tînin hene. Yek jî koma me ya muzîkê heye. Di şaxê muzîkê de qursên tembûr, derbik, org û erbane tînin dayin.

• Di qada çand û hunerê de derfeta pêşandana van xebatan ku hûn bi rêve dibin yan na? Ango li kuderê pêşkêş dikin?

Helbet derfetên me kem in. Lê belê her keda ku tê dayin, nixra wê ya mawewî li ba me gelek e. em weke weqf derfeta herî biçûk jî dinirxînin. Komên me yê çandê, di hemû çalakîyên ku li wargehê çêdibin de cih digrin û eleqeyekî mezin dibînin. Dîsa ciwanên me tevli pêşbirk û pêşandanên curbucur bûne û sê wêne xelata yekemîn wergirtiye. Di heman pêşbirkê de sê wêne jî ketine dereceyên cewaz û encamekî serkeftî hatiye bidestxistin.

• Gotinên we yê ku weke encam dixwazin bêjin heye?

Hinek jî be, me xwest xebatên xwe bi xwendekarên we re parve bikin. Xebatên me bi giştî ji bo gelê me yê ku di mişextiyê de dijîn, parastin û pêşxistina nixkên wan yê cewher e û di çerçoveya têkoşîna demokratîk, ekolojîk û cînsî de bi rêxistina wan e. em dixwazin bi riya rojnameya we dengê xwe bigihînin jinên Kurd ên ku li Ewropa dijîn û bi wan re di zemîna hevbeş de hev bibînin. Gelê Mexmûr ku ji bo têkoşîna azadî, nasname û rûmeta xwe neçar maye ji welatê xwe koç bike û ji bilî dilê xwe tiştêkî wînda bike nemaye, em bi hezkirina germ jinên Kurd û jinên cîhanê himbêz dikin.

Navenda Nûçeyan

Encamên Psikolojîk ên Serboriyên Trawmayî li ser Pêşketina Jinên Kurd ên Penaber li Yekîtiya Ewropayê

Encamên Dawiyê û Dîroka Raboriya Anketekê li Pênc Welatên Ewropî û Tirkîyeyê

IFWF Publication No. 1
ISBN/EAN: 978-90-812050-1-6
Duzimanî Ingilîzî/Kurdî, 376 rûpel, bergîrî
Dema weşanê: Tebaxa 2007'an

Weşan: Weqfa Navneteweyî ya Jinên Azad, Rotterdam
Zanîngeha Utrechtê, Beşa Psikolojiya Klînikê û Tenduristiyê
Navenda Agahdariyan a Kurdistanê, Paris

Piştgiriya Aborî: Komîsyona Ewropayê Bernameya Daphne II û Weqfa CIBO'yê

Navnîşana xwestinê:
International Free Women's Foundation
(Weqfa Navneteweyî ya Jinên Azad)
Willebrordusplein 10a
NL-3037 TC Rotterdam
Telefon: 0031 (0) 10 465 18 00
Fax: 0031 (0) 10 265 14 65
E-Mail: info@freewomensfoundation.org

Pirtûk bê pere tê belavkirin. Lê dema hûn sparîş bikin, ji kerema xwe re 10,- € ji bo buhayê şandina bi riya posteyê li ser kontoyê jê razînin:

Postbank N.V. (Niederlande),
Konto Nr.: 6218545
IBAN: NL84 PSTB 0006 2185 45
BIC: PSTBNL21XXX

Psychological Consequences of Trauma Experiences on the Development of Migrated Kurdish Women in the European Union

Final Results and Background of a Survey in Five European Countries and Turkey

IFWF Publications No. 1
ISBN/EAN: 978-90-812050-1-6
Bilingual: English/Kurdish, 376 pages, paperback
Published: August 2007

Editors: International Free Women's Foundation, Rotterdam
Utrecht University, Department of Clinical and Health Psychology
Kurdistan Information Centre CIK, Paris

Financial Support: European Commission Daphne Programme and Foundation CIBO

Contact for Orders:
International Free Women's Foundation
Willebrordusplein 10a
NL-3037 TC Rotterdam
Phone: 0031 (0) 10 465 18 00
Fax: 0031 (0) 10 265 14 65
E-Mail: info@freewomensfoundation.org

For orders by mail please transfer an amount of 10,- € for mailing expenses and postal charges into the following bank account of the IFWF:

Postbank N.V. (The Netherlands),
account no.: 6218545
IBAN: NL84 PSTB 0006 2185 45
BIC: PSTBNL21XXX

Psychologischen Konsequenzen von traumatischen Erfahrungen auf die Entwicklung von kurdischen Migrantinnen in der Europäischen Union

Final Results and Background of a Survey in Five European Countries and Turkey

IFWF Publication No. 1
ISBN/EAN: 978-90-812050-1-6
Zweitsprachig Englisch/Kurdisch, 376 Seiten, broschiert
Erschienen: August 2007

Herausgeber: International Free Women's Foundation, Rotterdam
Utrecht University, Fakultät für klinische und gesundheitliche Psychologie
Kurdistan Informationszentrum, Paris

Finanzielle Förderung: Daphne II Programm der Europäischen Kommission und Stiftung CIBO

Bestelladresse:
International Free Women's Foundation
Willebrordusplein 10a
NL-3037 TC Rotterdam
Telefon: 0031 (0) 10 465 18 00
Fax: 0031 (0) 10 265 14 65
E-Mail: info@freewomensfoundation.org

Bei Bestellung jedoch bitte 10,- € für Versand- und Postkosten auf folgendes Konto überweisen:

Postbank N.V. (Niederlande),
Konto Nr.: 6218545
IBAN: NL84 PSTB 0006 2185 45
BIC: PSTBNL21XXX

Tem Bernede Mirinê

Îcar niha tu mişextî kîjan xemê yî Soran? Stêra şeva kîjan koma bê navnîşan î? Te emanetî axê nakim...

Ew, mercaneke beriqî bû. Ji nav rêşiyên himawiya rozerînê, bi dilopek xwîsiyê re, li siharek pîroz bariya bû... Durdaneyek nebînayî, xweşikahi-

yek zîvînî, ji çirûskên çavê der-
yayan weşiya bû...

Paşî xwe negirtibû, mîna dengekî netebitî, di guhê newalên bêkes de olan da bû (ji dêvla siwariyên kevin, di guhê bêbîran de olan da bû.) weke

rengêkî hişîn, li sînga çiyayekî asê veda bû...

Di birîndariyeke xwe ya bê aman de, çûbûm, min ew ji nav qaşulê dilê çiyayekî sedef, ji êşa xwe re anî bû...

Mîn Soran ji dêvla dermên ve, ji kedera xwe re ji dayika wî çiyê deyn kiribû.

Soran keviyekî mercanê bû... Di gustîlka tiliya emrê min de razayî bû.

Qalçîçekek bi şemil, bê av û mal, li nav xewnên min î bêderew pal dabû...

Gakoviyekî bê xezal,
Li ser baskên hewarê,
Nûnerê nişê bahozê,
Hêvîdanka bermayî yên talanan ...

Û ew pelika zêrîn, bi kofiya çiya ve bû ...

Îcar niha tu mişextî kîjan xemê yî Soran?

Stêra şeva kîjan koma bê navnîşan î?

Te emanetî axê nakim...
Ku dilopek ji laşê te bi niqutê

nav devê çeman, ezê ji destûbiratiya avan jî bikevim...

Bila gul û dar, ji ser xwîna te mezin nebin. Ez ê her dû çavên wan ji şîniyan birîjînim...

Bimeşe ber bi kendalan...
Xem nakim ez... Ji dervî tenêbûnê tiştêkî bi xwe re nabim nav êvaran...

Hêvî hercar xapînokeke bê ar e... Nizanim, belkî ew zemanê evîne ku em tim li bendê ne rojekê werê...

Belkî, di salnameya me de jî dema evîne bê nivîsîn carekê...

Belkî ew zaroyên me yê di xweşikahiya hebhinarkan de, di hêkên xeyalan de êsîr nemînin...

Belkî?...

Emanet ha!

Bila dîsa jî vegeer werê bîra te... Ma ne ez jî bi ferşikê çiyê mezin bûme...

Ji vî dilê min î kendalî wê de neçî... Ku tu bi terpilî tu yê bimî Soran...

Ku tu bimrê ez ê bibim neyar bi diya xwe re, bi hemî zeviyan re, bi bihar û zozanan re...

Wê lêvên min hew bihingivin rûyê axê... Ez ê mirina te jî maçî nekim...

Va ji te re dibêjim:

Ku heyvê pîrsî emrê te, ezê nebêjim demsalek...

Ez ê nexwazim bêjim: "Tenê payîzek..."

Ehdekê bide min Soran.

Tu yê ne westê ne?

Ku te temê xwe li mirina xira kir...

Min kulilka mişextiyan û şevên payizan bibe ber dilê xwe...

Mîn qewetî li xecxecokan kiriye, ku tu cemidî, ew ê werin xwe bidin ber dilê te.

Lê bi serê Beytik û Nêrgîzan kim, ku tu bêjî hew dikarim:

Ezê dîsa werim piştî xwe bidim ya te...

Fatma Savci

Şoreşa Kurdistanê wê Bi Desthilatdariya Jin û Mêr a Hevbeş Pêş Bikeve

Hewce dike mijara jinê ji nû ve were dest girtin. Qadekî ku pêwîste herî zêde tê de hişyar bin û ez ji vê yekê re dibêjim qada narincokkirî. Qadekî narincokkirî, bi strî û qadekî ku herkes xwe tê re dike ye! Qada têkiliyên ku herkes her tiştên xwe windakirîye! Li gorî min hûn di vê qada têkiliyê de şer winda dikin. Yên ku di van qada têkiliyan de biser nekeve, li tu cihên din jî şer biser naxe. Ji ber vê yekê em gelek li ser radiwestin. Qada têkiliyên herî birîndar, qada têkiliyên herî koşandêr, qada têkiliyên ku girêdana wê jî, xiyaneta wê jî mezin e! Em hewl didin ku vê qadê binirxînin û dezgîn bikin. Çiqas tê fehmkirin, çiqas tîr ser rastiyan, li ser vê gelek radiwestin.

Bi rastî, yan jina azad yan jî ji bo wan jî ne jîyan! Yan têkiliyên azad û kesayeta jina azad yan jî mirin! Li benda tiştêkî din nemînin ji vê qadê.

Divê vê qadê ji serî de ji nû ve ava bikin. Têkiliya jin û mêr, têkiliya koletiyekî mezin e, xwe terikandina mirinê ye. Dema min jî xwest di van mijaran de xwe bispêrim hin têkiliyan, min dît ku ez çiqas bêhawayî me. Weke gelek caran tê gotin, jin weke malekî tê dîtin û dema tê pêşkêş kirin, berdêla wê tiştê xwestin. Divê hûn bizanin ka ev yek malekî çawa ye û ji berdêla wê çî tê xwestin. Nîrxê wê ya berçavî gelek

mezin e û eger hûn balê nedin, gelek biha dan didin. Bila li qîsûrê nenêrin lê, ez jinan weke mal avêtina rastê gelek jê ditirsim. Nebî bêjin dildarên me, evînen me û pê bixapin. Pêşkêş nekin, li pişt daneyên vê qada narincokkirî, paşmayîbûnên hezar salan, di berdêla metaya herî zirav de mîna xwe kirin, yanî kolekirin heye.

Ez, di derbarê vê qadê de şewaza şerekî xweyî diceribînim. Nakokî û tîkîlî gelek berfireh in. Di vê mijarê de divê perwerdeya xwe tam bigrin. Têkiliyên daneyî xeter in. Ez di vê mijarê de hinek ihtiyadkar im. Her têkiliya ku di vê mijarê de tê pêşkêşkirin, di berdêla xwe de gavekî din nêzbûna sistemê û hinekî din ji dûrketina şoreşgeriyê dixwaze. Gavekî dî ji egîdî û mezinbûnê

ferz dike. Ez qala têkiliya bi dane dikim. Em li şûna wê dixwazin nakokî tîxin navberê û bidin şerkin û bi vî awayî bigihînin encamên berevajî. Tiştê ku em dixwazin biafirînin, bi temamî têkiliyeke şer e ku azadî, şer, dijbertiya sistem, li hember tevzandîbûn û tenbeliyê tehrîk dike ye. Nîqaşekî mezin û rageşkirin, bi vî awayî

ji hin tiştan hesab xwestin û hesab dayin, kontrolkirina têkiliyê, dahûrandina dîrokê, analîzkirina têkiliya daneyî û li şûna wê kirina tîkîliya azad, wekhewî, nîqaş û demokrasîyê.

Her wiha ew meseleyên girîng in. Lê, hûn di van mijaran de gelek lewaz in û hûn

dixwazin vê lewaziye bi hêsantî teslîm girtina hevdu derbas bikin. Ez hê jî berxwe didim ku teslîmê jinê nebin. Lê belê em hinek holê ji bo we vekin, teslîmkariya di vê qadê de wê bihêle ku di demekî kurt de wesfa me ya şer jî winda bikin.

Dîsa jî ez dikarim wana bêjim. Bi misogerî em dêhdar û hişyar bin û wate, girîngî û berfirehiya vê şerê her tim bifikirin. Azwêriya kesê ku ji şer qut

bûye, bi misoger ji cewher qut bûye: Em nêzik nebin. Eger em vê yekê biser bixin, bizanin ku em destekê herî mezin dane şoreşa cîhanê. Heta niha tu şoreş wiha nêzik nebû. Hema hema her şoreşa hatî kirin, em dibînin ku zêdetir jinê ji xwe re kiriye mal. Yek ji şoreşên herî cidî, şoreşa ku dawî li serdestiya jin anîye ye. Dema ji sistema civaka komunal a prîmîtîf ber bi sistema koletiyê, çalakiya herî cidî mal kirina jin e. Jinitî di vê demê de dest pê kir. Yek ji karê ku Pêxemberê Îslamê Hz. Mihemed karê ku li dijî koletiyê kirî jî, bi navê rizgarkirina jinê, li gorî xwe bi mebesta baş ve gelek jinan bi girêdana zewacê û bi saziyên cariyetiyê ve girêdan e. Jiyana Mihemed gelek zindî ye û li gorî xwe şoreşek e. Bi navê rizgarkirina jinê tiştê ku dike, pê bawer dike. Di şoreşa feodalî de, li gorî statuya jinê a ketîtir, statuya jinekî pêşketî wiha tê afirandin. Di şoreşên Fransa û Rusya de hinekî din azadbûn heye. Lê belê dîsa jî jin, weke xemlekî şoreşan e. Hin deng û rû derdikevin, lê zêde ne bibandor in. Wana dîsa şoreşên di bin serdestiya zîlam de hatine pêkanîn in

Şoreşa me, ne şoreşeke di bin serdestiya zîlam de ye, şoreşeke ku ihtîmam dide serdestiya jin û mêr a hevbeş, di vê mijarê de hesas e. Êdî divê ji bin derkevin. Ev yek gelek berpirsyarî dide ser milê jinê jî

û ya mêr jî. Gelek pêwîstî bi jinê nû ve sererastkirina hemû tîkîliyan heye. Formul hatiye danîn, pêk anîn jî ji we re dimîne.

Ez jî di vê mijarê de, heta gengaz be desthilatiyekî hevbeş digirim. Tiştê ku em li ser ewqas hewl didin, encamê ku bi kesayetiya jinê dixwazin bigihînin, serdestiya hevbeş e. Em jinê ji bo rêxistinê, arteşbûnê, perwerdeyê dikin şîrk. Em dibêjin, li her cihê ku em tê de, divê nîvên jin hebe. Helbet ku ev yek, karê jîndarî dayina taybetmendiyêke kûr ya şoreşa me ye. Divê vê yekê fehm bikin. Têgihîştin girîng e. Her wiha, bi tîkiliyên kevneşopî a daneyî, tê wateya pêvçûn bi têgiha partî re ye. Barlêbûnên bi serdestiya zîlam, nêzikatiyên ku li ser jinê serdestiyê dike û ketîbûna jinê bingeh digre, bi rastiya me ya tekoşînê ve nakok e. Divê ji wir encamên girîng derbêxin, divê nekevin nav şaşiyên, dema dikevin şaşiyên, divê bizanibin ku hûn dikarin bikevin nava rewşên xeter. Hûn weke jin û mêr, ji wir û pê de nikarin tîkiliyên daneyî bibînin. Li hember vê ez radiwestim. Di vê mijarê de li ser bingeha nûbûn û wekhewî de dewlemend kirina şoreşê, ez weke meseleyekî bi dilzîzî li ser radiwestim. Bawer dikim û hewl didim ku bikim.

Rêberê Koma Civakên Kurdistanê
Abdullah Öcalan

De Huidige Situatie Rondom de Koerden

Iran sluit honderden Koerden op en pakt de Koerdische journalisten hard aan.

De Iraakse regering lijkt niet tevreden te zijn met het lokale Koerdische regime. En Turkije breidt een aanval op Koerdistan. Syrië steunt deze Turkse operatie.

De Turkse president Tayyip Erdogan ziet de aanval op Noord-Irak als verdediging van de natie en zegt dat in zulke gevallen het recht niet eraan toe doet. In een interview met de Turkse krant Radicaal, zegt Erdogan, dat het hem niet alleen gaat om de PKK (de Koerdische Arbeiderspartij), maar

ook om de partijen die de PKK steunen. De Turkse Nationalistische partij wil zelfs de Iraakse Koerdische leider Barzani aanpakken. Volgens de leider van de Republikeinse Volkspartij moet Irak een keuze maken tussen de PKK en Turkije. Kortom de Turkse partijen willen niet alleen de PKK aanvallen, maar ook de Koerdische staat in Irak elimineren.

Turkije zal nooit toelaten dat een autonome Koerdische regering de weg vrij zal maken voor een Koerdische staat. Deze militaire operatie is slechts een onderdeel van het grote plan om een einde te maken aan het zelfbestuur van de Koerden in Zuid-Koerdistan. Turkije is al een jaar bezig met de nodige voorbereidingen op deze invasie. De Democratische Volkspartij in Turkije is de enige partij, die een veto heeft uitgebracht tegen de militaire aanval in Irak. Deze partij wil met andere groepen bijeenkomen om een vredige oplossing te vinden voor de Turks-Koerdische kwestie.

Mesud Barzani en Celal Talabani hebben de Iraakse vice-premier Tarik El Hasimi naar Turkije gestuurd met de boodschap de dialoog rondom de kwestie aan te gaan. Zij hebben ook gewaarschuwd dat Turkije een tegenaanval kan verwachten van Koerdistan. Een aanval van de Turkse staat zal het geweld in Irak alleen maar aanwakkeren. "Het zal de chaos die de VS daar verzorgd heeft vergroten. Diegene die een aanval op Koerdistan willen plegen, zijn tegenstanders van een vreedzame oplossing voor deze problematiek, terwijl er behoefte is aan vrede, democratie en vrijheid. Bovendien is er een grote kans dat het conflict tussen PKK en de Turkse staat uitmond in een burgeroorlog en zich dus uitbreidt naar de grote steden, aldus de Koerdische leiders. Terwijl de PKK beloofd heeft dat wanneer de Koerdische bevolking verzekerd wordt van veiligheid en een algemene amnestie voor de politieke gevangenen komt, zij de wapens zal neerleggen. De Turkse staat echter wijst dit

plan compleet af en kiest voor oorlog.

Ondertussen zijn er vele theorieën over de aanval van Turkije. De Franse krant Humanite schrijft dat de ware reden achter de toedracht van Turkije, Kerkuk is. De Turkse staat wil zo voorkomen dat Kerkuk bij Koerdistan gaat horen. De krant meldt dat de Kemalistische partij CHP (waarin de ideeën van Atatürk aangehouden worden) dit als zijn belangrijkste programmaonderdeel van zijn partij heeft opgenomen.

De chaos en de onzekerheid van de regering in Irak is een goed moment voor de Turken om Kerkuk, een olierijke stad, niet aan de Koerden over te laten. De Koerdische Democratische partij onder leiding van Barzani heeft verklaard dat Turkije door zo'n actie de oorlog verklaard heeft aan alle Koerden. En hij roept alle Koerden op zich te verenigen en te verzetten tegen de bezetting van het Turkse leger. Hij heeft aangegeven dat deze actie Turkije niet goed zal doen.

Het is duidelijk dat alle bovengenoemde actoren Koerdistan met zijn parlement en regering van de kaart willen wissen en het Koerdische volk klein willen houden. Ook de Arabische landen dulden geen Koerdistan als een buurland. Barzani heeft bekend gemaakt de PKK niet als vijand te beschouwen. In een interview met de Koerdische krant Awene liet Murat Karayilan, voorzitter van de bestuurlijke Commissie van de KCK, (de overkoepelende PKK organisatie) weten dat Koerdistan de tweede Vietnam zal worden wanneer het Turkse leger Zuid-Koerdistan gaat aanvallen.

In Turkije groeien de woede en de frustratie over het stijgende aantal Turkse doden door aanvallen van Koerdische strijders van de PKK. In diverse plaatsen zijn kantoren van de Koerdische Partij voor een Democratische Samenleving (DTP) aangevallen. In Malatya probeerden Turken drie Koerden te lynchen die zich positief uitlieten over de bloedige aanval

van de PKK. In Istanbul en in andere steden wist de politie de DTP-kantoren te beschermen tegen de volkswede. De wraakacties tegen Koerdische kantoren en burgers vloeien voort uit het opgeklapte nationalisme, dat wordt aangewakkerd door de media en sommige politici. Zo verklaarden de hoogste generaal Büyükanit en de leider van de extreem rechtse Partij voor Nationalistische Actie (MHP) vorige week dat oppositie tegen een invasie in Noord-Irak gelijk staat aan hoogverraad (forums.)Marokko.nl). De discriminatie is vooral gericht op civiele Koerdische burgers. In Turkije wil men dat iedereen Turks spreekt en zegt dat "een ieder die Turk is, zich gelukkig moet prijzen".

De aanvallen op de Koerden hebben zich ook verspreid naar Europa. Er wordt beweerd dat sommige aanvallen op Koerden gecoördineerd zijn door Turkse consulaten. In de afgelopen maand hebben zich fascistische aanvallen voorgedaan in België, Nederland, Duitsland en Oostenrijk. Diverse Koerdische centra en winkels zijn aangevallen.

Ook het pro-Koerdische partij DTP heeft het moeilijk in Turkije. Openbare aanklagers lanceerden afgelopen vrijdag een strafrechtelijk onderzoek naar uitlatingen van de pro-Koerdische Partij voor de Democratische Samenleving (DTP). De DTP verklaarde op haar congres onder meer dat de Koerden in Turkije als minderheid moeten worden erkend en dat ze meer autonomie moeten krijgen. "Een democratisch en federaal systeem is de meest geschikte oplossing voor de Koerdische kwestie," aldus Aysel Tugluk, een parlementslid van de DTP, tijdens een conferentie in Ankara. Volgens de DTP is een militaire operatie niet de oplossing voor de Koerdische kwestie. Tugluk verklaarde: "Iedereen weet dat de oplossing van het Koerdische probleem in democratisch aard ligt en niet in militaire operaties." Het openbaar ministerie in Ankara wil bekijken of de

De Koerden worden in hun geschiedenis weer eens voor de zoveelste keer bedreigd. De vijanden van het volk zijn overal in actie.

uitspraken als illegaal separatisme beschouwd kunnen worden.

De partij heeft opgeroepen tot decentralisatie en het in het leven roepen van regionale parlementen. Provinciale gouverneurs, die nu nog door Ankara worden benoemd, zouden lokaal verantwoording moeten afleggen. De partij zei ook bereid te zijn als bemiddelaar op te treden tussen de Turkse regering en Koerdische strijders.

De roeping voor autonomie voor de Koerden in Turkije, blijft een controversiële kwestie in Turkije en heeft voorheen tot veroordelingen geleid. Veel Turken verdenken de DTP ervan contacten te hebben met de Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK), maar de DTP verwerpt deze aantijgingen. (Bron: Azady.nl).

Tevens werd de pro-Koerdische partij DTP eerder beschuldigd voor contacten met de Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK), nadat zij deel hadden genomen bij de vrijlating van de acht gevangenen genomen Turkse soldaten.

Op politiek niveau zet Turkije, Irak en de Verenigde Staten steeds meer onder druk om een arrestatie van een aantal PKK commandanten, waaronder Murat Karayilan en Cemil Bayik, te bewerkstelligen. President Bush ontmoette Recep Tayyip Erdogan in Washington. President Bush beloofde hem dat de Verenigde Staten, Turkije zal steunen in de jacht op PKK guerrilla's. Zonder namen te verstrekken, heeft het Pentagon ook gezegd dat er tien leden van de PKK in hun eigen "most-wanted" database staan.

De Koerdische Arbeiderspartij (PKK) heeft zich gisteren bereid verklaard tot een staakt-het-vuren met het Turkse leger. Turkije moet dan wel afzien van zijn plannen voor een invasie van Noord-Irak. Tegelijkertijd stuurde zowel het Turkse leger als de PKK versterkingen naar het conflictgebied. Premier Erdogan heeft de Amerikanen echter beloofd dat hij de komende dagen eerst alle diplomatieke middelen zal benutten, en niet direct zal aanvallen.

Hüseyin Çelebi Şiir ve Öykü Gecesinde Resim Sergileri

Her yıl geleneksel olarak Kürdistan Öğrenciler Birliği (YXK) tarafından düzenlenen Hüseyin Çelebi Şiir ve Öykü Etkinliği'nin onbeşincisi Almanya'nın Köln kentinde gerçekleştirildi. Etkinlikte ödüller sahiplerini buldu. Yaklaşık 800 kişinin katıldığı 15. Hüseyin Çelebi Şiir ve Öykü Etkinliğinde paneller, sergiler, müzik programı ve ödülleri sahiplerini bulduğu heyecanlı bölümler yer aldı.

UTAMARA Kadın Buluşma Merkezi, CENİ-Kürt Kadın Barış Bürosu, Mezopotamya Yayınevi, Mir Müzik, Yaşanacak Dünya Gazetesi ve YXK'nin de standlar açtığı etkinlikte, ressam Ali Zulfikar ve Hasan Hüseyin Deveci de resim sergisi açtı. Deveci, resimlerinde kadın ve kadın katliamlarını tema edinmiş. Zulfikar'ın 15 tablosunun yer aldığı sergi ise "Mezopotamya Kadınları" adını taşıyordu. Zulfikar, sergiyi

tüm Kürt kadınlarına ithaf ettiğini belirtti. Her iki ressamın kadın konulu sergileri ilginçti ve kendileriyle kısa söyleşiler yapma imkanı bulduk.

Kadın Katliamları konulu resim sergisi Kadın Katliamlarını konu alan sergisiyle ilgi toplayan Hasan Hüseyin Deveci, Konya'lı Kürt bir ressam. İlkokulu köyünde, orta ve lise yıllarını Konya'da tamamlamaya çalışıyor. Resme olan ilgisi lise yıllarında başlıyor. Fakat bu konuda eğitim alma imkanı olmuyor ve Avrupa'ya gelmek zorunda kalıyor. Tüm Kürtler gibi o da Avrupa'da mülteci bir yaşamın sahibi oluyor. Resim çizmeye yönelirken annesinden çok etkilendiğini ifade eden Deveci, feodal bir ortamda yetiştiğini belirtiyor ama annesi ile olan ilişki tarzının yaşamını belirlediğini söyleyerek "hem bir anne hem de bir arkadaş" tanımlaması yapıyor, Avrupa'ya geldikten sonra resim çizme sevgisinden vazgeçmiyor Hasan, fakat bu konuda eğitim almamış olmayı da kendisinde bir eksiklik olarak değerlendiriyor. Ve bu şansına ulaşabilmek için yoğun bir yaşam mücadelesi verdiğini anlatıyor bizlere. 2000 yılından itibaren Tunus'lu olan bir öğretmenden ders aldığını belirtiyor. Resim çizerken kullandığı stilini "karışık bir stil" olarak tanımlıyor. Yani çizdiği resimlerinde yağlıboya, kömür, tebeşir vb görmek mümkün. Sanatında neden kadını konu aldığını sorduğumuzda annesinden yaşadığı etkilenmelerin yanısıra kadının ne kadar ezildiğine dikkat çekerek, aslında egemen erkek bakış açısı ve sistemlerine karşı bir eleştiri yapma amacını taşıdığını da belirterek, erkeğin mevcut kişilik ve yaşam tarzının kadını çok ezdiğini ifade ediyor. Hatta bunu yaşamında da örnekler vererek, eşi ile olan ilişkilerine dayandırarak açıklamaya çalışıyor.

Sanatçı kimliğine sahip olmanın en başta kadının özgürlüğüne olan inaç ve bunun yaşam gereklerini yerine getirmekle mümkün olduğunu ifade eden ressamın, önümüzdeki süreçte kadın ve namus konulu önemli bir proje için hazırlıklar yaptığını öğreniyoruz. Bu proje ile "namusun sadece iki bacak arasında" olmadığını anlatmak istediğini, bu amacını yansıtabilecek tablolar tasarladığını ifade ediyor. Değişik kurumlarla birlikte bu proje içerisinde yer alacağını belirterek proje kapsamında başta Kürdistan, Ortadoğu ve Avrupa'da sergiler düzenleyeceğini belirtiyor. Şimdiye kadar yaptığı sergi sayısı ise altı.

"Mezopotamya Kadınları"

Ali Zulfikar. Antep ilinde doğup büyümüş. İstanbul Üniversitesi Güzel Sanatlar mezunu. 9 yıldır Avrupa'da yaşıyor. Resime olan ilgisini ve nasıl başladığını soruyoruz. Cevabı pek çok sanatçıda olduğu gibi kadın çelişkisini barındırıyor. Özellikle kullandığı stile ilişkin olarak annesinden etkilendiğini belirterek, onun kullandığı kök boyasının tuvalde nasıl duracağını merak etmekle başlıyor işe. Kök boyası Kürdis-

tan'da kadınların yaptığı halı ve kilim yünlerinin boyandığı, kök boyası olarak da bilinen bir boya türü. Koyunlardan elde edilen yünler, kadınlar tarafından 'teşi' denilen aletle eğrilerek ip haline getirilir. Ardından ip haline dönüşen yünlerin kök boyasının içine atılmasıyla kaynatılan suda, bu ipler saatlerce kaynatılır. Ta ki kıvamını bulana kadar. Zahmetli olan bu işten etkilenerek kök boyasının tuvalde nasıl duracağını merakıyla resmetmeye başlayan Ali Zulfikar, pek çok deneyimin ardından başardığını görüyor. Sergisinde görülen tüm resimlerinde kadını resmetmiş olması dikkatimizi çekiyor tabi ve soruyoruz "neden hep kadın resimleri çizmişsiniz" diye. "Kadının rolünün belirgin olduğu bir yaşam felsefesini benimsiyorum ve seviyorum. Kadın en çok ezilen cinstir. Kadının yaşadıklarını resimlerde yansıtarak onu anlatmaya çalışıyorum. Amacım bu", diyor. Yaptığı resimlerde kadınların kendisini bulmasına büyük önem veriyor. "Kadın, yaptığım tablolara baktığı zaman ruhsal olarak onunla bütünleşebilmeli, resimde kendisini bulabilmeli" diyerek iyi bir ressam olmasının en belirgin yanının da bunun olduğunu, çünkü bu amaçla resim yaptığını belirtiyor. Binin üzerinde tablolarının bulunduğu söyleyen Ali Zulfikar, şu ana kadar uluslararası pek çok yerde resim sergileri açmış ve şu anda galerisinde tek işi olan ressamlıkla uğraşıyor. Her iki ressam da kendi halkının resim ve sanat konusundaki duyarsızlığına da vurgu yaparak, bunun üzücü bir durum olduğunu, Kürtlerde sanata ilginin yeni yeni geliştiğini, fakat yeterli düzeyde olmadığını ifade ediyorlar.

Haber Merkezi

Delîla Meyaser'in 'Jinên Azad' Adlı Albümü Çıktı!

23 Ağustos'ta Türk ordusunun HPG'ye yönelik düzenlediği operasyon sonucu çıkan çatışmada yaşamını yitiren gerilla Şenay Güçer'in (Delîla Meyaser) seslendirdiği şarkılardan hazırlanan albümü 'Jinên Azad' 15 Kasım'da çıktı. Mir Müzik tarafından çıkarılan albüm Mehmet Gül (Memo) ile Merdan yönetmenliğinde hazırlanmış. Şenay Güçer'in (Delîla Meyaser) seslendirdiği şarkılar, Mir Müzik tarafından çıkarılan albümde biraraya getirildi. 6 parçadan oluşan albümde, 'Jinên Azad', 'Zilan', 'Benim Meskenim Dağlardır', 'Ha Gerilla', 'Çend

Sal' ve Arapça dilinde bir marş yer alıyor.

Ülkesinin özgürlüğü uğruna savaşmak için çıktığı dağlarda, özgürlük sevdasını çarpıcı bir biçimde işleyen gerilla Şenay Güçer, gerçek bir sanat ve sanatçının en çarpıcı örneklerinden birini sergiliyor. Yaşamın sanatla nasıl bütünleştirildiğinin göstergesi olan yapıt halk tarafından büyük beğeni topladı.

Görkemli Kürdistan dağlarında; özgürlüğe dair duygularını, yaptığı müziği ile en güzel şekilde dillendiren Delîla, halkın yüreğinde taht kurdu. İlk yayınlandığı günden itibaren MMC ekranlarında

en çok istenen ve dinlenen parçalarıyla tüm dünyaya sesini ulaştıran Delîla, müzik alanında da dinleme rekorları kırarak ilk sıralardaki yerini aldı. Çıkarılan albümün en çarpıcı özelliklerinden biri de Delîla'nın yakınları ile annesi Gülsüm Güçer'in cenaze töreninde yüreğinin sesi ile haykırdığı "Ağtlar yakmayın. Bugün bizim düğün günümüzdür. Kızım şerefli ve onurlu bir şekilde Kürdistan'a gelin oldu" sözlerinin albümün introsunda efekt olarak eklenmiş olması.

Kadına dair

Songül Beyazgül

Çözümün Dili Ve Kadınlar

Bolca savaş tamtamlarının çalındığı Türkiye’de, doğrusu hakikatlere parmak basacak vicdanlı yürekler, beyinler ve kalemler maalesef az. Hatta yok denecek düzeyde. Hal böyleyken, yer yer denizde kum misali bazı çıkışlar da oluyor. Bunlardan biri, kadınların yürüttüğü bir tartışmaydı. Konusu, ardi arkası kesilmeyen çatışma haberleri, tezkere tartışmaları ve -utangaç bir ifadeyle de olsa- Kürt sorunu olan bu tartışmada, dört kadın, kendilerince savaş çığırtkanlığı yapan bir erkeğe karşı tartışıyor.

Güzel bir soruyla başladı kadınlardan biri.

- Siz erkekler, savaş vb. sorunları biz kadınlara bırakırsanız, daha yapıcı çözümler bulunamaz mı? Erkekliğin kendisi aslında savaş belası denilen şeyin nedeni değil mi?

Yılların kurt politikacılarından olan karşıdaki savaş yanlısı erkeğin cevabı şu oldu:

- Efendim, onu da denedik. Savaş ve çatışmalar en çok Tansu Hanım zamanında şiddetlendi.

Bu cevaba ne yazık ki, sanatçı, gazeteci ve yazar kadınlardan oluşan moderatörlerden tatmin edici bir yanıt gelmedi. Kadınlık ve erkeklik, biyolojik olgular olmanın çok ötesinde anlamlar taşıyor. Temsil ettikleri zihniyete göre her iki olguyu da ele almak en doğrusudur.

Şu çok nettir ki, savaş, militarizm ve şiddet kültürü erkeğin icadıdır. Kadınlar da, bu erkeğin icatları karşısında buldukları yere göre değerlendirilmelidirler. Çoğu zaman bu gerçek dile getirildiğinde, sağcısından solcusuna, dincisinden komünistine birçok erkek, temcit pilavı gibi ısıtıp ısıtıp “ama...” diye başlar ve ardından da Tansu Çiller, Margaret Thatcher, Albright, Rice gibi erkekliğin kullanım alanlarındaki kadınları hatırlatırlar.

Biz kadın özgürlüğü alanında mücadele edenler şunu çok net tahlil edebiliriz ki, kaleyi içten fethetme erkek egemenlikli sistemin ezilen kesimlere karşı her zaman kullandığı bir yöntemdir. Uluslara, sınıflara ve tabii ki cinslere karşı savaşlarda hep bu yöntem kullanılır. Kendi özünden kopartılarak sistemin uygulayıcıları haline gelenler her zaman daha acımasızdırlar. Kraldan daha kralcı tanımlaması onlar için en uygundur. Kadınların tarihinde de, erkek yaratımı olan birçok olguya kadının özündeki güzellikleri inkar ederek katılan ve hatta en değme erkeklere taş çıkartanlar olmuştur. Bunlar kadın kılıklı erkeklerdir. Bir erkekten daha da fazla şiddeti geliştirmelerinin, savaş çığırtkanlığı yapmalarının başka bir açıklaması yoktur.

Bu nedenle “Analık kutsallıktır, her ana olan, evlat acısını anlar. Kadınlar barışçıdır, gibi genellemeler gerçeği ifade etmez. Hiç analık duygusunu tatmadıkları halde anaların acılarını o kadar güzel dillendiren, barışın güzelliklerini o kadar çarpıcı ifade eden kadınlar var ki! Ama tersine ana oldukları halde, başkalarının evlatlarının kanlarının dökülmesi için oturdukları yerden daha fazla şiddete davetiye çıkaranlar da var. Bu nedenle, şu söylenebilir;

“Kadın olmak yetmez, savaşa, insan hakları ihlallerine, farklılıkları dışlamaya, her tür ayrımcılığa karşı olmak belirleyicidir.” Kadınlar, zeka ve duygu dünyalarındaki birçok farklı özellikleriyle erkeklerden daha fazla eşitsizliğe, savaşa, hükmetmeye karşı olup, birçok güzellığe daha yakındırlar. Ama özerlerinde var olan güzel yanları açığa çıkartıp, bilinçle donattılar, kadın olmanın bilinçle hak arama mücadelesine giriştikleri, vicdan ve yüreklerinin sesine kulak verdikleri oranda bu yanları hakim kılabilirler.

İşte geçen gün izlediğim kadınlar da, tüm yetersizliklerine rağmen bu sese kulak veren kadınlardı. Onlar kansız çözüm dedikçe karşılarındaki savaş çığırtkanı erkek, savaşı tek yol olarak gösterdi. Ama kadınlar yılmadılar. Tek bir insanın dahi kanının dökülmemesi için elden geleni yapmak gerektiğini söylediler. Bu seslerin Kürt kadınlarının inadına barış diyen sesleriyle birleşmesi ve çoğalması ümidiyle...

“Emeklilik Yok” Belgeseli Üzerine Bir Kaç Söz

İsrail’de savaşı üç yaşlı kadın hayatlarını direniş’le sürdürüyor. “The Raging Grannies Anti Occupation Club” belgeseli ile onları anlatıyor Christina Fischer.

da 70 yaşında bir kadını görünce çok şaşırılmış.

Iwajla Klinke, üç ay boyunca dijital kamerayla film çeker, röportaj yapar ve kadınların eylemlerinde kalır. Deir Jassin küçük bir Filistin

hit tugay komutanı) ile ilişki içinde olduğundan dolayı hapiste kalır. İsrail İstihbarat Servisi tarafından Zachariah Zbeidi hakkında ‘vur’ emri çıkınca, Tali Fahima buna karşı kendisini canlı kalkan olarak gösterir.

Klinke ikinci röportajı İsrail’li üç kadın’dan biri olan 84 yaşındaki Pnina Feiler’le yapar. Feiler, Filistin’in Genç Komünist Kurumu içinde yer almış ve daha sonra İsrail Komünist Partisine üye olmuş. Şu an hemşire olarak gönüllü “İnsan Hakları Doktorlarıyla çalışıyor. Onlar işgal bölgelerinde seyyar klinikler çalıştırıyorlar. Hafta sonlarında sürekli hasta olan Filistin’li insanlara bakıyor.

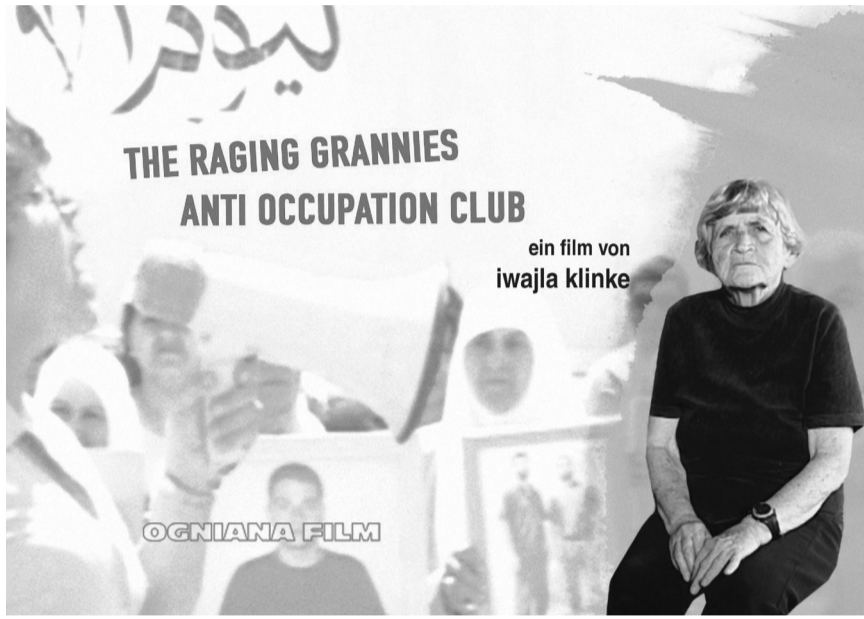
Üçüncü röportajı insan hakları avukatı olan Tamar Peleg’le yapıyor. Tamar Peleg işgal bölgesinde tutuklu olan Filistinlilere destek veriyor. Filmin yapıldığı 2005 tarihinde aşağı yukarı 700 kişi idari tutukluluk durumundadır. Bunlardan 90’ı kadın. Öğretmen Peleg, 52 yaşındayken hukuk okumaya başlamış ve 60 yaşındayken avukat olmuş. Bugün 80 yaşını aşmış ve İsrail Komünist Partisi’nin üyesidir de. Fakat örgütün üyelerinin çoğunluğunun Arap olmasına rağmen, kendi içlerinde Araplara karşı gösterdikleri kibiri eleştiriyor.

Havva, Pnina ve Tamar Polonyalı’dır. 1930’larda anne ve babalarıyla Filistin’e göç ederler.

Genç dökümanter filmci Özgür Üniversitesinde Politik Bilimden sonra Judaistik ve İslam Bilimi okumuş. Şimdi Arte, ZDF ve 3Sat gibi televizyon kanallarında serbest eser sahibi olarak çalışıyor.

Çeviri: Susanne Roesling

Junge Welt

Eski siyonist bir şarkının sözlerini çevirerek “Biz bu ülkeye öldürmek için değil, yaşamak için geldik” şapkaıyla, önlükle çarpıcı bir şekilde sunarlar. “Raging Grannies” (Öfkeli Nineler) Grubu, 80’lerde ABD, Kanada ve başka ülkelerde kurulmuş bir barış hareketi’dir. Her Cuma günü Raging Grannies Grubu yıllarca “iki başkent, iki devlet” sloganlarıyla İsrail’in işgal politikasını protesto ediyorlar. Bundan dolayı “Arafat Fahişeleri” gibi tanımlamalara maruz kalıyorlar.

Berlin’den gelen belgesel bir filmci olan Iwajla Klinke 2002’de Arte Tv kanalı aracılığıyla İsrail’de Filistin kadın tutuklular üzerine bir yayın hazırlamış. Bunun üzerine bir destek örgütüyle ilişki kurunca Havva Keller ile tanışmış. Karşısın-

köyünde gizli Siyonist bir örgüt tarafından 1948’de yapılan bir katliam için düzenlenen anma törenine Hava Keller ile beraber katılır. Haganah örgütü içinde bir zamanlar asker olarak görev alan Hava Keller, o dönemde bu örgütün de katliamdan sorumlu olduğunu söyler.

Bu narin yaşlı bayan, kendi oğlu Adam Keller ve Uri Avnery gibi solcu örgüt Gush Shalom’da örgütlenmiş. Aynı zamanda “Siyasi Tutuklular İçin Kadın” grubunda yer alıyor.

Dokümanter filmci, onlarla beraber Tali Fahima’nın mahkemesine katılır. Filmde onun durumundan maalesef çok kısa bahsediliyor. Bu İsrail’li kadın (Tali Fahima) iki sene Zachariah Zbeidi, Al-Aqsa (şe-

Kadının Kaleminden

Sıcak Yuva Masalı

“Onlar ermiş muradına” deyince bitmiyor masalımız. Tanıklıklara, araştırmalara ve istatistiklere göre tehdit, şiddet ve cinsel tacizle sürüyor aile içinde...

“Önce arada sırada dövüyordum, pek önemsemiyordum. Aslında önemliymiş. O zamanlar önemseseydim bu hale gelemezdi belki. Ama yapabileceğim bir şey yoktu, içinde yaşadığım topluma göre normaldi bunlar, ben de öyle zannediyordum.”

Kadını aileyle özdeşleştiren, ailenin korunmasını öne çıkartırken aile içi şiddet ve baskıyı görmezden gelen geleneksel ve kurumsal yaklaşımlar, kadınları

ve çocukları dayanaksız, korunmasız bırakıyor.

“Devletin karakolunda hiçbir destek görmedim, hatta orda horlandık, bize kızdılar. ‘Bir baba böyle bir şey yapar mı?’ gibi sözlerle beni caydırmaya çalıştılar. Benim zorumla aileme haber verildi, ailem geldi, tabii onlar da ilk başta inanmadılar.”

Sıcak Yuva Masalı, aile içinde korunmasız olan kadın ve çocukları ele alıyor. Şiddet ve tacize maruz kalanların sözlerini aktarıyor, bu konuda yapılmış araştırmalara yer veriyor, gerek kişisel gerekse kurumsal çözümler öneriyor. Kitap, ayrıca aile içi yaşama ilişkin hukuk maddelerini belirten bir ekle, aile içi şiddetle karşılaşan kadınların başvurabileceği adresleri de içeriyor. Pınar İlkaracan, Leyla Gülçük ve Canan Akın’ın hazırladığı bu araştırma kitabını mutlaka okumalısınız.

Gelincik İle Dört Karga

me neden engel oluyorsun, onu anlayamadım.”

Karga: “Çünkü ayakların toprağı kirletiyor. Bu suretle de tohumlar kirleniyor. Geçiş için bana para ödemen gerek.”

Gelincik: “Para mı? Ne parası bu?”

Karga: “Ayak kirası.”

Gelincik: “Ayak kirası mı? Güldürme beni.”

Karga: “Para ver dedim sana!”

Gelincik: “Ya param yoksa?”

Karga: “O zaman canını alırım.”

Karga üstüne atılınca gelincik koşmaya başlamış. Bağırması: “Hadi gel yakala beni!”

Karga hem gelinciğın peşinden uçuyormuş, hem de avazı çıktığı kadar “gak...gak...” diye bağırıyormuş. Biraz sonra kargaya üç karga daha katılmış. Gelincik kaçmış,

kargalar kovalamış. Bir saatten fazla sürmüş kovalamaca ama kargalar gelinciğı yakalayamamışlar.

Aradan aylar geçmiş. Gelincik yine aynı tarladan geçmek zorunda kalmış. Yanında parası varmış. Tam tarlanın ortalarına gelmiş ki, karga karşısında belirivermiş. Karga tohum yiyormuş, gelinciğı görmemiş:

“Oh yarasın, karga kardeş! Dalmışsın tohumlara beni görmedin.”

“Öhöö..Kim o? Vay Gelincik, sen ha?”

“Evet benim. Ne olmuş yani, tarladan geçiyorum. Parası ne tutar? Öncekini de hesap et.”

“Gitsene sen!. Gelme buralara, başımın belası!”

“Ya kötü mü ettim. Para vereceğim, ayak kirası vereceğim. Öyle diyordun ya.”

Karga gelinciğın üstüne atılmış. Gelincik kaçmış. Karga gelinciğın arkasında “gak...gak...” diye bağırması. Diğer üç karga da gelinciğın peşine takılmış. Kargalar, gelinciğı yakalayamamışlar ama gelincik sonraki günlerde düşünmüş. Olanlarda kendinde hiç suç bulamamış. Siz ne dersiniz?

Bir gelincik varmış. Kavga etmez, kötü söz söylemez, herkesle iyi geçirmiş. Günlerden bir gün bir tarlada giderken karşısına karga çıkmış.

Karga: “Benim tarlamda ne işin var?” diye sormuş.

Gelincik: “Tarlanın çiftçinin olduğunu sanıyorum. İnsanlar bu tarlayı ekip biçiyor.”

Karga: “Orası öyle de, tarla benim bölgemde, yani tarla benim sayılır. Bu tarlanın tohumlarını yalnızca ben

yerim.”

Gelincik: “Çalışmadan hazırda konuyorsun. Bak ben buna karışmam, ama tarladan geçip gitme-

Pelüş Salyangoz Yapımı

Bu sevimli oyuncacı yapmak için ; pelüştan yapılmış kordonu kıvrılarak üst kısmını oluşturun, sonrasında sarı pomponu gövdeye yapıştırın ve kurumasını sağlayın. Daha sonra siyah pelüştan aynı boyda iki tane siyah parça kesin ve bunları anten olarak salyangozun başına yapıştırın, antenlerin ucuna da siyah pomponları ekleyin. Bu aşamaya kadar yapılan işlemleri yapıştırma yerine dikerek de sağlayabilirsiniz. Son olarak da sallanan gözleri yapıştırın.

Bu modelin daha küçük boyutta olanını yaparak anahtarlık,

altına mıknatıs tapıştırarak buzdolabı süsü ve bir mukavvanın üstüne yapıştırarak kitap ayracı olarak da kullanabilirsiniz.

Bilmediklerimiz

- * Yetişkin bir ayı, bir at kadar hızlı koşabilir.
- * İngiltere'deki bütün kuzular, kraliyet ailesine aittir.
- * Kutup ayları solaktır.
- * Baykuş mavi rengini görebilen tek kuştur.
- * Dünyada insan başına düşen karınca sayısı bir milyondur.
- * Dünyanın bir numaralı domuz üreticisi ve tüketicisi Çinlilerdir.
- * Timsahlar dillerini dışarı çıkaramazlar.
- * Bir karıncanın koku alma yeteneği en az bir köpeğinki kadar gelişmiştir.
- * Hamam böcekleri yaklaşık olarak 250 milyon yıldır yaşadıkları halde hiçbir değişime uğramamışlardır.
- * Kediler ultrason seslerini duyarlar.
- * Zürafa 35 cm. uzunlukta siyah bir dile sahiptir.

Bilmece

- 1- On ay yatar, iki ay kalkar. Feneri yakar, etrafa bakar.
- 2- Hem böcektir, hem kelebek. Koza yapar, öbek öbek.
- 3- Elemeden yoğurur, güneşini doğurur.
- 4- Kümeslerin efesi, her sabah çınlar sesi, sanırsın ezan okur, uyandırır herkesi
- 5- Pençesi aslan gibi, gözleri volkan gibi, tüyleri pek yumuşak. Onu gören fareler, saklanır köşe bucak.
- 6- Rengi yeşil, çubukta yetişir, hem tazeyken hem kuruyken yenir.
- 7- Alçacık boyu var, mor kadifeden donu var.
- 8- Hanım içerde, saçı dışarıda.
- 9- Kat kat katmer değil, yenir ama meyve değil.
- 10- Sarı sarı sarkar, düşerim diye korkar.

Cevaplar
1- arçışböceği
2- ipkiböceği
3- tavuk
4- horoz
5- kedi
6- fasulye
7- patlıcan
8- mısır
9- soğan
10- armut

ÇOCUKLARRRR BENİ BOYAYINNNI

Müzişyen Bitkiler

Insanoğlu var olduğu günden beri çeşitli amaçlar doğrultusunda kendi sesini kullandı ancak bir süre sonra kendi sesi yetersiz kalınca ses çıkarabilecek doğal malzemeler aramaya koyuldu. Bunun için atalarımız kimi zaman taşları, kimi zaman içi boş olan çeşitli hayvan boynuzlarını ve son olarak da ses çıkarma özelliği bulunan bitkileri keşfettiler. Bu ay sizlere çevremizde sıkça gördüğümüz ve ses çıkaran bitkileri tanıtacağız. Sesiniz olmasaydı ya da sesimizi kullanmayı bilmeseydik herhalde yaşamamız çok zor olurdu. Çünkü ne telefonla konuşabilirdik ne de radyo dinleyebilirdik. Bu nedenle sesler yaşamımızda çok önemli bir yer tutuyor. Çevremizde doğal ve doğal olmayan sesler var.

Doğal sesler, canlılar tarafından üretilen ya da rüzgar, deniz gibi cansız varlıkların devinimi sonucunda çıkan sesler. Doğal olmayan seslerse insanoğlu tarafından çeşitli uğraşlar sonucunda ortaya çıkarılan sesler. Örneğin müzik, doğal olmayan bir ses. Çevremizde ses çıkarmak için çok değişik yeşil teknikler bulunuyor. Örneğin, elinizi koltukaltınıza koyup kolunuzu açıp kapayarak ya da parmaklarınızı kütürdeterek ses çıkarabilirsiniz. Ancak çıkardığınız sesin anlamlı ve melodik olabilmesi için çıkan sesin kontrol edilebiliyor olması gerekiyor. İnsanlar da binlerce yıldan beri yaptıkları gözlemler sonucunda ses veren bitkileri ve hayvan parçalarını keşfedip kullanarak çeşitli müzik aletlerini ürettiler. Müzik tarihine bakıldığında hayvanlardan elde edilen müzik aletlerinin keşfi, ses veren bitkilerin keşfinden daha eskiye dayanıyor. Örneğin, ilk müzik aletleri kemik ve boynuzlardan yapılıyordu. Orta Asya ve Eski Mısır'da yapılan arkeolojik çalışmalarda, MÖ 3000-4000 yıllarına ait kazı alanlarında kemik ve boynuzdan yapılmış ilkel düdükleler ortaya çıkarıldı. Bu tip çalgılar yakın zamana kadar hem haberleşmek hem de müzik üretmek için kullanılıyordu. Kemik ve boynuzdan sonra çeşitli kıllar da özellikle telli çalgıların yapımında kullanılmaya başladı.

Bitkiler alemine gelince, bitkilerin hepsi, biçim ve yapı bakımından ses çıkarmaya uygun değil. Bir bitkinin ses çıkarmaya uygun olması için ya ortasında hava akımının geçmesi için bir boşluk olması gerekiyor ya da ses dalgalarını iyi İletebileceği özel bir anatomik yapıya sahip olması gerekiyor. Doğada bu bakımdan en şanlı bitkinin kamış olduğu biliniyor. Bilimsel adı Phragmites australis olan bu bitkiye birçok yörede "kargı" ya da "saz" adları da veriliyor. "Saz" adı onun ses çıkarma özelliğini betimliyor. Çünkü dilimizde "saz" sözcüğü müzik aletlerine verilen genel bir ad. Kamış, kargı ya da diğer adıyla saz, boyu 4 metreye kadar uzayabilen yumrulu ve çok yıllık bir bitki. Genellikle su kenarlarında büyüyen bu bitkinin yaprakları 13 cm genişliğinde ve 10-40 cm boyunda olabilirken içi boş olan gövdesi 0,5-1,5 cm

çapında oluyor. Rüzgarla sallandığında doğal olarak da ses çıkaran bu bitkinin gövdesinde boşluk olması nedeniyle, İşlendiğinde de oldukça yüksek düzeyde ses çıkabiliyor. Doğanın en sesli bitkisi olan kamış, sahip olduğu anatomik yapıyla ses çıkarmaya çok uygun. Gövdesinin ortasında bulunan doğal boşluk nedeniyle çoğu kez insan gırtlığına benzetilen bu bitki hafif olması, hızlı büyümesi, kolay İşlenebilmesi ve bol bulunması nedeniyle birçok müzik aletinin yapımında kullanı-

ılıyor.

Kamıştan yapılan ilk müzik aletinin kaval olduğu kabul ediliyor. Kaval sözcüğü, içi boş anlamına gelen "kav" sözcüğünden türetilmiş. Kamışın da içi boş olması ve bu aletin yapımında kullanılması bu görüşü destekliyor. Yaklaşık 5000 yıllık bir geçmişe sahip kavalın günümüzde çok fazla çeşidi var. Ancak önce kemikten, sonra da kamıştan yapılan kavalların 2 ya da 3 deliği bulunuyordu. İlkçağlarda düdükle gibi yalnızca tek bir ses çıkaran kavalların delik sayısı zaman içinde arttırılarak ses renginde ve nota yapısında da gelişmeler kaydedildi. Günümüzde çok farklı sesler çıkarabilen kavallarda 8 delik bulunuyor. Önceleri kaval yapımında yalnızca kamış kullanılırken günümüzde teknolojinin gelişmesi, torna ve matkapların yaygınlaşmasıyla bugün bir çok bitkiden kaval yapmak

mümkün. Günümüzde kaliteli bir ses elde etmek için en çok erik kayısı, kızılçık, armut gibi odunu yumuşak meyve ağaçlarından kaval yapılıyor. Bu ağaçların bulunmadığı bazı yörelerdeyse odunu sert zeytin, şimşir ve ardıç gibi ağaçlar da kullanılabiliyor. Ancak odunu yumuşak olan ağaçlardan yapı-

lan kavalın sesi daha yumuşak ve daha gürlü oluyor.

Kavaldan daha sonra ortaya çıkan, ancak daha küçük bir coğrafyada kullanılan "mey" ise erik, zerdali, kayısı, gül ve ceviz ağaçlarından yapılıyor. Genel olarak zurnanın atası olarak kabul edilen ve çok içli bir ses çıkaran mey, "balaban" olarak da biliniyor. Bu alete balaban adının verilmesinin nedeni de, sesinin yırtıcı bir kuş olan balabanın sesine benzetilmesi.

Ses veren bitkilerden yapılan bir diğer önemli çalgı da zurna, ilk önceleleri ağaç kabuklarından hazırlanan borudan yapılan zurnalar günümüzde bakır ve pirinç levhalardan yapılıyor, Antalya Teke yöresinde kullanılan ve nefesli çalgıların en küçüklerinden olan sipsi de bir çeşit ince kamıştan yapılıyor. Kalınlığı 4-5 mm, boyu 20 cm kadar olan sipsilerin 6 ya da 7 deliği bulunuyor ve boyuna göre oldukça gürlü bir ses çıkarıyor.

Kamıştan yapılan nefesli çalgıların belki de en önemlisi, ney. Günümüzde de kamıştan yapılmaya devam eden bu Mezopotamya çalgısının adı, Sümerce kamış anlamına gelen "na - nay" sözcüğünden geliyor. MÖ 3000 yıllarında icat edilen bu çalgı 5000 yıldan beri kamıştan yapılıyor. Mezopotamya'da ortaya çıktıktan sonra Orta Asya'ya, İslamiyetin yayılmasıyla da Anadolu'ya ulaşıyor. Ney, çıkardığı buğulu sesiyle insan sesine en yakın ses olarak kabul ediliyor ve bu nedenle Tasavvuf müziğinde önemli bir yer tutuyor.

Günümüzde en kaliteli neyler, Hatay'ın Samandağı ilçesinde ve Suriye'de yetişen kamışlardan yapılıyor. Aralık ve Ocak aylarında kesilen kamışlar demetler halinde bağlanarak gölge bir yerde dik bir şekilde asılıyor ve yaklaşık bir yıl kurutulmaya bırakılıyorlar. Daha sonra kurumuş kamışlar kabuklarından ve budaklarından ayrılıyor. Eğri olan kamışlar su buharına tutularak düzeltiliyor ve istenilen uzunlukta kesilip üzerine delikler açılarak ney haline getiriliyorlar. Eğer vaktiniz varsa siz de sulak alanlarda ya da deniz kenarlarında yetişen kamışlardan ya da diğer müzişyen bitkilerden kendinize uygun bir müzik aletini yapabilir ve boş vaktlerinizi değerlendirebilirsiniz.

ekoses

Doğanın Bahçesindeki Mucizeler

Sağlık, hayatımız için en önemli şeylerden biridir. Eski zamanlarda ilaç niyetine kullanılan doğal ürünler vardı. Yeni gelişmeler ve teknolojiyle birlikte bir dönem önemini yitirse de, şimdilerde tekrar hak ettikleri değeri görmeye başladılar.

Doğa bize öyle çok mucize vermiş ki aslında, çoğu zaman farkında bile olamıyoruz. Ya da önemsemiyoruz çoğu kez, hayatın yoğun koşuşturmasında. Sağlığımızı da ikinci plana atıyoruz. Hastalanmadan önlemleri almak yerine son dakikaya bırakıyoruz. Yumurta kapıya dayanmadan olmuyor yani. Hayatın zorlu koşuşturması, fastfood denen ama pek de faydalı olmayan atıştırmalar, stres, hava kirliliği, üstelik bunların üzerine kendi kendimize verdiğimiz zararlar sigara ve alkol gibi, yani bir yığın nedenin vücudumuza verdiğimiz zararları en aza indirmek için birkaç ipucu fena olmaz sanırım. Sizlere bizi toksinlerden arındırma görevi de gören keten tohumu ve üzüm çekirdeği gibi iki önemli doğa mucize-

sinden bahsedeceğim. Kulağınıza küpe olması dileklerimizle...

Keten tohumunu anlatarak başlayabiliriz: Sağlık açısından pek çok yararı var keten tohumunun. Yüksek oranda lif, Omega-3, Omega-6 yağ asitleri, protein, B12 vitamini, mineral ve amino asit içeren keten tohumu, özellikle mide-bağırsak sistemindeki sorunlar, fazla kilolar, yüksek kolesterol, yüksek kan şekeri, kemik zayıflığı, kalp-damar sağlığı, romatizmal hastalıklar, bazı deri hastalıkları, yaralar, solunum yolu rahatsızlıkları üzerinde olumlu etki yapıyor.

Anti-aging, dünyada ve Türkiye'de de gittikçe yaygınlaşmaya başladı. İnsanlar 'genç yaşlanmak', zayıf kalmak, formunu korumak için adeta birbirleriyle yarışıyorlar. İşte uzmanlara göre, keten tohumunun burada da olumlu etkileri var. Keten tohumunun yaşlanmayı geciktirdiğini belirten uzmanlar, "Keten tohumundaki Omega-3, Vitamin B12 ve lifler, hücreleri genç tutarak yaşlanmayı geciktiriyor.

Yemeklere, yoğurda, salatalara, pas-

ta, börek gibi unlu mamullere karıştırılarak da tüketilebilir. Günde 1-1,5 çorba kaşığı keten tohumu sağlıklı kalmak açısından yeterlidir.

Üzüm çekirdeği ise bilinen en güçlü antioksidandır. E vitamininden 50, C vitamininden 20 kat güçlü. Vücuda havayla giren zararlı maddeleri etkisizleştiriyor. Üzüm çekirdeğinin tespit edilebilmiş en güçlü antioksidan olduğu, bunu yanında insan sağlığı açısından birçok faydalı madde içerdiği ortaya çıktı. Antioksidan özelliği ile vücudumuzda kimyasal reaksiyonlar sonucu oluşan veya dışardan sigara, alkol veya kirlili havayla alınan zararlı maddeleri etkisiz hale getirir. Antioksidanların yardımı ile hastalıkların oluşumları önlenir, hormonal denge korunabilir, yaşlanma süreci geciktirilebilir. Bağ dokusunu güçlendirir. Cildi daha sıkı ve elastik yapar. Yaşlılık lekelerinin tedavisinde yararlıdır. Daha az kırışıklığa neden olan kan damarlarının genişlemesinde ve kasları rahatlatma konusunda etkilidir. Alerjilerin ve saman nezlesinin bitkisel tedavisinde geleneksel olarak kullanılmaktadır.

ekoses

Dr. İlhan Diken

Güvenli Annelik

Bizler Türkiye’de her gün, yani 365 gün boyunca, içinde 120 yolcu bulunan bir uçağın düştüğü Türkiye tıp ortamında yaşıyoruz. Üstelik bu yolcuların tamamı henüz 1 yaşına bile gelmemiş bebeklerden oluşuyor. Her gün, düşen uçağın içerisinde ayrıca 1 ya da 2 annede var...

Bir başka ifadeyle Türkiye’de B.Ö.H binde 30 olup, her gün 120 bebek ve yılda 400’e yakın anne, bu uçakla Türkiye sağlık ortamına düşüyor.

Düşen 120 bebek ve iki anne taşıyan uçaktakilerin yarısından çoğunun ise ülkenin doğusundan olduğu bilinen bir gerçek...

Anne ve bebek ölümlerinin oranı, bir ülkenin gelişmişliğinin ve çağdaşlığının göstergesidir. Eşit, ulaşılabilir ve nitelikli sağlık hizmeti, özellikle anne ve çocuklar için vazgeçilmez temel insan hakkı olmalıyken; ülkemizde ve bölgemizde bundan söz etmek maalesef mümkün görünmemektedir. Hiç şüphesiz bu hizmetlere erişim konusunda, yaşanan sıkıntıda, sağlığın piyasasının vahşi koşullarına terk edilmesi önemli rol oynarken, 20 yıldır yaşanan çatışma ortamının getirdiği ekonomik, sosyal, siyasal sorunların payıda büyüktür.

Yoksulluk, göç, beslenme yetersizliği, temel sağlık hizmetlerinin çökmesi, her şeyden önemlisi de güvenlik nedeniyle, özellikle kırsal bölgelere sağlık hizmetlerinin ulaştırılmaması bu ortamın en olumsuz sonuçlarıdır.

Hacettepe Nüfus Etütleri Enstitüsü verileri incelendiğinde, bölgemizde çatışmaların yoğunlaştığı yıllarda pik yapan anne ve bebek ölümleri, çatışmaların durduğu 1998-2004 arasında 10-15'lere varan bir düşüş kaydetmiştir.

Oranlarımızın yüksek olmasının bir

nedeni bu iken, bir diğer nedeni de yeteri kadar eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarının yapılamamasıdır.

Bilindiği gibi anne ölümlerinin neredeyse yarısı, doğum öncesi, doğum sonrası veya doğum sonrası kanama, enfeksiyon, eklampsi gibi nedenlerle olmaktadır. Riskli olan bu durumlar eşlerin bilinçlendirilmesi, yeterli bakım hizmeti alabilmesi ya da erken teşhis ve girişimle çözülebilecek sorunlardır.

Bilgilendirme, eğitim ve hizmet götürmedeki yetersizlikler doğum öncesi, doğum ve doğum sonrası dönemlerde anne ve bebeklerin ölümüne ve sakatlanmalarına yol açabilmektedir.

Oysaki ölüm nedenlerine bakıldığında, hemen tamamı önlenabilir nedenlerdir.

Her yıl ölen 400’e yakın annenin yaklaşık 150’si bilgilendirme ve eğitim eksikliği sonucunda, annenin ve ailesinin sorunu fark etmemesi nedeniyle ölüyor ve yine annelerin birçoğu, hiç sağlık kontrolü yaptırmıyor ve evde doğum yapıyor. Bölgemizde kırsala gidildikçe sağlık personeli yardımı almadan doğum yapan annelerin sayısı sanırım % 70 lere dayanıyor.

Hiç unutmam, Tıp fakültesi son sınıftayken Diyarbakır’a 30 dk, Bismil il-

çesine 15 dk uzaklıkta olan bir köye davetliydim. Davetli olduğum evde arkadaşımın babasına eşini sordum, “teyze nerede?” diye. Verdiği cevabı hiç unutmam! “Ahırda kendi kendine doğum yapıyor”... Samimi olduğum için, koştum ahıra ve teyzenin yerde acı içerisinde kıvrılışını gördüm ve bin bir güçle hastaneye yetiştirip doğumunu yaptırdım. Şairin dediği gibi, “soframızdaki yeri, öküzümüzden sonra gelmemesi” gereken analarımızın, toplumdaki yeri maalesef böyleydi... Ölseydi takdir ilahi denilecekti. Eğitim, bilgi ve hizmetin götürülmeysi değil...

Bu anlamıyla, %99’unun gelişmekte olan ülkelerde meydana geldiği anne ölümlerinin çoğunun, önlenabilir nedenlerden kaynaklandığını söylüyorsak, önlemek için bir şey yapmalıyız dedik ve yola çıktık.

Biz Diyarbakır Büyükşehir belediyesi olarak, Türkiye Aile sağlığı ve planlaması vakfı ile birlikte, nisan ayında imzaladığımız bir protokolle, DİKASUM’ a bağlı çamaşır evlerimizin bulunduğu mahallelerde, 7 aydır bu çalışmayı sürdürüyoruz. Biz bu çalışmada, Ülkemizde sürdürülmekte olan güvenli annelik çalışmalarına Diyarbakır il merkezinde halk eğitim boyutu ile destek olmak, gebeleri kayıt altına almak, anne adaylarının ve loğusaların bilgilendirilmesi ve öz bakımlarına ilişkin doğru tutum ve davranışlarının geliştirilmesini hedefledik.

Bu deneyimden yararlanarak önümüzdeki süreçte sağlık merkezimiz personelleriyle bu çalışmayı daha geniş alanlarda sürdürmeyi planlıyoruz.

Büyükşehir belediyesi olarak üniversitemiz, sağlık müdürlüğümüz, belediyeler ve ilgili kurum ve kuruluşlarla sektörler arası işbirliğinin gerekli olduğuna inanıyoruz.

Neden Bu Kadar Yorgunum?

Kansızlık: Üretkenlik çağınızda isnen ve özellikle adet dönemleriniz uzun sürüyorsa, miyomlarınız varsa ya da yakın zaman önce doğum yaptıysanız, bunlara bağlı kan kaybı nedeniyle kadınlarda yorgunluğun birinci nedeni olan anemi gelişmiş olabilir. Kanamalar sonucunda kanda oksijeni taşıyan alyuvarlardaki demirden zengin bir protein olan hemoglobinin miktarı azalır. Dokular ve organlar yeterince oksijen almayınca bunun sonucu yorgunluktur. Kansızlığın diğer nedenleri iç kanama veya demir, folik asit ya da vitamin B12 eksikliği olabilir. Böbrek hastalığı gibi kronik hastalıklar da kansızlığa neden olabilir. Baş dönmesi, solukluk, üşüme hissi, kalp atımında hızlanma kansızlığın diğer belirtileridir. Etkili tedaviyle yorgunluk, en geç 30 günde geçecektir.

Hipotiroid: Genel olarak enerji düzeyiniz hep düşükse, kendinizi tükenmiş ve hattâ biraz depresyonda gibi hissediyorsanız bunların sebebi yavaş çalışan tiroid bezi olabilir. Tiroid bezi vücudun enerji metabolizmasını kontrol eder. Kadınlarda sanıldığından çok daha yaygın olan tiroid bozukluğu T3 ve T4 gibi tiroid hormonlarının düzeyinin saptanmasıyla teşhis edilebilir. Bu hormonlar düşükse dışarıdan hormon takviyesi yapıldığında yorgunluk şikâyetiniz kısa zamanda geçecektir.

İdrar yolu enfeksiyonu: Kadınlarda çoğunda idrar yolu enfeksiyonu yanma veya sık idrara gitme ihtiyacı gibi belirtilerle birlikte ise de bazı hastalarda hiçbir belirti olmayabilir ya da belirtiler hafif olduğundan fark edilmeyebilir. Sürekli yorgunluk da bu gibi idrar yolu enfeksiyonlarının tek belirtisi ola-

bilir. Cinsel birleşme bakterileri idrar yolunun ağzından vajinaya doğru ittiğinden bu riski artırabilir. Bir idrar tahliliyle teşhis konulabilir. Genellikle ağızdan alınan bir antibiyotikle tedavi hızlı ve kolay sonuç verir. Bir süre sonra yorgunluk veya başka belirtiler tekrarlarsa tekrar idrar testi yaptırın, çünkü bazı kadınlarda idrar yolu enfeksiyonları kroniktir.

Fazla kafein alımı: Bir uyarıcı olan kafein, fazla miktarda alındığında yorgunluğa neden oluyor. Çözüm; yaşıntınızdan kafeini mümkün olduğu kadar çıkarın. Bu, sadece kahvenin değil çikolata, çay, kola ve kafein içeren bazı ilaçların da kesilmesi anlamına geliyor.

Uyku apnesi: Yeterli uyku uyuyup da aslında uykunuzu almadığınızı bilmiyorsanız? Uyku apnesi olarak bilinen durumda siz uykuda iken genellikle her gece birçok kez nefes almazsınız durmaktadır. Sonuç, gece kaç saat uyursanız uyuyun bütün gün yorgun olmanızdır. Uyku apnesi konusunda uzmanlaşmış bir doktorun yardımıyla uyku laboratuvarında bu hastalığa tanı konulması mümkündür. Aşırı olgularda, yeterli hava akımının sağlanması için ameliyat gerekebilir.

Tanı konmamış kalp hastalığı: Elektrikli süpürgeyle evi temizlemek veya bahçe işleri yapmak gibi sıradan işler sizi yoruyorsa, kalbiniz SOS sinyali gönderiyor olabilir. Eğer bu basit hareketlerle gelen yorgunluk hissi hele birdenbire ve sebepsiz yere ortaya çıktıysa, ciddi durumların habercisi olabilir. Beklemeden doktorunuza danışmalısınız.

Pratik Öneriler

Temizlik

Kristallerin ıslı ıslı parlaması için, yıkadıktan sonra durulama sırasında sirkeli suya batırın. Göreceksiniz bardaklarınız, kadehleriniz pırıl pırıl olacaktır.

Sebzelerinizi tuzlu suda yıkamayı alışkanlık haline getirin. Tuzlu su, sebzeleri daha etkili ve çabuk temizler.

Parlaklığını yitirmiş bir sürahiye eski halini kazandırmak için yarısına kadar yırtılmış gazete kağıdı doldurun, üçte birine de sıcak su doldurup sıkı sıkı sallayın.

Teflon tavalarda, tencereler çok kullanılmaktan ötürü zamanla sararır. Bunu önlemek için zaman zaman, içine su biraz da çamaşır suyu koyduktan sonra

ateşin üstünde kaynatın. İndirince de önce sıcak, sonra da soğuk suyla iyice durulayın. Teflonunuzun sarı rengi kaybolacaktır.

Pişirirken tencerenin dibi mi tuttu? Bir gece tuzlu suda bekletin, tencere daha kolay temizlenecektir.

Ütünün sarattığı çamaşırın sararan kısmını nemlendirin. Üstüne mısır nişastası serpin. Sonra, bir bez aracılığıyla, nemli kısmı ütü ile kurutun. Leke yok olur.

Deri kaplı mobilyalar portakal veya limon kabuğuyla ovulursa yeni görünümlü olur.

Yıkatabilir kumaşlarda kahve lekelerini çıkarmanın en kolay yolu saf gliserin ile ovmaktır. Yarım saat bekledikten sonra her zamanki gibi yıkayın.

Yemek tarifleri

Soyalı Mantar Malzemeler

- 1 kilo mantar
- 1 kilo soya kıyması
- 2 baş soğan
- 1 çay kaşığı tuz
- 1 demet dere otu
- 1/4 çay kaşığı tarçın
- 2 çorba kaşığı zeytinyağı
- ya da çiçek yağı
- 7 bardak su
- 4 dilim kaşar peyniri.

Hazırlanışı

Mantarlar iyice yıkanır ve çok ince olacak şekilde kıyılır. Soya kıyması ise bir kapta 20 dakika süre ile suda bekletilir. Büyük bir tavada zeytinyağı kızdırılır. Mantarlar üzerine eklenir ve yaklaşık 10 dakika boyunca tahta kaşıkla kavrulur. Kavrulmuş mantarların suyunu bırakmaya başlaması ile soya kıyması

ilave olur. Tarçın, tuz da ilave olduktan sonra karışım pişmeye bırakılır. Yaklaşık 30 dakika süre ile kısık ateşte pişen karışımın üzerine halkalar halinde doğranmış soğan halkaları serpiştirilir ve karışım bir on dakika daha pişirilir. Tabaklara konan yemeğin üzerine bir dilim kaşar peyniri yemek sıcakken konulur. (dileğe göre üzerine ince doğranmış yeşil zeytin de ilave olabilir.) Yarım dilim tam buğdaylı ekmekle servis olunur.

Afiyet olsun!

Şujin
Xanim

Neriman Xanim'ın Kaprisleri

Biricik hayranlarım, u ayki konumuzda sevgili Neriman Xanim'in aşk mektubunu bir güzel okuyayım dedim. Biz kadınlar bazen bayağı acayip oluyoruz vala. Hadi bakalım, kolay gelsin.

"Sevgili Şujincığım, Biri ile tanıştım. Çok hoş. Galiba o da benden hoşlandı. Bakışlarından anladım. Hem hoşlanmasa neden telefonumu istesin ki? Acaba arayacak mı? Ben de onu ararsam olur ama çok hevesli olduğumu anlamasın. Aradı. Sesini duyunca çok heyecanlandım. Saçma sapan konuştum. Sanki beklemediğim bir telefonda. Ya aptal olduğumu düşünüp bir daha aramazsa?!

Her an aklımda. Çok yakışıklı. Saçlarının önü dökük. Tam hayallerimdeki gibi.

Nihayet tekrar aradı. Akşam buluyoruz. Heyecandan ölüyorum. Ne giyeceğim ben şimdi? Güzel olmalı-

yım. Vurulmalı bana. Kahretsin, saçım güzel olmadı!

Harikaydı. Gözleri çok güzel. Çok da güzel bakıyor. Galiba aşık oluyorum. Adını duyduğumda bile avuçlarım terliyor. Bugün elimi tuttu. Ölüyorum zannettim. Aşığım. Kesinlikle o da bana aşık. Eminim. Sanki birbirimiz için yaratılmışız. Ten uyumu dedikleri bu olmalı. Ya ona hiç rast-

lamasaydım? İki dakikada bir telefonu kontrol ediyorum, mesaj var mı diye. Gelen mesajları alt alta yazsam, harika bir aşk şiiri çıkar ortaya. Tabii benim gönderdiklerimden de.

Çok iyi anlaşıyoruz. Onun sevdiği her şeyi seviyorum. Müthiş biri. Beni çok seviyor. Her an beni düşündüğünü söylüyor. Ben de onu. Ona çok güveniyorum. Onun dışında başka şeylerle uğraşmaktan nefret ediyorum. Her an yanında olmak istiyorum.

Arkadaşlarımı atlatıp onunla buluştum. Her şeyi biliyor. Hayranım ona. Eski sevgilisi nasıl biriydi acaba? Bugün altı defa aradı. Oysa dün sekiz defa aramıştı. Allah'ım çok mutluyum, yok yok çok mutsuzum, uff... çok mutluyum.

Acaba benden öncekilere de aynı şeyleri söylüyor muydu?

Onu çok seviyorum, ama o benimle yeterince ilgilenmiyor. Saçlarının ucunu bir santim kestirdiğimi fark etmedi ya!. Çok mutsuzum!

Berberken televizyon seyrediyor.

Eskiden sadece gözlerime bakardı. Beni aldatıyor olabilir mi?

Harika bir gün geçirdik. Birbirimizi çok seviyoruz. Gece yatınca düşündüm de, akşam arka masadaki kıza baktı galiba. Saçlarının rengini bir ton daha açmalıyım.

Evet, artık eminim. Beni sevmiyor. Saçımın rengini açtığımı anlamadı. "Sen makyajını mı değiştirdin?" dedi bana. Beni aldatıyor. Kesinlikle. Gerçi elimde bir ip ucu yok ama... Yoo eminim. Hem neden aldatmasın, erkek değil mi? Ben de onu aldatmalıyım. Görür o gününü! Sürekli dır dır ettiğimi söyledi. Kıskançlığından bunalmış. Mutsuzum. Ayrılmamız lazım. Ondan nefret ediyorum. Allahım ya beni terk ederse?! İki gündür beni sevdiğini söylemedi. Başka birine aşık olabilir mi? Mutsuzum.

Bir kucak dolusu çiçekle geldi. Beni seviyor, ben de onu. Zaten ne yapıyorsam aşırı sevgimden yapıyorum. Aşırı sevgimin faydasını görmemiş. "Beni normal sev" dedi.

Ruhsuz. Ona bir oyun edeceğim ki hiç unutmasın. Allahım onu kaybetmek istemiyorum. Kel kafalı, patlak gözlü, ne olacak! Beni bir gün bile mutlu edemedi.

Onu başkasına yar etmeyeceğim.

Dokunduğumda tüylerim diken diken oluyor. Sınır şey! Terk ediyorum. Kesin kararlıyım. Hayır, terk etmiyorum. Ona hayatı zindan edeceğim.

Yarın bütün yaptıklarını bir bir yüzüne haykıracağım. Onu çok sevdim. Bunu hiç anlamadı. Duygusuz! Sesini bile duymak istemiyorum. Neden aramıyor acaba? İnanamıyorum. Ortada bir şey yokken benden ayrılmak istediğini söyledi. Asla ayrılmam. Gebermek istiyorum. Aşkından gebermeli. Bu ilişki ancak o zaman biter."

Uuuff! Çok şükür bitti. Helal olsun valla. Ayooooo! Edi bes eee!.. Artık

pes! Karar ver artık ayooooo!.. Seviyon mu, sevmiyon mu. Kapris denen meret karın doyurmaz, bilesin Neriman-çıgım. Welle onu bunu bilmem ama ben bu muammadan çıkamadım. Bi de siz deneyin canlarım. Hadi kolay gelsin. Byeeee!

sujin_xanim@hotmail.fr

bulmaca

Soldan Sağa

1- 24 Aralık 1998'de Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan'a karşı geliştirilen uluslararası komloya yanıt olabilmek için Van'da fedai eylemi yapan Kürdistan Özgürlük Şehidi, 2- Kürtçe'de serbest bırakmak / Mısır'da Güneş Tanrısı, 3- herhangi bir birimin yüzde biri / bir

kadın sanatçı, 4- hoş olmayan, değersiz / Kürtçe'de gülmek, 5- boru sesi / herhangi bir kasın istençdışı devinimi / ağaç dalı, dikenli tel, çalı gibi şeylerden yapılmış engel, 6- hayvanlara yem verilen yer ya da kap / yavru emzirmeye yarayan süt bezi 7- ensiz / 'laşer'in ünsüzleri / bir ışık aracı, 8- Kürtçe'de takılma, oyalanma / bir nota / Kürtçe'de tarak, 9- yeni olma durumu / bir oyunda yenilememe durumu 10- bir yerleşim birimi / kendisinden çekinilen, istediğini yaptırabilen, sözünü geçiren kimse / Almanca'da hiç, değersiz, hükümsüz, 11- erkek sevgili / yırtıcı bir kuş, 12- eksiksiz / en kısa zaman birimi / Mehmet .....

Geçen Ayın Bulmaca Çözümü												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	B	İ	R	A	Q	E	D	E	R	E	K	
2	A	L	R	E	F	A	K	A	T	Ç	İ	
3	W	H	O	R	E	D	A	K	T	Ö	R	
4	İ	A	D	E	F	A	L	K	İ	L		
5	M	A	R	A	N	L	A					
6	M	B	O	R	M	İ	S	T	İ	K		
7	A	D	A	L	E	A	Y	E	N	D	E	
8	K	E	Ş	A	N	K	E	T	A	N		
9	R	I	N	A	S	T	T	R	E			
10	O	K	A	S	O	S	E	T	E	K		
11	M	A	A	R	İ	F	E	R	E			
12	E	T	A		U	T	A	M	A	R	A	

Yukarıdan Aşağıya:

1- Ürün kaldırma işi / anlatıma akıcılık katan kalıplaşmış sözcük topluluğu, 2- ilk Kürtçe günlük gazete, 3- bir şeyin gerçekleşmesini engelleyen şey / döl verme çağına ulaşan insan, balığ / Kürtçe'de şen, neşeli, 4- özellikle tarımda kullanılan ve sıtmayla mücadelede etkin olan bir kimyasal ürün / Kısaca Türk Malı / Kürtçe'de mecal, derman, 5- bir bireyin iki dil bilmesi ya da bir toplumda günlük yaşamda iki ayrı dil kullanılması durumu, 6- Yüksek İdare Mahkemesi / maydanozgillerden otsu bir bitki, 7- rütbesiz asker / Kripton'un simgesi / kabile, boy, 8- alçıtaşı, mermer, tebeşir gibi bir çok taşın maddesini oluşturan kalsiyum oksit / köpek, 9- yaratıcısı belli olmayan yapıt / Avrupa Parlamentosu / Kürtçe'de kıl, 10- 1990'lı yıllarda TC'nin PKK ile mücadelesinde kurulduğu iddia edilen, resmi olmayan ancak MIT ile sıkı ilişkili olan, bir çok Kürt yurtseverin katline imza atmış bir kurum / Tersî, Leyla .... önadlı Kürt siyasetçi, 11- Bir kadın ismi / müjde getiren, bir şeyi müjdeleyen kişi, 12- Kürtçe'de ekmek / Kürtlerin ilk tiyatro teksti olarak kabul edilen, 1918'de Ebdurrehim REHMI'nin yazdığı oyun.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												

Hazırlayan: Sozdar Dersim

Didinana

Selma Koçiva

Oca Yolunda-III

Nandidi nereden bilebilirdi çektiğim acıyı. Pasaportu bile isteksiz çıkartıyordum. Almanya'ya giderken ayaklarımı geri geri gidecekti Dutex'e doğru biliyordum. Hasretle kucakladım onları, ellerini öptüm.. Son bir kez daha Oağu'nun nasırlı ellerine sarılıyordum. Nandidi'nin o toprak kokan kendine has kokusunu duyumsadım. Hızla yanlarından ayrıldım. Koşar adım avludaki sudan bir yudum içtim

Yine geldiğim yola koyuldum. Dilimin ucunda çocukluğumda söylediğim maniler, arkamdan periler kovalıyor gibi indim Ocadan Xaliüanaya.. Nezepeşüala da mola verdiğimde, bir grup kadının yaprak taşımaktan geldiğini gördüm.. Nezire Halanın şen gelini Reyhan da aralarındaydı.. Bir süre bana takılıyorlar 'Burada kal ' diye. Oysa ben okuyup ilerlemekten başka bir şey düşünmeyen isyankar ruhlu bir kızdım. Burada kalmak mümkün müydü.? Burada çalışarak hırpalanan kızların adına da okumalıydım..

Cumaali rak'aniyi dönerken akşam olmuştu. Didinana beni merak ediyor diye düşündüm. Adımlarımı hızlandırdım. Oysa Cumaali raka'aniyi çok severdim. Çocukluğumda Besimiçiliden gizli yaban çileği toplardık. Sarenayla.. Ah gidi berobaşkuni(çocukluğumuz) Geri gelir miydi o günler.. Belki yoksulduk. Her istediğimizi alamıyorduk. Ancak bu orman köyünde bu yüksek tepelerin arasında mutluyduk. İçimiz zengindi. Araba sesi duymadığımız yollarda özgürdük. Evren kadar sonsuzdu ufkumuz..

Henife Hala'nın evine yaklaşıncan onu avluda yalnız gördüm. Kızı Emine'yi yetim büyüten Henife Hala hep yalnızdı. Kedileri ona hep can yoldaşlığı yapardı. Evinin bitişiğinde Ziveri çili otururdu. Sarena Ziveri çili nin kızıydı. Sarena çocukluğumda en çok oynadığım kız arkadaşım. Mağara şka'ala dediğimiz kayalık altında yağmur yağarken bile oynardık. Ziveri çili'nin evinin önünden geçerken ürperdim. Ombolina(kaynak su)yalnızca akıyordu. Birden su kenarlarına birikip çocukları korkutan periler geldi aklıma. Bu düşünceleri kafamdan uzaklaştırıp Miktati rak'aniyi aşmaya çalıştım. Karanlıkta beyaz beyaz duruyordu Miktatişi oxori(Miktat'ların evi) Cilemonadan (evi arkası)geçerken alima(içyağı) kokusu yayılmıştı avluya. Hızla geçtim. Heva Hala evde olmalıydı. Bu kez uğramadan geçtim. Evimize gelmişim. Didinana'yı avluda bir iskemleye oturmuş haliyle buldum. Akşama yemek hazırlıyordu. 'So ore megşoni'(Nerdesin merak ettim seni) diye boynuma sarıldı... Yaşamda en çok sevdiğiyi Didinana vermişti bana. Çocukluğum çok güzel geçmişti onunla birlikte. Şehre giderken beni zorla koparıp almışlardı bu topraklardan. Köksüz ağaçlar gibiydim İstanbul'da.

Günün yorgunluğu üzerime çökmüştü. Çambrinin kenarına iliştim. Nandidi'nin sözleri hala kulaklarımda çınlıyordu. 'İstanbul'daki okullar yetmedimi sana '? Oysa değil Almanya'ya gitmeyi doğduğum topraklarda okula gitmeyi tercih ederdim. Hiçde Almanya'nın gurbetin meraklısı değildim. Sonuçta iki yıllığına gidiyordum. Didinana da kaygılıydı. Yanında kalmalıymışım. Kendi eliyle gelin edecekti beni. Beni tanımadığım ülkeler çekiyordu. Can toprağını Lazona'yı geride bırakıp gidecektim. Hafızamda çocukluğumdan kalan Didinana'nın sözleri, Lazca ağıtlar bohçamda gidecektim. Didinana bir çift laf vermişti yanıma. 'Dutexuri na ore mo giçondrinam' 'Dutexli olduğunu unutma'

Bitti...

Sınavların Girdabında Bir Ömür

İnsanın, kendi haritasında nice badireler atlatarak, hiç bir ayak izinin olmadığı yolları keşfetmesi yenilgisiz kazanabileceği emsalsiz bir yapıdır. Kendisine yapabileceği en büyük iyiliktir.

Baş belası gibi gördüğümüz bu tür davetsiz misafirler; insanların hep körleştirmeye çalıştıkları en şeffaf aynalarıdır. Çünkü bunlar bir kişinin kendisini ne kadar tanıyıp anlatabildiğini, aynı zamanda insanın tanımladığı benliği ve dünyaya tanıttığı kendisi arasında ne kadar büyük bir yabancılaşma olduğunu tüm hatlarıyla gösterir. Sorun odur ki; göz önünde olanı, mükemmel bir renk körlüğü ile es geçenler hiçte azımsanacak sayıda değildir. Nedense bu tür yöntemlere, yolun devamını getirmek için başvurulur. Bir nevi umarsız ve bir misafir sorumsuzluğuyla yaşamının, tatlı sularında vazgeçilemeyen cazip alışkanlıklardır.

Tabii seçenekler bununla sınırlı değildir. Bilakis daha cazip gelebilecek çokça örneklendirme yapılabilir. Mesela, yaşamın bu tür sınavlarını her zaman ulaşılamaz bir kertede ve üstün bir başarıyla geçebilmek uğruna hayatın en kaçınılmaz tadlarını erteleyen, sonunda ertelediği ömrünü tamamlamaya fırsat bulamayanlara da fazlasıyla tanık olmuşuzdur. Ya da bu konuda bizzat kendimize tanıklık yapmışızdır. Yaşamın kendisi gittikçe bir ağaç kovuğu gibi çürüyüp boşalırken, kendisini yalnızca böylesi küçük sınavların kurallarına hapsedebiliyor insan. İçi boşalan ağaç kovuğundan geriye, yılların kalınlaştırdığı maskeler kalıyor simalarda... Bir de yaşamın bir parçası olan sınavların kabusu ile ömrünün büyük bir dilimini tetikte ve yüreği her an ağzında geçiren; damağındaki yenilgili tadı ise zafer diye algılanan

selinde yitip gidenler var. Kısa yoldan söylemek gerekirse, kendilerini eksilttikçe doruklara yürüyebilenler... Aynı figürün farklı versiyonlarından birçok karakter seralayabiliriz. Uzun uzadıya karakter çözümlemesi yapip, can sıkma niyetinde değilim aslında. Sadece şunu anımsatmak isterim ki; örneklediğim karakterler yaşamın her anında çeşitli kılıklarla etrafımızda dolanırlar. Yalnızca etrafımızda da değil, beynimizde ve ruhumuzda dolanan işgalcilerimiz olurlar genellikle.

Şimdi, tercihlerin günah kılıklı evreninden, kendimizi birey olarak sıyrabildiğimizi iddia edebilir miyiz?.. Bence zayıf bir ihtimal. Nasıl ki; anda yaşanan olay ve olgular tüm geçmişlerin bir toplamı ise, bireyin kendisi de çevresinin ve koşulların bir bileşenidir. Sonuçta her insan ayrı bir evren olduğu kadar, aynı evrenin tamamlayıcı, bölünmez bir parçasıdır. Kuşkusuz bu gerçekler yeni, keşfedilmiş değildir. Ama bireyin an be an bu dünyayı kendi içinde keşfetmesi, apayrı bir zenginlik, gözle görülür bir erdemlilik katar insana. İnsanın, kendi haritasında nice badireler atlatarak, hiç bir ayak izinin olmadığı yolları keşfetmesi yenilgisiz kazanabileceği emsalsiz bir yapıdır. Kendisine yapabileceği en büyük iyiliktir.

Demek istediğim; insanın kendisine beklilik yaparak benliğini büyük haksızlıklarla başbaşa bırakmak-

tan vazgeçmesinin zamanı gelmiştir artık. Gözcülerden uzak yolculuklarda gezdirmelidir benliğini. Hata yapmamak uğruna, bir ömrü karanlık mahsenlerde kilitlemenin hiç bir anlamı yok. Anlaşılabileceği gibi, yaşam akışını dondurmaktan ve giderek çürümeye terk etmekten başka bir yarar yoktur. Kendinin çürümüş sularında temizlenmeye çalışan bir takım gölgelerden ders çıkarabilirsek eğer, eminim böyle bir çıkmaza sürüklenmekten kurtulmak hiç te zor olmayacaktır. Salt hataların, eksiklik ve yanlışların muhasebesiyle meşgul olmanın, insanda var olan tüm artıları da sildiği biliniyor. Çünkü kendinle birlikte yaşattığın dorukları göremezsen, doruklarınla atbaşı gelişen bataklıkları da kurutamazsın. Neticede sadece bir yanlışın iç hesaplaşmaları insanı son noktada, kendisini tüketmenin aç gözlülüğüne götürür.

Hiç bir gösterişe ihtiyaç duymadan yaşayabilmek hem önemli, hemde güzeldir. İnsan görülmek değil, hissedilmek çabasında olmalıdır. Her zaman duyulan değil, sessizliğin prüzüzlüğünde ses olmalıdır.

Sözcüklerin kirli odalarında havasız kalmak yerine, yurtsuz ama soluk-soluğa koşabilmek olmalıdır mücadelesi. Mekanikleşen dünyada temiz hava alabildiğimiz tek mekan eğer bu ise neyi bekliyoruz o zaman?

Tavge Emek

Ateşe Büyük Yürüyen Bir Kadın

Seyran Ateş 40 yıldır yaşadığı Almanya'da tanınmış bir avukat. Evlenip boşanan Seyran Hanım'ın 3 yaşında bir de kızı var. Genç bir kadinken ailesinin baskılarına karşı çıkan, daha sonra da yaşadıklarını anlattığı kitabı ile ünlenen Seyran Ateş, avukat olarak da özellikle göçmen kadınların haklarını korumaya başlamış. Ancak, sorunları çekenmeden dile getirmesi, cesareti çeşitli tepkilere yol açmış ki 1984 yılında aşırı sağcı bir Türk göçmenin saldırısından kıl payı kurtulabilmiş. Boynunun sağ tarafında aldığı ölümcül kurşun izi kendini kadına adanmışlığını ortaya koyuyor. Yer yer TC basın yayın organları tarafından da eleştiriliyor veya hedef gösteriliyor.

2005 yılında Berlin Kadın Ödülü ve Temmuz 2007'de Almanya Cumhurbaşkanlığından Liyakat Nişanı olarak Margherita Brentano Ödülü alan Seyran Ateş'in üç de kitabı bulunuyor.

Geçenlerde Almanya'nın Aachen şehrinde "Beynim bana aittir" adlı bir panele, panelist olarak katıldı. Biz onu bir Türk olarak biliyorken, kendisini 'asimile olmuş bir Kürt kızı' olarak tanıtmaya daha da ilgimizi çekti. SPD'nin dinci kesimlerden oy toplamak için davet ettiği kesimlerin oluşturduğu ağır baskı ortamında konuşmalarındaki cesaret, gerici düşüncelere karşı keskin karşı koyuşu, kendinden emin duruşu ve bir o kadar da sade ve özlü konuşmaları bizi kendisine daha da yakınlaştırdı ve hemen bir röportaj talebinde bulunduk. Karşılıklı güven oluşmuş olmalı ki polislin koruması altındayken onları atlatıp bizimle bir yemekte buluşmayı kabul etti. Bunca yoğunluk içerisinde bize zaman ayırdığı için kendisine teşekkürlerimizi iletip hemen sorularımızı yöneltiyoruz.

• **Hayatınızdaki olay ve olguların hukuk yaşamınız üzerinde etkisi oldu mu?**

Altı yaşından beridir bütün hayatımı Almanya'da geçirdim. Burada düşüncelerim şekillen-

di ve kadın hareketinde politik bir yer buldum kendime. Tabii ki hukuk yaşamını tercih etmem ailemin kızlara, kadınlara karşı tutumuyla da bağlantılıydı. İçinden geldiğimiz Türk ve Kürt kültürünün katılmış düşüncelerinden dolayı, küçüklüğümde beri kadınların daha az değerli olduklarına, daha az haklara sahip olduklarına dair bir resim çizildi benim için. 15 yaşında karar kıldım hukuk okuyacağıma, avukat olacağıma, kadın hakları için mücadele yürüteceğime.

Türk ve Kürtler arasındaki hassasiyetler konusu olsun, müslümanlığın getirmiş olduğu kültür edimlerini araştırmış olduğum için, bu konuda oldukça tanınıyordum. Müvekkillerimin çoğu müslüman kökenliydi ve eşlerin geneli de şiddet uygulayan erkeklerdi. Mücadele hayatım boyunca sürekli tehditler alıyordum. Kötü kötü mektuplar geliyordu. "Kadınları evden kaçırıyor" gibisinden sürekli suçlanıyordum. Sonrasında bir müvekkilimin eşi bize saldırdı,

• **Geçen yıl maruz kaldığınız baskılardan dolayı mesleğinizi bıraktığınızı öğrendim. Kimler veya hangi çevreler tarafından, neden baskı yapıldı?**

Sürekli politik çalışmalar yaptığım için fikirlerim de açık ve net olarak ortada. Erkek egemenliğine karşı, bilhassa dinci-gerici çevrelere karşı olduğum bilinen bir olay. Ve işimi sadece normal bir avukat olarak yapmadım; kadınlarla ilgilendikçe davalarımın, düşüncelerimin politik içeriğini dışarıya yansıttım. Töre cinayetleri, zoraki evlilikler, aile içi şiddet konuları olsun, bilhassa

esini patakladı ve bana da saldırdı. Başaramadı ama çok ağır küfürler tehditler savurdu. Etrafımızda bulunan insanların hiçbiri yardımda bulunmadı. Üstelik daha önce yaşadığım olayları hatırlattı bana. Korkmaya başladım ve artık yalnız da değildim; üç yaşında bir kızım vardı, ona da bir şey olacak diye korktum. Avukatlık ruhsatımı geri verdim ama dokuzuncu ayda geri aldım ve yeni bir büro açmak üzereyim.

• **Göçmen kadınlar için neler yaptınız? Bu konuda hedefinizde nereye ulaşmak var?**

Ağırlıkta avukat olarak bu

işini yapıyorum. Tek bir davaya bakarak yola çıkıyorum ve politik görüşler çıkarıyorum. Müvekkillerimin çoğu müslüman kökenliyse, evliliklerin çoğunda zoraki evlendirmeler varsa bunu konu ediniyorum. Bunları gazetelere konuşmak, yazılar, kitaplar yazmak, televizyona çıkmak, bu yolla bunları topluma duyurmak benim politik çalışmam oluyor. Yoksa politik bir partide yer almıyorum. SPD'de yer alıyorum ama SPD için yapmıyorum. Birey olarak Seyran Ateş olarak bu işi yürütüyorum. Bunun yanı sıra Almanya'da bir birliğe üyeyim, Entegrasyon Zirvesi'ne üyeyim, devlet tarafından da bilir kişi olarak çağırılıyorum, dinleniliyorum, ciddiye alınıyorum.

Sırf göçmen kadınlar kapsamında yürütmüyorum işimi. Genel olarak kadın haklarıyla ve insan haklarıyla uğraşıyorum. Göçmen kadınlar benim için özel bir grup. Türkiye kökenli olduğum için ve kadınlar beni bu dille anladıkları için bana geliyorlar. Ama bir savaş veriyorsam, bu insanların hakkıdır, kadınların hakkıdır diye veriyorum.

• **Seyran Ateş'in üç kitabı var. Her üç kitaptaki ana temayı kısaca ifade edebilir misiniz?**

İlk iki kitabımın içeriği hayatımla ilgili. İlk kitabım henüz 18 yaşındayken yazdığım "Wo Gehören Wir Hin?" (Yerimiz Neresi)'dir. 18 yaşında bir genç Türkiye'den gelmiş, Almanya'da yaşıyor. Baba Kürt, anne Türk. Bunun ne demek olduğunu, o yaşta yaşadığım olayları anlattım. Bir göçmen olarak kendi hayatımdan yola çıkarak çevremde edindiğim izlenimleri anlattım.

Bundan 20 yıl sonra, 2003 yılında yazdığım ikinci kitabım olan "Grosse Reise ins Feuer" (Ateşe Büyük Yolculuk)'ta da aynı şeyi yaptım. Kendi hayatımdan, dedelerimden, nineleğimden yola çıkarak ve bütün jenerasyonlardaki olayları görerek, bazı konuları hayatıma dayandırarak Almanya'daki göçmenleri anlatmaya çalıştım. Sırf kendi hayatımı anlatma-

dım; kendimden yola çıkarak bir çoğumuzun hayatını anlattım aslında.

Üçüncü kitabımın adı "Der Multikulti-Irrtum" (Çokkültürlülük Yanılgısı)'dır. Multikültür başta sol olmak üzere her kesimin kullandığı bir terim. Bence multi-kültür olayı çok yanlış gerçekleştiriliyor. Ağırlıkta multi-kültür olayına 'biz kültürler olarak yan yana yaşayacağız, birbirimizi ilgilendirmeyeceğiz, birbirimize karışmayacağız'. çerçevesinde yaklaşanları eleştiriyorum. Alman toplumunun ve azınlıkların arasındaki temel farkların ne olduğunu anlatmaya çalışıyorum. Tek tek konulara dayandırarak ele alıyorum Töre cinayetleri aile içi şiddet, islam-şeriat konularına göre bölmelere ayırırım. Bunların hepsi kadının cinsel özgürlüğünün olmamasıyla bağlantılı. Bu konuda insanların çok genelleşmiş olduğunu düşünüyorum. Dinden gelen bir zorluk var, evlenme zorluğu var. Cinselliğin evlilikten önce yasaklanmış olmasına, bakireliğe -ki ben buna bakirelik aptalığı, man-yaklığı diyorum- açıklık getiriyorum. Almanya'da kültürlerin şimdiye kadar bir zenginlik olarak görülmemesi hatadır. İçinde pozitiflikler barındırıyor da, tabii benim daha iyi nasıl yaşayabiliriz' konusunda daha iyi fikirlerim var. Kendi tecrübelerimden yola çıkarak öneriler getiriyorum. Nerede değişiklikler yapılacağına dair, eğitim konusunda çok kültürlüğün bir zenginlik olarak görülmesi gerektiğini söylüyorum. Çok dilli olmanın bir zenginlik olduğunu, insanların asimile edilmesinin gerektirmediğini, benim Kürt babamın Türkiye'de asimile edildiğini, onun asimile olmasının ailemizi nasıl etkilediğini, Kürt olan bir babanın nasıl Türk bir kızı olduğunu açıklıyorum. Şu anda her yerde bu kitabın tanıtımını yapıyorum.

• **Türkiye'de yapılan anayasal düzenlemeler taslağında kadın hakları anlamında bir ilerleme görüyor musunuz?**

AB'ne girmek için bir takım değişikliklerin yapıldığını bili-

yorum. Ama kadın hakları anlamında ciddi adımlar atıldığını düşünmüyorum. Üniversitelerde başörtülü girişlere müsaade edilmesi, kadını ileriye götüren bir adım değil. Çok takip etmediğim için bir yorum getiremem ama bir takım reformlar da yapıldı. Kadına karşı aile içi şiddete, namus cinayetlerine ilişkin ağır cezalar yer almış ama yasalarına 'kadın ve erkek eşittir' diye bir madde alacaklarına dair bir ümidim yok. Bu konuda öncelikle anayasalarında "kadın ve erkek eşittir ve hükümet bunu sağlamak için elinden gelen her şeyi yapar" diye bir maddenin garanti olarak yer alması gerekir.

• **25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Dayanışma Günü dolayısıyla bir mesajınız var mı?**

Herhangi bir şekilde eziliyorsanız, şiddete mazur kalıyorsanız susmayın. Konuşun ve yardım arayın. Yardım edecek çok yer var, çok insan var. Bir kere başladıktan sonra bir yol görünür yani. Evinize kapanıp da çaresizce "bu benim kaderimdir" diye birakmamalarını rica ediyorum. Lütfen yardım isteyin!

Sozdar Dersim

ABONE FORMU

12 AYLIK*

20 EURO

24 AYLIK*

40 EURO

İsim: .....

Adres: .....

Telefon: .....

Banka Adı: .....

Hesap No: .....

TARİH:
YAPAN:

İMZA:

ABONE

NEWAYA JIN
Kempstraat 10 2572 GH
's-GRAVENHAGE
Nederland

Tel.: 0031 652152768
Fax: 0031 492516260

Banka ismi: Postbank
Hollanda İçi: 9522686
Hollanda Dışı:

IBAN: NL50 PSTB0009522686 BIC: PSTBNL21

*Yükanda işaretlediğim sürenin bitiminden önce iptal etmediğim takdirde abone süresinin normal tarife üzerinden uzatılmasını ve ücretini ödemeyi kabul ediyorum.